

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЛІНГВІСТИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Кафедра англійської філології і перекладу
імені професора І.В. Корунця

Кваліфікаційна робота магістра з перекладознавства
на тему: «Прагматичний потенціал військової термінології у військовому дис-
курсі та стратегії його відтворення»

Студентки групи МПа 05-20
факультету перекладознавства
освітньо-професійної програми Перекла-
дознавство: професійно-орієнтований пере-
клад (англійська мова і друга іноземна мо-
ва) за спеціальністю 035 Філологія
Йоник Ольги Василівни

Допущена до захисту
« ____ » ____ 2021 року

Науковий керівник:
кандидат філологічних наук, доцент
кафедри англійської філології і перекладу
ім. І.В. Корунця
Кукаріна А.Д.

Завідувач кафедри англійської філології
і перекладу імені професора І. В. Корунця

_____ проф. Ніконова В.Г.
(підпис) (ПІБ)

Національна шкала _____
Кількість балів: _____
Оцінка: ЄКТС _____

MINISTRY OF EDUCATION AND SCIENCE OF UKRAINE

KYIV NATIONAL LINGUISTIC UNIVERSITY

Korunets Department of English Philology and Translation

Master Degree Thesis in Translation Studies

under the title: “Pragmatic potential of military terminology in military discourse and strategy of its reproduction.”

Group MPa 05-20
School of translation studies
Educational Programme Translation Studies: Specialized Translation
(English and Second Foreign Language)
Majoring 035 Philology
Olha. V. Yonyk

Research supervisor:
A.D. Kukarina
Candidate of Philology,
Associate professor of
Korunets Department of English Philology
and Translation

Kyiv – 2021

Київський національний лінгвістичний університет
Кафедра англійської філології і перекладу
імені професора І. В. Корунця

Затверджую:
Завідувач кафедри англійської філології
і перекладу імені професора І.В. Корунця
_____ (підпис)
д.ф.н., проф. Ніконова В.Г.
“10” вересня 2020 р.

ЗАВДАННЯ
на кваліфікаційну роботу магістра з перекладознавства

студента(ки) _____ курсу _____ групи факультету перекладознавства КНЛУ

(ПІБ студента)

спеціальності 035 Філологія, спеціалізації 035.041 Германські мови і літератури (переклад включно), перша – англійська, **освітньо-професійної програми** Перекладознавство: професійно-орієнтований переклад (англійська мова і друга іноземна мова)

Тема роботи _____

Науковий керівник _____

Дата видачі завдання _____ “10” вересня 2020 р.

Графік виконання кваліфікаційної роботи магістра з перекладознавства

№ п/п	Найменування частин і план кваліфікаційної роботи	Графік виконання	Підписи студента і керівника
1.	Аналіз наукових першоджерел і складання бібліографії	Жовтень 2020 р.	
2.	Написання теоретичної частини кваліфікаційної роботи (розділ 1)	Листопад 2020 р.	
3.	Добір мовного матеріалу тексту і складання Додатку (100 англійськомовних речень та їх переклад)	Грудень 2020 р.	
4.	Аналіз мовного матеріалу тексту, який досліджується, і написання аналітичної частини кваліфікаційної роботи (розділ 2)	Березень 2021 р.	
5.	Проведення перекладацького аналізу досліджуваного мовного явища і написання практичної частини кваліфікаційної роботи (розділ 3)	Травень 2021 р.	
6.	Написання вступу і висновків дослідження, подання завершеної кваліфікаційної роботи науковому керівнику для попереднього перегляду	Вересень 2021 р.	
7.	Попередній захист кваліфікаційної роботи і подання завершеної кваліфікаційної роботи на кафедру	05 жовтня 2021 р.	
8.	Оформлення документації (відгуки) і підготовка презентації до захисту кваліфікаційної роботи	Жовтень 2021 р.	
9.	Захист кваліфікаційної роботи магістра з перекладознавства	Грудень 2021 р.	

Науковий керівник _____ (підпис)

Студент _____ (підпис)

**ВІДГУК НАУКОВОГО КЕРІВНИКА
НА КВАЛІФІКАЦІЙНУ РОБОТУ МАГІСТРА З ПЕРЕКЛАДОЗНАВСТВА**

студента(ки) _____ курсу групи _____ факультету перекладознавства спеціальності 035 Філологія, спеціалізації 035.041 Германські мови і літератури (переклад включно), перша – англійська, освітньо-професійної програми Перекладознавство: професійно-орієнтований переклад (англійська мова і друга іноземна мова)

(ПІБ студента)

за темою _____

Відповідність кваліфікаційної роботи нормативним вимогам (необхідне позначити √ або +)		
1.	Наявність основних структурних компонентів	_____ усі компоненти присутні , _____ один компонент відсутній _____ декілька компонентів відсутні
2.	Відповідність оформлення, посилань і списку використаних джерел нормативним вимогам	_____ повна відповідність _____ незначні помилки в оформленні _____ оформлення неправильне
3.	Відповідність побудови вступу нормативним вимогам	_____ повна відповідність _____ відповідність неповна _____ не відповідає вимогам
4.	Відповідність огляду наукової літератури нормативним вимогам	_____ повна відповідність _____ відповідність неповна _____ не відповідає вимогам
5.	Відповідність аналітичної частини дослідження заявленій меті та завданням	_____ повна відповідність _____ відповідність неповна _____ не відповідає вимогам
6.	Відповідність практичної частини дослідження нормативним вимогам	_____ повна відповідність _____ відповідність неповна _____ не відповідає вимогам
7.	Відповідність висновків результатам теоретичної та практичної складових дослідження	_____ повна відповідність _____ відповідність неповна _____ не відповідає вимогам

Особиста думка керівника _____

Кваліфікаційна робота _____ може бути (не може бути)

(ПІБ студента)

рекомендована до захисту

(підпис керівника)

(_____)
(ПІБ керівника)

” ___ ” _____ 2021 року

**РЕЦЕНЗІЯ НА КВАЛІФІКАЦІЙНУ РОБОТУ МАГІСТРА
З ПЕРЕКЛАДОЗНАВСТВА**

студента(ки) _____ курсу групи _____ факультету перекладознавства

спеціальності 035 Філологія, спеціалізації 035.041 Германські мови і літератури (переклад включно), перша – англійська, **освітньо-професійної програми Перекладознавство: професійно-орієнтований переклад (англійська мова і друга іноземна мова)**

(ПІБ студента)

за темою _____

	Критерії	Оцінка в балах
1.	Наявність основних компонентів структури роботи — загалом 10 балів (усі компоненти присутні – 10 , один компонент відсутній – 5 , декілька компонентів відсутні – 0)	
2.	Відповідність оформлення роботи, посилань і списку використаних джерел нормативним вимогам до кваліфікаційної роботи — загалом 10 балів (повна відповідність – 10 , поодинокі огріхи у форматуванні – 8 , незначні помилки в оформленні – 6 , значні помилки в оформленні – 4 , оформлення переважно не відповідає вимогам – 0)	
3.	Відповідність побудови вступу нормативним вимогам — загалом 10 балів (повна відповідність – 10 , поодинокі огріхи стилістичного характеру – 8 , несуттєві помилки у формулюваннях – 6 , суттєві помилки у формулюваннях – 4 , не відповідає вимогам за структурою і змістом – 0)	
4.	Відповідність огляду наукової літератури нормативним вимогам — загалом 10 балів (повна відповідність – 10 , несуттєві помилки у формулюваннях – 8 , недостатня кількість проаналізованих іноземних джерел (мін. 30%) – 6 , відсутній критичний аналіз наукових праць – 4 , не відповідає вимогам за структурою і змістом – 0)	
5.	Відповідність аналітичної частини дослідження заявленій меті та завданням — загалом 10 балів (повна відповідність – 10 , несуттєві огріхи стилістичного характеру – 8 , несуттєві помилки при аналізі фактичного матеріалу – 6 , суттєві помилки при аналізі фактичного матеріалу – 4 , відсутність власного аналізу фактичного матеріалу (100 речень) – 0)	
6.	Відповідність практичної частини дослідження нормативним вимогам — загалом 10 балів (повна відповідність – 10 , несуттєві огріхи стилістичного характеру – 8 , несуттєві помилки при перекладі фактичного матеріалу – 6 , суттєві помилки при перекладі й аналізі фактичного матеріалу – 4 , відсутність перекладацького аналізу фактичного матеріалу (100 речень) – 0)	
7.	Відповідність висновків результатам теоретичної та практичної складових дослідження — загалом 10 балів (повна відповідність – 10 , несуттєві огріхи стилістичного характеру – 8 , неповне висвітлення результатів дослідження – 6 , часткове висвітлення результатів дослідження – 4 , не відповідає результатам дослідження – 0)	

Усього набрано балів: _____

(ПІБ рецензента)

(підпис рецензента)

” _____ ” _____ 2021 р

ЗМІСТ

ВСТУП	1
РОЗДІЛ 1	
ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ДОСЛІДЖЕННЯ ВІЙСЬКОВОЇ ТЕРМІНОЛОГІЇ В СУЧАСНІЙ ЛІНГВІСТИЦІ.....	3
1.1 Військовий дискурс: характеристика та основні риси	3
1.2 Термін як основна складова військового дискурсу	6
1.3 Типологія, характерні ознаки та прагматика військової термінології...	10
1.4 Специфіка перекладу військової термінології	18
Висновки до розділу 1	28
РОЗДІЛ 2	
ХАРАКТЕРНІ РИСИ ВЖИВАННЯ ТА ПРАГМАТИКА ВІЙСЬКОВОЇ ТЕРМІНОЛОГІЇ АНГЛОМОВНОГО НАУКОВОГО ДИСКУРСУ	29
2.1 Прагматичні особливості військової термінології наукового дискурсу	29
2.2 Специфіка вживання військової термінології наукового дискурсу....	444
Висновки до розділу 2	50
РОЗДІЛ 3	
АНАЛІЗ ОСОБЛИВОСТЕЙ ПЕРЕКЛАДУ ВІЙСЬКОВОЇ ТЕРМІНОЛОГІЇ АНГЛОМОВНОГО НАУКОВОГО ДИСКУРСУ	511
3.1 Вживання еквівалентного перекладу	511
3.2 Використання лексичних трансформацій.....	60
3.3 Граматичні трансформації як засіб перекладу військової термінології	676
3.4 Використання лексико-граматичних трансформацій.....	766
Висновки до розділу 3	822
ВИСНОВКИ.....	833
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	866
СПИСОК ДОВІДКОВОЇ ЛІТЕРАТУРИ.....	922
СПИСОК ІЛЮСТРАТИВНИХ ДЖЕРЕЛ.....	933
ДОДАТКИ.....	944
SUMMARY	1228

ВСТУП

На сучасному етапі розвитку українського суспільства взагалі та лінгвістичної науки зокрема спостерігається підвищення інтересу дослідників до вивчення особливостей та закономірностей утворення, функціонування і перекладу лексичних одиниць військової тематики. Великий внесок у розвиток військового перекладу зробили наступні теоретики перекладознавства та перекладачі: В. М. Шевчук, В. В. Балабін, М. К. Гарбовський, Л. Л. Нелюбін, О. В. Юндіна та інші.

Актуальність магістерської роботи зумовлена, перш за все, недостатньою вивченістю проблематики, що досліджується, в українському мовознавстві. Сучасна суспільно-політична ситуація в країні, активізація використання військової лексики в спеціальних та неспеціальних текстах вимагають подальшого дослідження військової лексики та специфіки її перекладу, а також вдосконалення практичної роботи перекладачів у галузі військового перекладу.

Метою роботи є дослідження особливостей перекладу сучасних військових термінів англійського наукового дискурсу українською мовою.

Досягнення поставленої мети передбачає розв'язання наступних **завдань**:

- сформулювати теоретичні засади вивчення термінологічного апарату військової галузі в текстах англійською та українською мовами;
- виявити основні ознаки військових термінологічних одиниць;
- розглянемо типологію, характерні ознаки та прагматику військової термінології;
- установити загальні перекладацькі критерії військових текстів;
- визначити характерні риси вживання та прагматика військової термінології англійського наукового дискурсу;
- здійснити аналіз особливостей перекладу військової термінології англійського наукового дискурсу.

Об'єктом аналізу є сучасна військова термінологія.

Предметом дослідження є специфіка відтворення сучасних англійських військових термінів українською мовою в наукових текстах.

Фактичний матеріал наукової праці становлять 100 термінологічних одиниць, відібраних з наукових текстів.

Методи дослідження. Серед методів і прийомів дослідження – методи індукції та дедукції; методи аналізу та синтезу (перший передбачає розділення цілого на частини і опис кожної з частин і зав'язків між ними, другий – поєднання частин у цілісну систему); зіставно-типологічний метод – для обрання зіставної інтерпретації мовного матеріалу та виявлення спільних і відмінних ознак лексичних одиниць в англійській та українській мовах на структурному та семантичному рівнях, а також особливостей їхнього функціонування в мовленні; семантико-когнітивний метод – для пояснення семантичної структури лексичних одиниць в англійській та українській мовах, уточнення денотативних і сигніфікативних значень лексем; структурний метод з його методиками: дистрибутивного аналізу – для виявлення лексичної сполучуваності одиниць, що досліджуються, з іншими компонентами (словами, словосполученнями); безпосередніх складників – для визначення структури словосполучень з військовими термінами; структурно-семантичний метод – для виявлення семантики словосполучень англійської та української мов на основі аналізу значень їх структурних елементів; опозиційний аналіз – для визначення диференційних ознак лексичних одиниць англійської та української мов та їх інтерпретації.

Практичне значення одержаних результатів пов'язане з можливістю їх використання при викладенні низки навчальних дисциплін, таких як “Теорія і практика перекладу”, “Ділова англійська мова”, “Порівняльна типологія англійської та української мов” тощо.

Обсяг і структура роботи. Магістерська робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаної літератури.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ДОСЛІДЖЕННЯ ВІЙСЬКОВОЇ ТЕРМІНОЛОГІЇ В СУЧАСНІЙ ЛІНГВІСТИЦІ

1.1 Військовий дискурс: характеристика та основні риси

Наразі, військовий дискурс знаходиться в полі уваги науковців, з огляду на те, що спостерігається неоднорідність термінологічного характеру по відношенню до військового дискурсу: «інституційний військовий дискурс» [60: 1057], «військово-політичний дискурс» [30: 6], «військовий публіцистичний дискурс» [33: 116] та ін.

Визначаючи поняття військового дискурсу, Б. Ю. Норманн розуміє його як суворо стандартизований процес породження мови, властивий інституту Збройних Сил, співвідносний з ним, який реалізується в сукупності всіх комунікативних актів військовослужбовців і цивільних кадрів оборонного відомства в синтезі з інтра- і екстралінгвістичними факторами, що надають постійний вплив на розвиток і формування військового дискурсу, а також його перцепцію в межах відповідного соціального інституту [45].

О. В. Уланов розуміє під військовим дискурсом лінгвокультурне явище, що являє собою структуру комунікації військовослужбовців в контексті ситуації спілкування і яке включає найважливіші смислові, фактичні та психоемоційні аспекти цієї ситуації [54: 34].

На думку С. Кисельової, військовий дискурс – це особливий вид дискурсу, властивий особам певного соціального (військового) інституту, який використовує специфічний набір професійних текстів (військово-художню літературу, військову публіцистику, військово-політичні матеріали тощо), що здійснює акт комунікації за допомогою особливих лексичних і граматичних мовних конструкцій, відомих і зрозумілих тільки особам конкретного соціального інституту [30: 6].

О. О. Кучинська, О. В. Ларченкова визначають військовий дискурс як використання специфічних жанрів, що мають певний дискурсивний простір з різним числом комунікантів, беруть участь в процесі спілкування, та їх індивідуальної лінгвістичної та екстралінгвістичної представленості в комунікативно-смысловому розгортанні тексту, який у зв'язку з віднесеністю до інституційного дискурсу має уніфіковану композицію, як результат поетапних тактичних цілей, поставлених автором жанру для досягнення успішної комунікації [33: 116].

Д. Р. Фатхудінова формулює визначення військового дискурсу як комплексного комунікативно-мовного процесу, що включає сукупність усних і письмових текстів, орієнтованих на обслуговування сфери військової комунікації, тезаурус прецедентних висловлювань і текстів, набір мовних дій і жанрів, специфічних для даного типу спілкування [55: 161].

Ю. Ю. Дуброва розкриває військовий дискурс як сукупність мовних творів, створених в рамках військової сфери спілкування, яка регламентується певними правилами, традиціями і досвідом, що знаходить відображення у виборі мовних засобів. При аналізі дискурсу враховуються цінності і установки конкретного соціального інституту, соціальний статус і особистісні характеристики автора. Спілкування реалізується / закріплюється в різних типах текстів, мовних жанрах [23: 40].

На думку Є. В. Пономарьова, військовий дискурс – складне багатогранне явище, яке включає в себе не тільки конкретний чіткий смисловий контент, а й соціальний характер і певний ситуативний практичний сенс [46: 152].

Така термінологічна різноманітність пояснюється різноманітністю дослідницьких підходів до військового дискурсу, тобто аналізу матеріалу з різних позицій.

У роботах Т. С. Юсупової військовий дискурс підрозділяється на формальний і неформальний дискурс. Будь-які матеріали художньої літератури і

публіцистики, присвячені військовій тематиці, займають проміжне положення між формальним і неформальним військовим дискурсом [60: 1055]. Отже, художні та публіцистичні твори військової тематики є компонентом військового дискурсу в широкому його розумінні.

В. С. Григор'єва виокремлює у складі військового дискурсу «військові матеріали», представлені в широкому сенсі військово-політичними, військово-художніми, військово-технічними, військово-науковими, військово-публіцистичними текстами і різною документацією військового діловодства, актами військового управління.

У більш вузькому сенсі, «власне військові матеріали» представлені актами управління і науково-технічними матеріалами, що мають безпосереднє відношення до життя і діяльності військ і військових установ. Саме ці матеріали складають формальну частину військового дискурсу.

В свою чергу, неформальна частина дискурсу представлена армійським сленгом і військовим анекдотом, іншими словами, елементами безпосередньої неформальної комунікації у військовому середовищі [20: 128].

У складі формального військового дискурсу військових документів і матеріалів військово-технічного характеру спостерігається ряд єдиних лексичних особливостей. Так, можна відзначити часте застосування військової термінології, яка зазнає безперервних змін, пов'язаних з припиненням вживання певних слів, зміною їх значення і появою нових термінів. Причиною таких процесів є зміна структури Збройних сил, поява нових методів ведення війни і зразків озброєння і військової техніки. Крім того, військово-технічні матеріали і військові документи відрізняються широким вживанням скорочень, умовних знаків і індексних позначень, необхідних для позначення зразків озброєння і військової техніки.

Таким чином, багатопланові дослідження вчених в області військового дискурсу, говорять про те, що ця тема є не тільки актуальною, але й недоста-

тно вивченою, оскільки в роботах дослідників не представлено однозначне трактування досліджуваного явища.

1.2 Термін як основна складова військового дискурсу

Термінологія як сукупність термінів становить значну частину кожної з окремих професійних сфер, чії закономірності розвитку та формування також характерні і для термінів. Р. В. Степанов називає мову «потужним засобом інтегрування науки», основу якого складають терміни [52: 10]. Неможливо відокремити науку від термінології і навпаки, так як будь-яка наука включає в себе три фактори: факти, складові науки; уявлення, викликані фактами; терміни, якими ці уявлення виражаються. «Будучи інструментом, за допомогою якого формуються наукові знання, терміни і термінологія в цілому являють собою важливу складову частину науки» [17: 9].

Наприкінці 60-х років термін «термінологія», будучи багатозначним, вживався в двох значеннях:

1. термінологія як сукупність слів і словосполучень, що називає спеціальні об'єкти і виражають спеціально-професійні поняття.

2. термінологія – розділ мовознавства, що вивчає сукупності термінів, їх граматичну організацію та закони функціонування [52: 22].

Пізніше, О. Вюстер та Ю. Лотман запропонували розмежувати значення цього терміну, ввівши новий термін термінознавство під яким слід розуміти розділ науки, що досліджує семантичну природу, граматичну організацію і закони функціонування термінів, що обслуговують різні сфери професійної діяльності людини. Таким чином, за терміном термінологія зберіглось значення сукупності слів і словосполучень, що виражають спеціально-професійні поняття, термінознавством назвали наукову дисципліну, предметом якої є термінології різних галузей професійної діяльності людини.

До основних завдань термінознавства Б. М. Головін і Р. Ю. Кобрин відносять:

1. аналіз ролі термінології в комунікативних процесах.
2. визначення місця термінології в системі мови.
3. дослідження семантичного своєрідності термінів в зіставленні зі словами загальноживаної лексики і вільними і стійкими словосполученнями.
4. аналіз граматичної організації простих (слів) і складових (словосполучень) термінів.
5. дослідження специфіки термінологічних словосполучень в сукупності з вільними і фразеологічними словосполученнями.
6. конкретизація поняття «термінологічна система» і розробка методик аналізу та опису терміносистем [52: 7—8].

Терміни тієї чи іншої галузі відображають поняття, що знаходяться в взаємного зв'язку, тому між термінами, їх виражають, існує певний зв'язок.

Вперше питання про системність термінології було поставлено Д. С. Лотте, згідно з думкою якого, «системність термінології вимагає дотримання трьох умов:

1. термінологічна система повинна ґрунтуватися на класифікації понять.
2. необхідно виділяти терміновані ознаки і поняття, ґрунтуючись на класифікаційних схемах.
3. слова повинні відображати спільність термінованого поняття з іншими та його специфічність» [37: 10].

Термінологія піддається систематизації, потім аналізу, при якому виявляються її недоліки, методи їх усунення і нормалізації. Результат цієї роботи представляється у вигляді терміносистеми – «свідомо (не штучно) формованої (конструюється) сукупністю термінів» [36: 107].

В. М. Лейчик у своїй роботі зазначає: «для формування терміносистеми необхідне виконання наступних умов:

1. наявність спеціальної області, що має досить чітко окреслені межі;

2. наявність системи загальних понять, що відносяться до цієї області;
3. наявність досить суворої теорії (концепції), що описує цю область, так що система понять цілком входить в цю теорію (концепцію);
4. наявність певної природної мови і сформованого в рамках мови для спеціальних цілей, лексичні одиниці якого можуть бути використані для позначення понять (об'єктів і їх ознак) даної системи понять» [36: 119].

До ознак терміносистеми можна віднести її цілісність, відповідно частин в цілому, її відносну стійкість, структурованість, зв'язність.

Проблемами термінології глибоко займалися такі лінгвісти як Г. О. Винокур, А. А. Реформатський, О. С. Ахманова, В. П. Даниленко, Н. З. Котелова, С. В. Гринев та інші. Більшість дослідників визначає, що термінологічність – одна з основних стильових рис наукового стилю, інформативне ядро лексики мов науки. Під терміном, зазвичай, розуміється мовний засіб вираження спеціального поняття. Так, В. П. Даниленко дотримується точки зору, що “термін – це слово (чи словосполучення) спеціальної сфери застосування, яке називає спеціальне поняття” [21: 11–13].

Приблизно такі ж визначення термінології знаходимо і в зарубіжних словниках лінгвістичних термінів. Так, у словнику Ж. Марузо (МЖСЛ: URL) термінологія визначається як система термінів, які використовуються для вираження понять, притаманних даній науці.

В основі кожного терміну обов'язково лежить визначення (дефініція) реалії, яку він позначає, завдяки чому терміни представляють собою точну і в той же час стислу характеристику предмета чи явища. Кожна галузь знання оперує власними термінами, які й складають суть термінологічної системи даної науки.

При визначенні терміну підкреслюють його функціонально-смісловий бік, бо термін за вимогами, що до нього визначаються, має стосуватися одного поняття.

М. І. Мостовий визначає термін наступним чином: термін – це слово або словосполучення з історично умотивованим чи умовно закріпленим значенням, що відбиває одне поняття у спеціалізованій галузі знання чи виробництва [42: 191].

В. І. Карабан визначає термін як мовний знак, що репрезентує поняття спеціальної, професійної галузі науки або техніки. Він вважає, що науково-технічні терміни становлять суттєву складову науково-технічних текстів [28: 54].

На думку А. Я. Коваленко, поняття терміну має таке значення: термін – це емоційне нейтральне слово чи словосполучення, яке вживається для точного вираження понять та назв предметів [31: 257].

І. В. Арнольд терміном називає слово або словосполучення, яке служить для чіткого вираження поняття, специфічного для якої-небудь галузі знання, виробництва або культури, та яке обслуговує комунікативні потреби в цій сфері діяльності людини [5: 81].

А. А. Реформатський розуміє під терміном «слова, обмежені особливим призначенням: вони прагнуть бути однозначними як точне вираження понять та назв речей... Терміни існують не просто в мові, а складі певної термінології» [47: 110—111]. А. Семенов дає таке визначення терміну: «терміном називають спеціальне слово (або словосполучення), прийняте у професійній діяльності і вживається для позначення одного з понять, що входять в систему певної області професійних знань» [51: 471].

Словник Д. Розенталя дає наступне визначення терміну: «термін– це (лат. Terminus – межа, межа, прикордонний знак) слово або словосполучення, яке точно позначає будь-яке поняття, що застосовується в науці, техніці, мистецтві». На відміну від загальноживаних слів, терміни, як правило, однозначні, вони також відрізняються відсутністю експресії. Один і той же термін може входити як до складу тільки однієї термінології, так і до складу різних термінологій. Необхідно зазначити, що термін має двоїсту природу, а саме,

терміну як логосу і терміну як лексиса: з одного боку, термін співвіднесений з системою понять певної галузі знання, з іншого – він входить в лексичну систему мови. При цьому постійно спостерігається процес взаємопроникнення: слова спільної мови втрачають свої властивості і переходять в розряд термінів, і, навпаки, відбувається перетворення термінів в загальноживані слова (РЭСЛ: URL).

Вивчивши варіанти визначення «терміну» різними вченими, ми дійшли висновку, що у кожного свій підхід до формулювання. Більшість вчених (І. Я. Коваленко, А. А. Реформатський, І. В. Арнольд) намагаються описати його, згадуючи його характерні ознаки, такі як точність, лаконічність, беземоційність Іншы М. І. Мостовий, В. І. Карабан) дослідники виділяють термін шляхом його протиставлення іншій одиниці мови, проте, єдиного уніфікованого визначення все ще не було сформульовано.

Таким чином, нашим робочим визначенням буде наступне: термін – це слово або словосполучення, яке репрезентує будь-яке поняття, що застосовується в науці, техніці, та який володіє такими ознаками, як точність, лаконічність, відсутність емоційного забарвлення.

В роботі, ми досліджуємо вузькогалузеву термінологію – військову. Тому варто зазначити, що військова термінологія визначає поняття, безпосередньо пов'язані з військовою справою, засобами ведення збройної боротьби. Військово-технічна термінологія складається з науково-технічних термінів. Військові та військово-технічні терміни обіймають значний обсяг військової лексики, тому що містять максимальне змістове навантаження.

1.3 Типологія, характерні ознаки та прагматика військової термінології

Наявність армії – обов'язкова характеристика будь-якої сучасної суверенної держави. Відмінною рисою армії є чисельність і ступінь її боєздатності. Склад армії, традиції і ставлення суспільства до армії є найважливішими

причинами, які впливають на формування і подальший розвиток військової термінології.

Слід зазначити, що військова термінологія поповнюється не тільки в час різного роду конфліктів, але і під час військових реформ і перетворення. Секретність і закритість армії формують передумови для виникнення та розвитку військової мови.

І. М. Матюшин розуміє під військовим терміном лексичну одиницю, яка виконує функцію номінації певного референта військової справи у сфері офіційної військової комунікації [40].

Р. Х. Салімова у військовій лексиці виокремлює термінологічну спеціальну лексику та професійну загальноживану лексику, яка є спеціальною мовною сферою, обмеженою рамками будь-якої професії, що перебуває між термінологічною лексикою та літературною загальноживаною лексикою [49].

Є. А. Єліна, аналізуючи лексичний склад мови військовослужбовців, розмежовує його на загальноживану лексику та спеціальну військову лексику. Остання охоплює військову термінологію, військово-командні, військово-ритуальні одиниці. Військова термінологія включає вузькі, власне військові терміни, термінологізовані одиниці, загальноживані терміни, терміносполучення та жаргонізми [24: 23].

Н. Д. Фоміна вважає військову лексику особливим прошарком лексичних одиниць, оскільки вони обслуговують особливу галузь людської діяльності – організацію збройних сил, оперативно-тактичне мистецтво, зброю, тощо. На думку дослідниці, військова лексика може бути загальноживаною та виступати засобом соціально-мовленнєвої характеристики. У складі військової лексики, Н. Д. Фоміна виокремлює військові терміни та військово-побутову лексику [34:120].

Найбільш фундаментальні підходи у вивченні цих понять запропоновані Л. Л. Нелюбіним та В. Н. Шевчуком.

Так, Л. Л. Нелюбін розглядає англomовну військову лексику з позиції військового перекладу. Він систематизує військову лексику на три основні групи: військову термінологію, військово-технічну термінологію та емоційно забарвлену військову лексику [44: 40].

У розумінні військового терміну, автор виходить із лінгвістичного уявлення про терміни, як слова і словосполучення спеціальної (наукової, технічної тощо) мови, створені або запозичені для точного визначення спеціальних понять та позначення спеціальних предметів у певній галузі знань. Вони відрізняються від слів загальноживаної мови чіткою семантичною окресленістю меж і специфічним відтворенням понять. Терміни не лише закріплюють поняття назвою, але і уточнюють його, відмежовуючи від суміжної галузі знань, тому вони повинні бути однозначні та лаконічні. Терміни з'являються у результаті прагнення мови до ущільнення та достовірності в передачі інформації, яка може виключити можливість довільного та суб'єктивного її тлумачення [27:16].

Емоційно забарвлена військова лексика, або сленг – це слова та словосполучення, що вживаються у мовному спілкуванні військовослужбовців і є фактично стилістичними синонімами відповідних військових термінів [27: 17].

В. Н. Шевчук трактує військову термінологію з позицій дериватології та перекладу. Він вважає, що визначальною рисою військових текстів є їх велика насиченість військовими термінами, що належать до військової підмови. Проблема ж військового терміна і термінології є однією з найважливіших проблем військового перекладу. Автор розглядає погляди відомих лінгвістів на природу та роль термінів і природу термінології. Так, за його словами, Ж. Вандрієс прирівнює терміни до жаргонізмів, а Логан Сміт відзначає “науковий жаргон”, який нібито є неминучою бідою мови. Г. Г. Еггебрехт ототожнює термін з поняттям [59: 29].

Т. Сейворі різко протиставляє терміни загальноживаним словам, Ф. Брюно і О. Есперсен трактують терміни як семантично повністю нейтральні знаки. Головне у терміні, на думку В. Н. Шевчука, це його здатність логічно, конкретно визначати предмети, явища, якість, відносини, процеси у певній спеціальній галузі виробництва, науки, техніки, військової справи, суспільного життя. Він погоджується з О. О. Реформаторським, що термін повинен бути абстрактним, однозначним, неекспресивним, міжнародним, логічним і систематичним. Однак у англійській мові, за свідченням В. Н. Шевчука, є багато термінів, що мають більш ніж одне значення, наприклад (*gun – гармата, кулемет, рушниця, вогнепальна зброя, гарматний постріл, карабін, пістолет*). Цей приклад ілюструє, що навіть у межах однієї спеціальної галузі військової справи термін може мати складну змістову структуру.

Відповідно, однозначність це не якість, а лише вимога, якій повинен відповідати ідеальний термін. Терміни позбавлені експресивності, оскільки вони позначають поняття, які не обтяжені емоційними відтінками. Будь-яке слово, яке переходить у термінологічну систему, втрачає в результаті зміни його значення своє попереднє емоційне забарвлення і стає стилістично нейтральним.

Лише певне коло нерегламентованої термінології, включаючи неофіційні еквіваленти військових термінів, зберігають яскраво виражене експресивне забарвлення; регламентована термінологія повністю нейтральна. Отже, під поняттям терміна автор розуміє слово або словосполучення, закріплене за певним поняттям у системі понять певної галузі науки і техніки [15: 134].

Відповідно, військовий термін визначають як стійку одиницю синтетичної або аналітичної номінації, що закріплена за відповідним поняттям у системі понять певної галузі військової справи і обмежена спеціальною сферою використання у значенні, яке є суворо регламентованим його дефініцією [15: 135].

Військові терміни можна класифікувати наступним чином:

- За сферою вживання (різних родів військ, штабні, загальнотактичні, організаційні, військово-топографічні, командностройові);
- Терміни різних родів військ – терміни, які вживаються для опису понять у формуваннях збройних сил: частинах, з'єднаннях, об'єднаннях, установах, закладах, організаціях та органах управління, наприклад, *artillery* – артилерія, *infantry* – піхота, *radiotechnical troops* – радіотехнічні війська, *air force* військовоповітряні війська, *airborne troops* – повітряно-десантні війська.
- Штабні терміни – терміни, які широко використовуються в органах військового управління особовим складом, наприклад, *headquarters* – штаб, *staff car* – штабний вагон, *personnel* – особовий склад.
- Загальнотактичні терміни – терміни, які використовуються при вирішенні загальнотактичних завдань, веденні загальновійськового бою і його підготовці, наприклад, *defense* – оборона, *offensive* – наступ.
- Організаційні терміни – терміни, які використовуються в різних одиницях військових сил, наприклад, *unit* – підрозділ, *battalion* – батальйон, *division* – дивізія.
- Військово-топографічні терміни – терміни, які використовуються у вивченні місцевості, орієнтування, в процесі вимірювань на місцевості, наприклад, *topographic map* – топографічна карта, *land survey* – наземна зйомка.
- Командно-стройові терміни – терміни, які використовуються в стройовій підготовці та командній промові військовослужбовців, наприклад, *Arms, port!* – Зброя на груді!; *Eyes, right!* – Рівняння направо! [15: 136—137].

За способом утворення (морфологічне словотворення, семантичний словотвір, запозичення, аббревіатури):

- морфологічне словотворення є основним способом словотворення і включає наступні способи: афіксація, словоскладення, скорочення і конверсія.
- Афіксація – це такий спосіб словотвору, який дозволяє створювати нові терміни за допомогою приєднання словоутворюючих афіксів до основ різних частин мови, наприклад, *maintainability*, *surveillance*, *deterrence*, *reunion*.
- Словотворення – це такий спосіб словотворення, який дозволяє утворювати нові слова шляхом з'єднання основ двох або більше слів, наприклад, *aircraft*, *break-through*, *battlewise*.
- Скорочення – це пропуск окремих букв і складів в слові, а іноді – вилучення значної частини слова крім окремих букв, наприклад, *Svc Pit* (*service platoon*) – взвод обслуговування, *sub* утворено від *submarine* – підводний човен, *radome* від *radar dome* – обтічник антени.
- Конверсія – вельми поширений у військовій термінології англійської мови тип словотворення, при якому слово, яке належить до певної частини мови, не змінюючи вихідної форми, набуває значення іншої частини мови. Наприклад, *shell* > *to shell*; *rocket* > *to rocket*; *mortar* > *to mortar*; *blockade* > *to blockade* [59: 56—57].

Специфіка термінотворення в термінології військової справи полягає, на думку В. Н. Шевчука, в перевазі іменників, тому що основна функція військового терміна – номінативно-дефінітивна, тобто називання та визначення спеціального поняття, що регламентується у визначених межах дефініцією. Похідні військові терміни створюють широку базу похідних. Як похідні основи можуть бути використані термінологічні словосполучення, наприклад *one-striper*, що складає одну із специфічних рис військового термінотворення.

Специфіка цього процесу в тому, що афікс приєднується до одиниць, структурно більш складних, ніж слово. Складність полягає лише у визначен-

ні статусу подібних утворень. Беручи до уваги їхню цілісність семантичну, синтаксичну і морфологічну, В. Н. Шевчук виокремлює їх, як і А. І. Смірницький, до слів (термінів) складно-похідного типу [59: 58].

Термінологічна лексика військової сфери – дуже інформативна, що свідчить про її прагматичний потенціал. Тому у військовій сфері, роль термінів – незамінна. За допомогою термінів коротко і точно формулюються думки. Однак це не означає, що тексти, які належать до даної сфери, складаються лише з одних термінів. Їх кількість у військових текстах є неоднаковою. Частотність вживання термінів залежить від багатьох факторів, таких як характер викладу, адресант. Але незалежно від кількості термінів у текстах, один факт залишається ясным: військова сфера характеризується вживанням термінологічної та спеціальної лексики, причому з кожним днем міжнародна термінологія займає все більше місця.

Терміни військової сфери є не просто інформативними, вони несуть основне семантичне навантаження. Однією з основних ознак, властивих термінам військової сфери є їх однозначність. Кожен термін отримує одне значення, тобто з самого початку він набуває тієї однозначності, до якої в загальнонародній мові слова приходять лише в результаті їх реалізації в контексті. Однозначність терміну допомагає йому отримати незалежність від контексту.

Терміну характерна співвіднесеність з конкретним визначенням, а значить, незалежно від контексту, він буде зрозумілий читачеві. Однак не можна стверджувати про повну незалежність терміну від контексту, так як при наявності полісемії, тільки контекст допоможе з розумінням [56: 24]. Однозначність терміну визначається ще й тим, що він знаходиться не тільки в лексичній системі мови, але в системі понять військової сфери.

Функціонуючи в межах однієї області, термін вступає у взаємодію з іншими термінами-поняттями військової сфери і, таким чином, опиняється

немов в подвійній системі відносин: загальномовній та спеціально-науковій. Все це сприяє розвитку однозначності терміну.

Спеціальні поняття мають чіткі межі. Ці межі встановлені визначенням або дефініцією терміну. Тому дефінованість є важливим елементом виділення спеціальної лексики з буденної лексики. Всі визначення побудовані за чіткою схемою, завдяки якій, вже перші слова визначення допомагають в розумінні терміну. Кожне визначення складається з двох частин: перша – визначає категорію предмета, друга – вказує на його відмінності від подібних понять.

До прагматичних особливостей військових термінів можна також віднести і точність. Під точністю зазвичай розуміється чіткість, обмеженість значення. Мається на увазі, що термін має точні межі, які зазвичай встановлюються за допомогою визначення – дефініції терміну. Термін відображає прямі або непрямі ознаки, за якими можна відрізнити одне поняття від іншого. Терміни мають різний ступінь точності. Найбільш точними представляються мотивовані терміни, в структурі яких особливо яскраво передані зміст поняття або його відмінні ознаки [2: 49].

Така прагматична особливість терміну як його єдина функція і однозначність обумовлює й іншу його властивість: термін зазвичай позбавлений емоційного забарвлення. Стилiстична нейтральність термінів пояснюється тим, що єдина функція терміну – назва поняття, при цьому певні емоційні експресивні моменти повністю виключаються [Глушко : 52].

Головною функцією терміну є називання предмета, що обумовлює ще одну його властивість – номінативність. Це означає, що в якості термінів як мовних одиниць найчастіше розглядаються іменники або словосполучення, побудовані на їх основі.

Таким чином, військові терміни є основоположною складовою військового дискурсу, характеризується такими особливостями, як точність, інформативність, влучність, номінативність, нейтральність, однозначність.

1.4 Специфіка перекладу військової термінології

Дослідження лексики військової тематики має велике значення для вдосконалення перекладу. “Питання галузевого перекладу взагалі та військового перекладу зокрема постійно знаходяться у центрі уваги фахівців з перекладу, але не зважаючи на те, що загальні підходи до вирішення цієї проблеми досить добре вивчені, особливості перекладу конкретного жанру або конкретної групи текстів наразі залишаються поза сферою інтересів дослідників, тобто є недостатньо вивченими. Тим не менш вивчення структурних та лінгвістичних особливостей військових текстів в аспекті перекладу є особливо актуальним на цьому етапі розвитку Збройних Сил України. Це пояснюється певною низкою факторів:

- широке міжнародне співробітництво у військовій сфері вимагає відповідних знань структури та особливостей міжнародної документації;
- за цим напрямком бракує літератури, довідників, та словників для подолання цієї проблеми;
- інтеграція України у Європейський союз, НАТО та участь у миротворчих операціях ООН потребує стандартизації у сфері бойових документів, які мають забезпечувати згуртовану роботу між військовими контингентами з різних країн [6: 13].

У військовій літературі виокремлюють стійкі різновиди текстів, що розрізняються за своїм призначенням і змістом. За класифікацією відомого лінгвіста Г. Стрелковського, яка базується на функціональному і змістовному підходах, зі всієї сукупності військових текстів виділяються дві окремі групи текстів: “тексти інформаційного змісту; тексти, що регламентують життя і діяльність військ. У першій групі можна виділити чотири підгрупи: військово-наукові тексти; військово-технічні тексти; військово-інформаційні тексти; військово-публіцистичні тексти. Друга група сформована такими під-

групами: статuti та настанови; військово-ділові тексти. Серед останніх чітко виокремлюють накази, розпорядження, доповіді, повідомлення, тобто такі різновиди військових текстів, що зазвичай вважаються військовими документами” [53: 65].

Окремо Г. Стрелковський розглядає військові мемуари як особливий жанр. Якщо проаналізувати мовне наповнення зазначених текстів, то, з погляду лексичного наповнення, усі військові матеріали відрізняються від будь-яких інших широким використанням військової та науково-технічної термінології, наявністю певної кількості стійких словосполучень, характерних тільки для військової сфери спілкування, великою кількістю спеціальних скорочень і умовних позначень, а з погляду синтаксису – широким використанням еліптичних (особливо у військовій документації) і клішованих конструкцій, обмеженістю дієслівних форм, стислою формою висловлювання. І все це пов’язано з певним функціональним навантаженням, що взагалі характеризує військову сферу спілкування: стислість, чіткість і конкретність формулювань, точність і ясність викладу, що забезпечує логічну послідовність, чітке відмежування однієї думки від іншої для легкого сприйняття переданої інформації [53: 66].

Правильний переклад військових матеріалів залежить значною мірою від коректного й точного перекладу термінів, тому що більшою частиною військової лексики є військові та військово-технічні терміни, що мають максимальне смислове навантаження.

Враховуючи особливості роботи з терміном в процесі перекладу, військові терміни поділяють на три групи:

1. “Терміни, що позначають реалії іноземної дійсності, ідентичні реаліям української дійсності: *field hospital* – польовий госпіталь” [43: 69].

2. “Терміни, що позначають реалії іноземної дійсності, відсутні в українській дійсності, проте мають загальноприйняті українські термінологічні еквіваленти: *National Guard* – національна гвардія” [43: 69].

3. “Терміни, що позначають реалії іноземної дійсності, відсутні в українській дійсності і не мають загальноприйнятих українських термінологічних еквівалентів: *alert hangar – ангар вильоту по тривозі*” [43: 70].

Найбільші труднощі в перекладі викликають терміни, що складаються з групи слів. Такі терміни прийнято називати багатокомпонентними. Вони займають значне місце в американській військовій лексиці. За кількістю компонентів ці терміни поділяються на двох-, трьох-, чотирьох і більше компонентні. Нарощування компонентів може бути продовжено, але при великій кількості компонентів семантико-синтаксичні зв'язки усередині термінологічного ряду порушуються і поєднання розпадається на два і більше окремих сполучень. Тому для збереження семантико-синтаксичних зв'язків усередині поєднання окремі компоненти прийнято з'єднувати дефісом або відокремлювати комою (*landing, craft, infantry* *флагманський десантний корабель*) [25].

Наведемо найбільш характерні способи перекладу багатокомпонентних термінів українською мовою.

1. За допомогою аналогічної атрибутивної групи.

- *mobile cargo platform – рухома вантажна платформа.*
- *marre – packaged liquid propellant – заздалегідь розфасоване рідке паливо.*
- *twin-eyed optical system – біноклярний оптичний прибор.*

Цей спосіб найпростіший, так як не вимагає розбору поєднання по частинах, а полягає в перекладі складових його компонентів в даній послідовності.

2. За допомогою перестановки компонентів.

- *service battery ammunition – відділення боєпостачання батареї.*
- *section – обслуговування.*
- *heavy mortar platoon fire – пункт управління вогнем.*

3. За допомогою сполучень “іменник + прийменник + іменник».

- *blackout road march – марш по дорогах.*

- *terminal homing device* – головка самонаведення на кінцевій ділянці траєкторії.

Цей спосіб широко використовується, коли атрибутивна група поєднання висловлює адвербіальні відносини. Тут застосовується описовий переклад, так як дослівний переклад привів би до спотворення сенсу.

4. За допомогою використання дієприкметникових і дієприслівникових зворотів.

- *air-transported field artillery* – дивізіон польової артилерії,
- *eight-man infantry squad* – піхотне відділення, що складається з восьми чоловік.

5. За допомогою описового перекладу.

- *high performance external air* – авіаційна гармата з високими
- *tank heavy task force* – тактична група з переважанням танків [22: 55].

Також, у військовому перекладі дуже велике значення має точність перекладу, з огляду на те, що матеріал, який перекладається, може слугувати основою для прийняття важливих рішень, проведення військових операцій тощо. Отже, адекватність перекладу військових матеріалів передбачає не тільки точну передачу змісту матеріалу, але й більш ретельну передачу його структурної форми, послідовності викладу та низку інших факторів, які можуть вважатися непотрібними, формальними, але мають велике значення для військового фахівця.

Наприклад, в бойових документах порядок пунктів і підпунктів, їх позначення (арабськими цифрами та літерами латинського алфавіту), точність передачі дат і часу, координат, географічних назв, нумерація й найменування частин і підрозділів та інша інформація. Окрім того, військовий переклад є одним із видів спеціального перекладу з яскраво вираженою комунікативною функцією.

Перекладач може бути безпосереднім учасником акту комунікації як усний посередник між комунікантами, що спілкуються різними мовами, а

може тільки перетворювати отримані повідомлення для нової групи реципієнтів. Другий варіант, зазвичай актуалізується при письмовому перекладі. І цей варіант набагато складніший за перший. У першому варіанті адресант безпосередньо сприймає перекладача і має можливість погодити своє суб'єктивне світосприйняття із суб'єктивним світосприйняттям перекладача, підтримуючи з ним постійний зворотний зв'язок. Усе це значно полегшує його роботу» [13: 25].

Не дивлячись на те, що велика кількість військової лексики являє собою інтернаціональні терміни, які мають еквіваленти в більшості мов, при перекладі спеціаліст часто змушений змінювати структуру тексту, користуватися різними прийомами, модифікувати та адаптувати його для аудиторії, якій цей переклад призначений. Використання перекладацьких трансформацій також може бути обумовлене розбіжностями в моделях словотворення різних мов і їх реалізації. Іноді у тій чи іншій мові сфери військової термінології спостерігається існування безеквівалентних лексичних одиниць і структур. Таким чином, при перекладі військової термінології, залежно від випадку перекладу, перекладачеві необхідно застосовувати численні перекладацькі трансформації.

Лінгвіст Л. С. Бархударов, який вніс значний внесок у розвиток типології перекладацьких трансформацій, ґрунтувався на ідеї про те, що перекладацькі трансформації – це численні і якісно різноманітні міжмовні перетворення, які необхідні для досягнення перекладацької еквівалентності («адекватності перекладу»), незважаючи на несхожість у формальних і семантичних системах двох мов [9: 190].

В перекладознавстві, термін «трансформація» має метафоричний сенс. У даному випадку мається на увазі співвідношення між вихідними і кінцевими мовними виразами, про використання під час перекладу взаємозамінних варіантів виразів, заміну, образно звану перетворенням або трансформацією.

Вчений В. Виноградов говорить про так звану трансформаційну модель вивчення перекладу. Науковець виділяє сім лексичних трансформацій: диференціація, конкретизація, генералізація значень, модуляція, антонімічний переклад, цілісне перетворення і компенсація втрат в процесі перекладу [16: 115].

Відповідно до найбільш поширеної класифікації, запропонованої В.Н. Комісаровим, розрізняють кілька типів перекладацьких трансформацій: стилістичні, морфологічні, синтаксичні, семантичні, лексичні, граматичні трансформації [32].

Стилістичні трансформації передбачають зміну стилістичній забарвлення уривка, що підлягає перекладу. До морфологічних трансформацій відносяться заміни однієї частини мови іншою або декількома частинами мови. Під синтаксичними трансформаціями розуміється зміна синтаксичних функцій слів і словосполучень. Зміст семантичних трансформацій полягає в перекодуванні інформації на семантичному рівні.

Лексичні трансформації являють собою відхилення від прямих словникових відповідностей [32: 47].

Говорячи про граматичні трансформації, дослідник має на увазі перетворення структури речення в процесі перекладу в відповідно з нормами мови перекладу [32: 49].

Найчастіше, в ході перекладу військової термінології, використовуються трансформації змішаного типу. Зазвичай різного виду трансформації поєднуються одне з одною, тобто вживаються в комплексі. Саме такий складний, комплексний характер перекладацьких трансформацій обумовлює підвищену складність перекладацької діяльності. В результаті застосування перекладацьких трансформацій, відбуваються певні зміни у змісті перекладного тексту.

В рамках типів перекладацьких трансформацій, які застосовуються в сфері військової термінології, прийнято виділяти такі перекладацькі прийоми:

- перекладацьке розшифрування та транслітерація;
- калькування та лексико-семантичні заміни (конкретизація, генералізація, модуляція).

До складу граматичних трансформацій входять:

- синтаксичне уподібнення (дослівний переклад);
- об'єднання речень;
- членування речень;
- граматичні заміни (стосуються форми слова, частини мови або члена речення).

Лексико-граматичні трансформації включають в себе:

- антонімічний переклад;
- компенсацію;
- експлікацію (описовий переклад) [32: 83].

Транскрипція і транслітерація – це способи перекладу лексичної одиниці оригіналу шляхом відтворення її форми за допомогою літер МП. При транскрипції відтворення підлягає звукова форма іншомовного слова, а при транслітерації – його графічна форма (буквений склад). У сучасній перекладацькій практиці ключовим способом є транскрипція зі збереженням деяких елементів транслітерації. У зв'язку з тим, що фонетичні і графічні системи різних мов мають суттєві відмінності, передача форми слова ВМ мовою перекладу завжди кілька умовна і приблизна [41: 85].

Транскрипція в самому загальному вигляді являє собою передачу іншомовного імені з урахуванням написання і звучання. Іншими словами, транскрипція – це передача літерами мови перекладу (мови видання), як вимовляється мовою оригіналу неперекладне слово. Таким чином, транскрипція передає звуки іншомовного слова [10: 61].

Особливий тип мовних одиниць, який зазвичай піддається транскрипції, – це терміни. Джерелом транскрипцій, як правило, служать грецькі, латинські або англійські одиниці, в залежності від того, які корені лежать в основі вихідного терміну.

Калькування – це засіб перекладу лексичної одиниці оригіналу шляхом заміни її складових частин – морфем або слів (у разі стійких словосполучень) – їх лексичними відповідностями в МП. Під час калькування відбувається процес створення нового слова або сталого поєднання в МП, яке повторює структуру первинної лексичної одиниці [41: 76].

Лексико-семантичні заміни – це спосіб перекладу лексичних одиниць оригіналу, при якому використовується при перекладі одиниці МП, зміст яких не відповідає значенню вихідних одиниць, однак може бути виведений з них за допомогою логічних перетворень певного типу. Такі заміни включають в себе генералізацію, конкретизацію, і модуляцію (смісловий розвиток) значення вихідної одиниці.

При конкретизації відбувається заміна словосполучення або слова ВМ, яка має більш широке предметно-логістичне значення, на слово або словосполучення МП з більш обмеженим значенням.

При генералізації відбувається заміна одиниці ВМ з більш вузьким значенням одиницею МП, що має більш широке значення [41: 110].

Модуляція (смісловий розвиток) – процес заміни слова або словосполучення ВМ одиницею МП, сенс якої логічно зрозумілий зі значення вихідної одиниці. [41: 120].

Під синтаксичним уподібненням або дослівним перекладом розуміється спосіб перекладу, при якому синтаксична структура оригіналу формується в подібну структуру МП. Такий вид «нульової» трансформації зазвичай застосовується в ситуаціях, коли в ВМ і МП присутні паралельні синтаксичні структури.

Синтаксичне уподібнення може призвести до повної відповідності кількості мовних одиниць і порядку їх розташування в оригіналі і перекладі.

Як правило, при неможливості забезпечити еквівалентність перекладання шляхом дослівного перекладу, відбувається зміна структури речення при перекладі.

В теорії перекладу, граматичні перетворення зазвичай поділяються на дві підгрупи, а саме: морфологічні та синтаксичні.

При граматичній заміні граматична одиниця в оригіналі замінюється на одиницю МП з іншим граматичним значенням. Заміну можна використовувати для граматичної одиниці ВМ будь-якого рівня: словоформа, частина мови, член речення, речення певного типу. Так, в ВМ і МП присутні форми однини і множини, і, як правило, співвіднесені іменники в оригіналі і в перекладі використовуються в тому ж самому числі, за винятком випадків, коли формі однини в ВМ відповідає форма множини в МП або навпаки [41: 146].

При заміні членів речення відбувається його синтаксична перебудова. Подібного ж роду перебудова спостерігається і в деяких випадках, коли піддаються заміні частини мови. Більш суттєва перебудова синтаксичної структури речення відбувається при заміні головних членів.

Синтаксична перебудова речення при заміні предиката схожа з перетвореннями, що відбуваються при використанні прийому членування речення або об'єднання кількох речень.

До морфологічних граматичних перетворень, які використовуються при здійсненні перекладу військової термінології, відносяться наступні:

- антонімічний переклад;
- суто граматичні заміни, та ін.

Говорячи про антонімічний переклад, ми маємо на увазі лексико-граматичну трансформацію, при якій ствердна форма в оригіналі замінюється на негативну форму в перекладі або, навпаки, негативна форма замінюється

на стверджувальну, і дана трансформація супроводжується заміною лексичної одиниці ВМ на одиницю ПМ з протилежним значенням [41: 151].

Експлікація або описовий переклад – це лексико-граматична трансформація, при якій лексична одиниця ПМ замінюється словосполученням, що експлікує її значення, тобто дає більш менш повне пояснення або визначення цього значення на МП [41: 158].

Компенсація – це спосіб перекладу, при якому елементи сенсу, втрачені при перекладі одиниці ВМ в оригіналі, передаються в тексті перекладом яким-небудь іншим засобом, причому необов'язково в тому ж самому місці тексту, що і в оригіналі. Таким чином, заповнюється («компенсується») втрачений сенс, і, в цілому, зміст оригіналу відтворюється з більшою повнотою. При цьому нерідко граматичні засоби оригіналу замінюються лексичними і навпаки. Деякі військові терміни не можна передати українською мовою ніякими іншими засобами, крім компенсації [41: 163].

Таким чином, можна зробити висновок, що переклад військової термінології представляє собою складний процес, який вимагає від перекладача широкої обізнаності та високого рівня компетенції. Незважаючи на велику кількість військової термінології, що відтворюються еквівалентами, існує широке коло термінів, які потребують перекладацьких рішень, які необхідно приймати в кожній окремій ситуації. Отже, перекладач має застосовувати велику кількість трансформацій для того, щоб представити текст перекладу еквівалентним тексту оригіналу.

Роль перекладача ускладнюється низкою факторів, оскільки відмінною рисою військового перекладу є використання термінів і гранично точне, чітке викладення матеріалу, з одного боку, та відсутність образно-емоційних виразних засобів, за винятком військово-публіцистичних текстів та військових мемуарів, з іншого.

Висновки до розділу 1

В рамках дослідження теоретичних джерел, було з'ясовано, що військовий дискурс – особливий вид дискурсу, властивий особам певного військового інституту, який використовує специфічний набір професійних текстів та здійснює акт комунікації за допомогою особливих лексичних і граматичних мовних конструкцій, відомих і зрозумілих тільки особам конкретного соціального інституту.

В процесі аналізу, було сформовано наступне робоче визначення поняття «термін» – це слово або словосполучення, яке репрезентує будь-яке поняття, що застосовується в науці, техніці, та який володіє такими ознаками, як точність, лаконічність, відсутність емоційного забарвлення.

Було з'ясовано, що військова лексика являє собою особливий прошарок лексичних одиниць, оскільки вони обслуговують організацію збройних сил, оперативно-тактичне мистецтво, зброю, тощо.

Поняття «військовий термін» було визначено як стійка одиниця синтетичної або аналітичної номінації, що закріплена за відповідним поняттям у системі понять певної галузі військової справи і обмежена спеціальною сферою використання у значенні, яке є суворо регламентованим його дефініцією.

В рамках дослідження, військові терміни було класифіковано за сферою вживання наступним чином: штабні, загальнотактичні, організаційні, військово-топографічні, командно-стройові.

До прагматичних особливостей військових термінів було віднесено такі, як точність, інформативність, влучність, номінативність, нейтральність, однозначність.

В рамках типів перекладацьких трансформацій, які застосовуються в сфері військової термінології, було виокремлено такі перекладацькі прийоми: перекладацьке розшифрування та транслітерація; калькування та лексико-семантичні заміни (конкретизація, генералізація, модуляція). До складу гра-

матичних трансформацій входять: синтаксичне уподібнення (дослівний переклад); об'єднання речень; членування речень; граматичні заміни.

Лексико-граматичні трансформації включають в себе: антонімічний переклад; компенсацію; експлікацію (описовий переклад).

РОЗДІЛ 2

ХАРАКТЕРНІ РИСИ ВЖИВАННЯ ТА ПРАГМАТИКА ВІЙСЬКОВОЇ ТЕРМІНОЛОГІЇ АНГЛОМОВНОГО НАУКОВОГО ДИСКУРСУ

2.1 Прагматичні особливості військової термінології наукового дискурсу

Розглянемо прагматичні особливості військової термінології наукового дискурсу. Так, в рамках дослідження, всі приклади вживання військової термінології було розподілено за наступними групами:

1. Загально-наукові терміни військової справи – ця група включає в себе військові терміни загально-наукової тематики, які використовуються в більшому ступені, в текстах наукових статей, та рідше зустрічається серед текстів тактичної тематики. До таких прикладів було віднесено використання таких термінів, як *military doctrine*, *antidotes*, *military capability*, *combinatorial innovation*, *cyber threats*, *the defence innovation systems*, *collaborators*, *precision capability*, *military and political concept*:

(1). *Technology and military doctrine are closely coupled and interdependent* (ADJ, PBE: URL).

- (2). *In 1999, Alibek became president of a company that aimed to find antidotes to bioweapons, which got a one-year contract from DARPA (AF, MS: URL).*
- (3). *At the same time, a new technology can provide new and more effective military capability (ADJ, PBE: URL).*
- (4). *The contrast between the rates of combinatorial innovation of this kind has posed challenges to the traditional defence acquisition process (ADJ, PBE: URL).*
- (5). *Changes in cyber threats can occur just as quickly (ADJ, PBE: URL).*
- (6). *Joy's Law represents a profound shock for the defence innovation systems of many countries, not least the United States (where, for a long time, many of the smartest people did work in U.S. defence) (ADJ, PBE: URL).*
- (7). *By the time of the Vietnam War in the 1960s, war had become transformed into counterinsurgency, combating guerillas and converting citizens into collaborators (ADJ, PBE: URL).*
- (8). *Longrange precision capability, combined with a wide range of delivery systems (ADJ, PBE: URL).*
- (9). *The term "Revolution in Military Affairs" characterizes the current and ongoing transformation of US armed forces (ADJ, PBE: URL).*
- (10). *The main challenge for politics and the military is to implement the technological elements in a military and political concept (ADJ, PBE: URL).*

Варто зазначити, що терміни цієї групи можуть використовуватись не лише в текстах військової тематики, але й інших наукових сфер.

2. Штабні терміни:

- (11). *For example, incorporating undetected biases into systems with lethal effects could lead to cases of mistaken identity and the unintended killing of civilians or noncombatants (ADJ, PBE: URL).*

(12). *Low observable technologies and the ability to mask friendly forces*; (ADJ, PBE: URL).

Штабні терміни – термінологія, яка використовується переважно в текстах штабних документів. До прикладів штабних термінів було віднесено використання таких термінів, як: *noncombatants, friendly forces*.

3. Загальнотактичні терміни – терміни, що використовуються для опису тактики ведення бойових дій, опису військових маневрів, територій, дій. До прикладів таких термінів було віднесено наступні: *tactical advantages, asymmetric tactics, weapons arsenals, allied weaponry, wartime preparations, defense budget priorities, military sector, hard-target, Precision strikes*, та інші:

(13). *Indeed, even the tactical advantages are eroding as potential opponents retool their own military doctrines* (ADJ, PBE: URL).

(14). *The proliferation of conventional weapons combined with the adaptation of new asymmetric tactics is another consequence* (ADJ, PBE: URL).

(15). *Science, Engineering and Technology (SET) is used to modernize and build up weapons arsenals, as well as to influence military strategy via the adoption of military and civilian research results (Add-On Paradigm)* (ADJ, PBE: URL).

(16). *More importantly, answering it is crucial for making appropriate changes in U.S. and allied weaponry, military operations* (ADJ, PBE: URL).

(17). *wartime preparations, and defense budget priorities* (ADJ, PBE: URL).

(18). *A newly published study from Scientists for Global Responsibility examined the influence of the military in the governance and direction of SET in the UK and concluded that the military sector is a major player in the commercial* (ADJ, PBE: URL).

(19). *The ability to produce a broader range of weapon effects, from less lethal to hard-target kill* (ADJ, PBE: URL).

- (20). *Integration of tactics, force structures and technological advances, training and simulation (ADJ, PBE: URL).*
- (21). *Precision strikes: the entire intelligence, surveillance and reconnaissance (ISR) (GNAC, RMA: URL).*
- (22). *Increased maneuverability of units that can also be assembled and disassembled on an ad hoc basis and over longer distances (GNAC, RMA: URL).*
- (23). *Command, Control, Computer, Communication and Intelligence (C4I) networks are based on secure communication lines and rapid computer processing from rear command centers to forward command lines, including man-portable laptops or the tactical PC stations of fighting units (GNAC, RMA: URL).*
- (24). *They can do so even when wind or other perturbations affect flight trajectory (MO, FCH: URL).*
- (25). *“Space is now part of the tactical battlefield and its use is growing” (GNAC, RMA: URL).*
- (26). *Furthermore, the lines between military, intelligence and stabilization forces become blurred (GNAC, RMA: URL).*

4. Терміни, що позначають види бою / війни – ця група термінів включає в себе термінологію, що використовується для опису видів бою, назв типів війни:

- (27). *Blitzkrieg, the Air-Land Battle and Carrier Strike are but the examples of how new technologies combined with organisational change led to new ways of warfare (ADJ, PBE: URL).*

Так, в прикладі описуються такі види війни, як *Blitzkrieg, the Air-Land Battle and Carrier Strike*.

- (28). *The internet and its widespread application has created the possibility of a new form of warfare – cyber warfare – that was hardly imaginable 20 years ago (ADJ, PBE: URL).*

До типів війни було віднесено також і новий її різновид – cyber warfare.
(29). *The Cold War was different to today* (ADJ, PBE: URL).

Термін The Cold War було також віднесено до різновидів війни, з огляду на те, що війна не завжди має на увазі запеклі бої. Нарощування озброєння також вважається війною, проте, холодною.

(30). *The Iraqi war demonstrates that the fog of war is not overcome and wars fought with Precision Guided Munitions are not necessarily “clean”* (ADJ, PBE: URL).

“Clean” – чиста війна. Термін має на увазі, ведення бойових дій без зайвих втрат, наприклад, мирного населення. Тому, цей термін було віднесено до групи «Терміни, що позначають види бою / війни».

(31). *The long-term effects of the “precision warfare” on the civilian population and infrastructure are generally neglected* (GNAC, RMA: URL).

Термін precision warfare також було віднесено до групи «Терміни, що позначають види бою / війни».

5. Назви війн, військових операцій, програм та стратегій – цікавою з прагматичної точки зору є група, що включає назви війн, операцій, стратегій. З огляду на те, що вона зазвичай характеризується метафоричним підґрунтям назви:

(32). *The starting point for public perceptions of RMA weaponry was Operation Desert Storm, the US-led war against Saddam Hussein’s Iraq in 1991* (ADJ, PBE: URL).

Так, в прикладі було використано назву операції Operation Desert Storm, яка метафорично називає операцію в пустелі, як «Буря в пустелі».

(33). *The NATO and US “Follow-on Forces Attack” (FOFA) strategy intended to use “high-tech” strikes to counter the three-to-one numerical advantage of the Warsaw Pact armies in terms of main battle tanks, artillery and manpower* (ADJ, PBE: URL).

Приклад демонструє назву стратегії Follow-on Forces Attack.

(34). *William J. Perry, then Undersecretary of Defense for Research and Engineering (1971-1981), introduced the “Offset strategy” to offset the Soviet advantages in numbers by Western technological superiority without maintaining a large standing army that would cripple “our own economy” (ADJ, PBE: URL).*

Так само, в прикладі застосовано назву військової стратегії Offset strategy.

(35). *Also in 2001, Rumsfeld declared that “Network Centric Warfare” was the Pentagon’s new organizational principle for military planning and the use of forces (ADJ, PBE: URL).*

Приклад демонструє застосування назви військової стратегії Network Centric Warfare.

(36). *The basic idea of the “Bush doctrine” is to wage “preventive war” against terrorist organizations and rogue states (ADJ, PBE: URL).*

Стратегію ведення війни preventive war, викладену в Доктрині Буша, також було віднесено до групи «Назви війн, військових операцій та стратегій».

(37). *The USA and its demand to organize its global military strategy more efficiently are currently driving military-technical developments towards...(ADJ, PBE: URL).*

(38). *Net-Centric Warfare (NCW) is a new organizational principle that binds together surveillance, command, control and weapons use in a network, cross linked by communication and data interfaces (GNAC, RMA: URL).*

У вищенаведених двох прикладах, застосовано такі терміни для опису військових стратегій, як: global military strategy, Net-Centric Warfare.

(39). *It began in 1958, with two physics-based cold war programmes: VELA, meant to detect nuclear explosions as verification for a treaty banning nuclear tests; and DEFENDER, which worked on defences and counter-defences against enemy missiles (AF, MS: URL).*

В прикладі було використано назви таких військових програм, як VELA, DEFENDER.

6. Назви різновидів військ та систем військового управління – до таких назв було віднесено терміни *Cavalry, Command, Control, Computer, Communication and Intelligence (C4I) networks*:

(40). *Cavalry on the Western Front is but one example* (ADJ, PBE: URL).

(41). *Command, Control, Computer, Communication and Intelligence (C4I) networks are based on secure communication lines and rapid computer processing from rear command centers to forward command lines, including man-portable laptops or the tactical PC stations of fighting units* (GNAC, RMA: URL).

7. Назви військово-дослідницьких підрозділів – було виокремлено лише один приклад застосування назви військово-дослідницького підрозділу Пентагону – *DARPA*:

(42). *DARPA is small, The research arm of the US Department of Defense is called the Defense Advanced Research Projects Agency — a disconcerting combination of words* (AF, MS: URL).

8. Назви та різновиди зброї – назви зброї також являють собою цікавий об'єкт дослідження з точки зору прагматики, з огляду на те, що вони часто несуть в собі метафоричний підтекст, інформацію про їх розробника, калібр, тощо:

(43). *This report provides an overview of selected emerging military technologies in the United States, China, and Russia:*

- *artificial intelligence,*
- *lethal autonomous weapons,*
- *hypersonic weapons,*
- *directed energy weapons,*
- *biotechnology, and quantum technology* (ADJ, PBE: URL).

Приклад демонструє використання назв зброї, значення яких передає їх властивості: *lethal autonomous weapons, hypersonic weapons, directed energy weapons, biotechnology, and quantum technology*

(44). *For example, lasers are not only in use now in artillery like the Copperhead, but also in mortar systems, too* (MO, FCH: URL).

Назва зброї Copperhead несе в собі відомості про її склад. Так, Copper має значення «мідній», head – голова. Отже, снаряд має мідний кінець.

(45). *New designs of Improvised Explosive Devices (IEDs) seem to appear in Afghanistan on a monthly basis* (ADJ, PBE: URL).

Назва зброї Improvised Explosive Devices передає сутність та властивості вибухового пристрою.

(46). *An emerging technology may move along a development trajectory but never be translated into a fielded weapon* (ADJ, PBE: URL).

Назва зброї fielded weapon передає її сутність та властивості.

(47). *The Army's "Wingman" may be one example* (MO, FCH: URL).

Назва пристрою Wingman – метафорична, з огляду на те, що вона перекладається, як «Крилата Людина».

(48). *Precision weapons are minimizing the casualties of the forces, but not necessarily the casualties of the adversary* (ADJ, PBE: URL).

Назва зброї Precision weapons передає сутність та властивості пристрою.

(49). *The industrial and scientific revolutions of the 19th and 20th centuries also politicized science, culminating most visibly in World War II with projects such as missiles, nuclear weapons, radar, operations research and cryptography* (ADJ, PBE: URL).

Приклад демонструє використання назв зброї, значення яких передає їх властивості: as missiles, nuclear weapons, radar, operations research and cryptography.

(50). *The use of GPS- or laser-guided weapons delivered by stealth fighters dominated the TV coverage and created the perception that the operation was a "surgical and clean war"* (ADJ, PBE: URL).

Назва зброї GPS- or laser-guided weapons передає сутність та властивості пристрою.

(51). *Low-tech weaponry, on the other hand, is universally available, easy to use, and can proliferate rapidly* (ADJ, PBE: URL).

Назва зброї Low-tech weaponry також передає сутність та властивості пристрою.

(52). *As for armor for heavy combat vehicles, most of the main innovations in widespread use today—depleted uranium armor, explosive-reactive armor, ceramic materials—were developed in the late 20th century* (MO, FCH: URL).

В прикладі, термін передає складові елементу зброї: depleted uranium armor. Отже, з огляду на назву, у складі елементу зброї міститься уран.

Наступні приклади демонструють використання назв зброї, значення яких передає їх властивості:

(53). *CMs are inexpensive systems compared to ballistic missiles or aircraft with a low infrared and radar signature* (GNAC, RMA: URL).

(54). *Laser-guided bombs are guided to the target by “target illuminators”, which use laser beams aimed at the target* (GNAC, RMA: URL).

(55). *The Joint Direct Attack Munition (JDAM) package makes it possible to transform a “dumb bomb” into a “smart weapon” accurate to five meters by adding a “GPS/INS navigation kit”* (GNAC, RMA: URL).

(56). *Longrange Tomahawk CM can be launched from ships or aircraft* (GNAC, RMA: URL).

(57). *One example of a potentially destabilizing event is the deployment of a ground- or space-based laser anti-satellite (ASAT) weapon* (GNAC, RMA: URL).

(58). *Another area of research are non-lethal weapons (NLWs), which would be better dubbed “less-lethal weapons”*(GNAC, RMA: URL).

9. Назви військової техніки – назви техніки передають сферу використання техніки, її технічні властивості, складові елементи, калібр, тощо:

(59). *Increased accuracy has led to a reduction in the number of aircraft required to attack targets and the substitution of heavy bomber for lighter fighter bombers (ADJ, PBE: URL).*

В прикладі було застосовано такі терміни, як heavy bomber, fighter bombers, які передають призначення техніки.

(60). *There have been several revolutions in military strategy throughout history, such as the innovation of the longbow in the 14th century; the introduction of gunpowder and artillery in the 15th; the Napoleonic leveé en masse – the first compulsory military service; the communications revolution brought by telegraphy; mechanization in the late 19th and early 20th century, which resulted in such technologies as tanks, aircraft and submarines; and, perhaps most importantly, nuclear weapons (ADJ, PBE: URL).*

В прикладі було використано такі назви військової техніки, як tanks, aircraft and submarines.

(61). *A new set of powerful military systems such as stealth fighters, global communications, and cruise missiles have been developed (ADJ, PBE: URL).*

В прикладі було застосовано такі терміни, як stealth fighters, global communications, and cruise missiles які передають призначення техніки.

(62). *The war in Afghanistan in 2001, which saw a combination of precision bombardment, battlefield surveillance by Unmanned Aerial Vehicles (UAV) and only Special Forces on the ground, was prosecuted successfully and seemed to confirm the success of the RMA paradigm (ADJ, PBE: URL).*

Назва пристрою Unmanned Aerial Vehicle передає призначення об'єкту техніки, та інформацію про відсутність пілота на борту.

(63). *Many platforms, from satellites to UAVs or aircraft, can be used to distribute relevant Information (GNAC, RMA: URL).*

(64). *The operators of such UAVs can sit 1,000 km away without risking their lives (GNAC, RMA: URL).*

(65). *Future development goals are to transform UAVs into joint unmanned combat aircraft systems for a wider spectrum of combat missions (GNAC, RMA: URL).*

При розшифруванні, аббревіатура UAVs так само передає призначення об'єкту техніки, та інформацію про відсутність пілота на борту.

(66). *The Knifefish, an unmanned underwater vehicle using low-frequency synthetic-aperture sonar, may be among the pioneer vessels with this capability (MO, FCH: URL).*

Назва об'єкту військової техніки The Knifefish є метафоричною. Так, підводне судно має назву риба-ніж, що є метафорою.

(67). *Underwater robotic devices (unmanned underwater vehicles or UUVs), like the Defense Advanced Research Projects Agency's (DARPA) “Sea Hunter,” could for example perform search functions associated with anti-submarine warfare and mine warfare (MO, FCH: URL).*

Так само, назва субмарини “Sea Hunter” є метафоричною, з огляду на те, що її значення перекладається, як «Військовий мисливець».

(68). *Images of the target area such as air defense systems or front lines can be useful for soldiers, as can updated electronic maps of the terrain (GNAC, RMA: URL).*

Термін air defense systems передає призначення та спосіб дії об'єкту військової техніки.

(69). *Cruise Missiles (CM) and Unmanned Air Vehicles (UAV) are a new class of “air systems fitted with aerodynamic surfaces that provide lift to keep them airborne during the entire mission (GNAC, RMA: URL).*

(70). *Cruise missiles (CMs) have air-breathing engines and can fly variable flight profiles at both low and high altitudes (GNAC, RMA: URL). If a state has aero-industrial capabilities, it can manufacture CMs (GNAC, RMA: URL).*

Терміни Cruise Missiles (CM) and Unmanned Air Vehicles (UAV) також містять інформацію про властивості військової техніки, яку вони називають.

Так, вони передають інформацію про наявність крил в ракеті, та відсутність пілота на борту літального об'єкту.

(71). *There are three paths to acquiring a CM: (1) indigenous development, (2) the conversion of an anti-ship missile and (3) purchase from the growing ranks of manufacturers* (GNAC, RMA: URL).

Термін anti-ship missile передає призначення об'єкту військової техніки.

(72). *Miniaturized UAVs such as the “Over-the-Hill” Dragon Eye (1.8kg) and Pointer (3.6kg) can be hand-launched and operated by a single soldier at company or platoon level and have already been used in the 2003 Iraq war* (GNAC, RMA: URL).

Приклад демонструє використання метафоричної назви об'єктів військової техніки – “Over-the-Hill” Dragon Eye (1.8kg) and Pointer (3.6kg).

(73). *Micro Air Vehicles (MAV), which have a wingspan of 10 cm and weigh less than 0.5 kg.* (GNAC, RMA: URL).

В назві літального об'єкту Micro Air Vehicles міститься вказівка на його маленький розмір.

(74). *In their most recent campaigns, the US military has demonstrated an increasing arsenal of wire-, laser-, and radioguided missiles* (GNAC, RMA: URL).

(75). Терміни *of wire-, laser-, and radioguided missiles* передають принципи дії військових об'єктів.

10. Пристрої, які використовуються у військовій сфері з метою ведення розвідки, добування інформації – наразі, сфера інноваційних технологій активно впроваджує нові способи ведення розвідки, добування інформації про дії ворога. В таких умовах, з'являються нові терміни для позначення пристроїв, які були розроблені з цією метою, а саме: терміни *detectors, Reapers, Joint Surveillance and Target Attack Radar System, sensor, Frequency-hopping radios, ISR spectrum, mozzo*:

- (76). *Current research on chemical weapons detection focuses on finding more trace amounts in a given fixed site, and on making detectors more portable and affordable, rather than on developing fundamentally different methods of detecting chemicals from a distance* (MO, FCH: URL).
- (77). *That might, for example, allow a family of unmanned “Reapers” with Ground Moving Target Indicator capability to replace today’s Joint Surveillance and Target Attack Radar System, among other such applications* (MO, FCH: URL).
- (78). *Biological sensors, chemical sensors, and nuclear materials detectors round out the list* (MO, FCH: URL).
- (79). *Frequency-hopping radios with advanced computers coordinating the dance from one frequency to another are increasingly capable* (MO, FCH: URL).
- (80). *A wide range of multi-spectral sensors make possible the creation of Intelligence, Surveillance, and Reconnaissance (ISR) networks* (GNAC, RMA: URL).
- (81). *Signals intelligence (SIGINT) or Communications Intelligence (COMINT) can identify all kinds of military communications as well as signals radiated by equipment* (GNAC, RMA: URL).
- (82). *The ISR spectrum extends from satellite surveillance and reconnaissance (KH-11, Lacrosse etc.), UAVs (Global Hawk, Predator), to aircraft such as the Joint Surveillance and Target Attack Radar System (JSTARS) or AWACS, which serve as flying command and control centers for ground or air operations* (GNAC, RMA: URL).

11. Назви інноваційних технологій та систем, які використовуються в сучасній військовій справі – військова сфера характеризується впровадженням інноваційних технологій та систем, які наразі активно розвиваються. Для їх позначення, використовуються такі терміни, як: *stealth technology, inertial navigation technologies, Sonar, Trophy, “Valley*

- of Death” , radar, or lidar, information and communication technologies, The space-based Global Positioning System, the Airborne Laser, тощо :*
- (83). *It has had stunning successes, including the foundations of the Internet, satellites for reconnaissance and global positioning ... and stealth technology (AF, MS: URL).*
- (84). *In turn, the development of inertial navigation technologies added the prospect of accuracy to devastating lethality (ADJ, PBE: URL).*
- (85). *Sonar is a mature technology, with the basic concept and technologies involved being similar today to what they have been for decades (MO, FCH: URL).*
- (86). *The Israeli Trophy system is an early example of this approach (MO, FCH: URL).*
- (87). *At the emerging stage, the technology is a long way from providing military capability in a fielded system (TRL 1-3) (ADJ, PBE: URL).*
- (88). *During the transitional stage, (roughly TRL 4-5) the technology is subject to testing through prototyping and other activities (ADJ, PBE: URL).*
- (89). *Laser sensor technology will continue to become smaller, cheaper, and thus more readily usable in multiple tactical systems on the battlefield (MO, FCH: URL).*
- (90). *This raises the matter of the so-called “Valley of Death” – the situation where R&D supports the development of an emerging technology only for that new technology not to transition into fielded equipment due a lack of procurement funding (ADJ, PBE: URL).*
- (91). *By mid-1990, SIMNET had become a rehearsal for a war in the Middle East, with desert terrain, cities, tanks, aircraft and armies (AF, MS: URL).*
- (92). *The strategic response runs the length of technological spectrum, from the development of countermeasures such as in the proliferation of WMD to the development of low-tech warfare strategies and tactics like IEDs detonated by cell phone (ADJ, PBE: URL).*

- (93). *Laser radar, or lidar, will also find new applications, such as helping robots and other unmanned systems* (MO, FCH: URL).
- (94). *In the 20th century, three important science-based innovations led to significant technological progress, but also to new military options: (1) nuclear weapons, (2) biotechnology and (3) information and communication technologies (ICT)* (ADJ, PBE: URL).
- (95). *Sandia Lab's pulsed-discharge ionization detector (PDID) is an example of such a technology* (GG, ST: URL)
- (96). *Even if the radio technology per se is fairly mature, better computers allow levels of performance that were not previously possible* (MO, FCH: URL).
- (97). *The space-based Global Positioning System (GPS) constellation is used to determine the exact location of friendly or enemy troops* (GNAC, RMA: URL).
- (98). *The US has a computerized "Battle Management System", which not only collects data on combat successes but also presents the field commanders with planning information* (GNAC, RMA: URL).
- (99). *In military terms, lasers with continuous output powers greater than 20 kW are classified as High Energy Lasers (HEL)* (GNAC, RMA: URL).
- (100). *One such is the Airborne Laser (ABL), which is aiming at ballistic missile defense* (GNAC, RMA: URL).

Отже, військову термінологію науково-технічного дискурсу було розподілено за наступними групами:

1. Загально-наукові терміни військової справи;
2. Штабні терміни;
3. Загальнотактичні терміни;
4. Терміни, що позначають види бою / війни;
5. Назви війн, військових операцій та стратегій;
6. Назви різновидів військ;
7. Назви військово-дослідницьких підрозділів;
8. Назви та різновиди зброї;

9. Назви військової техніки;
10. Пристрої, які використовуються у військовій сфері з метою ведення розвідки, добування інформації;
11. Назви інноваційних технологій та систем, які використовуються в сучасній військовій справі.

2.2 Специфіка вживання військової термінології наукового дискурсу

Наступним кроком розглянемо особливості вживання військової термінології наукового дискурсу. Військова термінологія була розподілена на групи за частиномовною приналежністю. Отже, було виокремлено наступні групи:

1. Прості терміни – представлено однією лексичною одиницею:
 - Терміни-іменники:

(1). *In 1999, Alibek became president of a company that aimed to find antidotes to bioweapons, which got a one-year contract from DARPA (AF, MS: URL).*

В прикладі, військовий термін представлено іменником у множині: antidotes.

(2). *By the time of the Vietnam War in the 1960s, war had become transformed into counterinsurgency, combating guerillas and converting citizens into collaborators (AF, MS: URL).*

В прикладі використано термін-іменник collaborators.

(3). *For example, incorporating undetected biases into systems with lethal effects could lead to cases of mistaken identity and the unintended killing of civilians or noncombatants (ADJ, PBE: URL).*

Як демонструє приклад, в ньому було використано такий термін-іменник, як noncombatants.

(4). Command, Control, Computer, Communication and Intelligence (C4I) networks are based on secure communication lines and rapid computer processing from rear command centers to forward command lines, including man-portable laptops or the tactical PC stations of fighting units (GNAC, RMA: URL).

В прикладі, аббревіатура складається з наступних термінів-іменників: Command, Control, Computer, Communication and Intelligence.

(5). For example, lasers are not only in use now in artillery like the Copperhead, but also in mortar systems, too (MO, FCH: URL).

В прикладі застосовано термін-іменник Copperhead.

– Терміни-прикметники:

(6). The Iraqi war demonstrates that the fog of war is not overcome and wars fought with Precision Guided Munitions are not necessarily “clean” (ADJ, PBE: URL).

Як демонструє приклад, термін представлено таким прикметником, як clean.

2. Складні терміни: терміни, що складаються з двох та більше лексичних одиниць. Двоскладні терміни представлено такими прикладами:

– Термін зі структурою «прикметник + іменник» – група таких термінів є найчисленнішою. Розглянемо найцікавіші приклади:

(7). Technology and military doctrine are closely coupled and interdependent (ADJ, PBE: URL).

Як демонструє приклад, було використано такий термін, що складається з прикметника та іменника: military doctrine.

(8). The contrast between the rates of combinatorial innovation of this kind has posed challenges to the traditional defence acquisition process (ADJ, PBE: URL).

В прикладі застосовано такий двоскладний термін, який складається з прикметника та іменника: combinatorial innovation.

(9). *Changes in cyber threats can occur just as quickly* (ADJ, PBE: URL).

У наведеному фрагменті було застосовано такий приклад двоскладного терміну, як cyber threats.

(10). *Longrange precision capability, combined with a wide range of delivery systems* (ADJ, PBE: URL).

Приклад демонструє застосування такого терміну, який представлено прикметником та іменником, як precision capability.

(11). *Indeed, even the tactical advantages are eroding as potential opponents retool their own military doctrines* (ADJ, PBE: URL).

В цьому прикладі застосовано такий термін, як tactical advantages, що складається з прикметника та іменника.

(12). *The proliferation of conventional weapons combined with the adaptation of new asymmetric tactics is another consequence* (ADJ, PBE: URL).

В наведеному фрагменті застосовано термін, структура якого включає іменник + прикметник, який його визначає: asymmetric tactics.

(13). *A newly published study from Scientists for Global Responsibility examined the influence of the military in the governance and direction of SET in the UK and concluded that the military sector is a major player in the commercial* (ADJ, PBE: URL).

В прикладі, військовий термін представлено двоскладною структурою, що включає в себе іменник та прикметник, який визначає його: military sector.

(14). *Precision strikes: the entire intelligence, surveillance and reconnaissance (ISR)* (GNAC, RMA: URL).

В цьому випадку також було застосовано прикметник + іменник: precision strikes.

(15). “*Space is now part of the tactical battlefield and its use is growing*” (GNAC, RMA: URL).

Як демонструє приклад, в ньому було використано термін, що включає іменник та прикметник: *tactical battlefield*.

(16). *Furthermore, the lines between military, intelligence and stabilization forces become blurred* (GNAC, RMA: URL).

У наведеному фрагменті було застосовано такий приклад двоскладного терміну, як *stabilization forces*.

(17). *The Cold War was different to today* (ADJ, PBE: URL).

В прикладі, військовий термін представлено двоскладною структурою, що включає в себе іменник та прикметник, який визначає його: *The Cold War*.

(18). *A newly published study from Scientists for Global Responsibility examined the influence of the military in the governance and direction of SET in the UK and concluded that the military sector is a major player in the commercial* (ADJ, PBE: URL).

В цьому випадку було використано двоскладний термін *military sector*, зі структурою «прикметник + іменник».

– Іменник + іменник:

(19). *Science, Engineering and Technology (SET) is used to modernize and build up weapons arsenals, as well as to influence military strategy via the adoption of military and civilian research results (Add-On Paradigm)* (ADJ, PBE: URL).

Як демонструє приклад, було застосовано такий двоскладний термін, як *weapons arsenals*, структура якого включає два іменники.

(20). *They can do so even when wind or other perturbations affect flight trajectory* (MO, FCH: URL).

В прикладі так само було використано двоскладний термін зі структурою «іменник + іменник»: *flight trajectory*.

(21). *This raises the matter of the so-called “Valley of Death” – the situation where R&D supports the development of an emerging technology only for that new technology not to transition into fielded equipment due a lack of procurement funding* (ADJ, PBE: URL).

В цьому випадку, термін представлено структурою «іменник + іменник»: *“Valley of Death”*.

Трьохскладні терміни представлено наступними прикладами:

– Іменник + іменник + іменник:

(22). *Joy’s Law represents a profound shock for the defence innovation systems of many countries, not least the United States (where, for a long time, many of the smartest people did work in U.S. defence)* (ADJ, PBE: URL).

Як демонструє приклад, термін має структуру «Іменник + іменник + іменник»: *the defence innovation systems*.

– Дієслово + прикметник + іменник:

(23). *Low observable technologies and the ability to mask friendly forces*; (ADJ, PBE: URL).

В прикладі використано термін *to mask friendly forces*, який має структуру «Дієслово + прикметник + іменник».

– Прикметник + іменник + іменник:

(24). *Increased maneuverability of units that can also be assembled and disassembled on an ad hoc basis and over longer distances* (GNAC, RMA: URL).

В прикладі було застосовано термін , який складається з прикметника та двох іменників: *«Increased maneuverability of units»*.

– Прикметник + прикметник + іменник:

(25). *The USA and its demand to organize its global military strategy more efficiently are currently driving military-technical developments towards...* (ADJ, PBE: URL).

В наведеному фрагменті було застосовано термін *global military strategy*, структуру якого представлено двома прикметниками та іменником.

З огляду на те, що в роботі проаналізовано 100 прикладів вживання військових термінів у науковому дискурсі, наведемо результати статистичного аналізу із розрахунку на 100 термінів (рис. 2.1). Так, в результаті аналізу було з'ясовано, що односкладні терміни, які складаються з іменника представлено 20% проаналізованих прикладів. Односкладні терміни, які представлені прикметниками, використано в 1% прикладів. Отже, односкладні терміни застосовано в 21% прикладів.

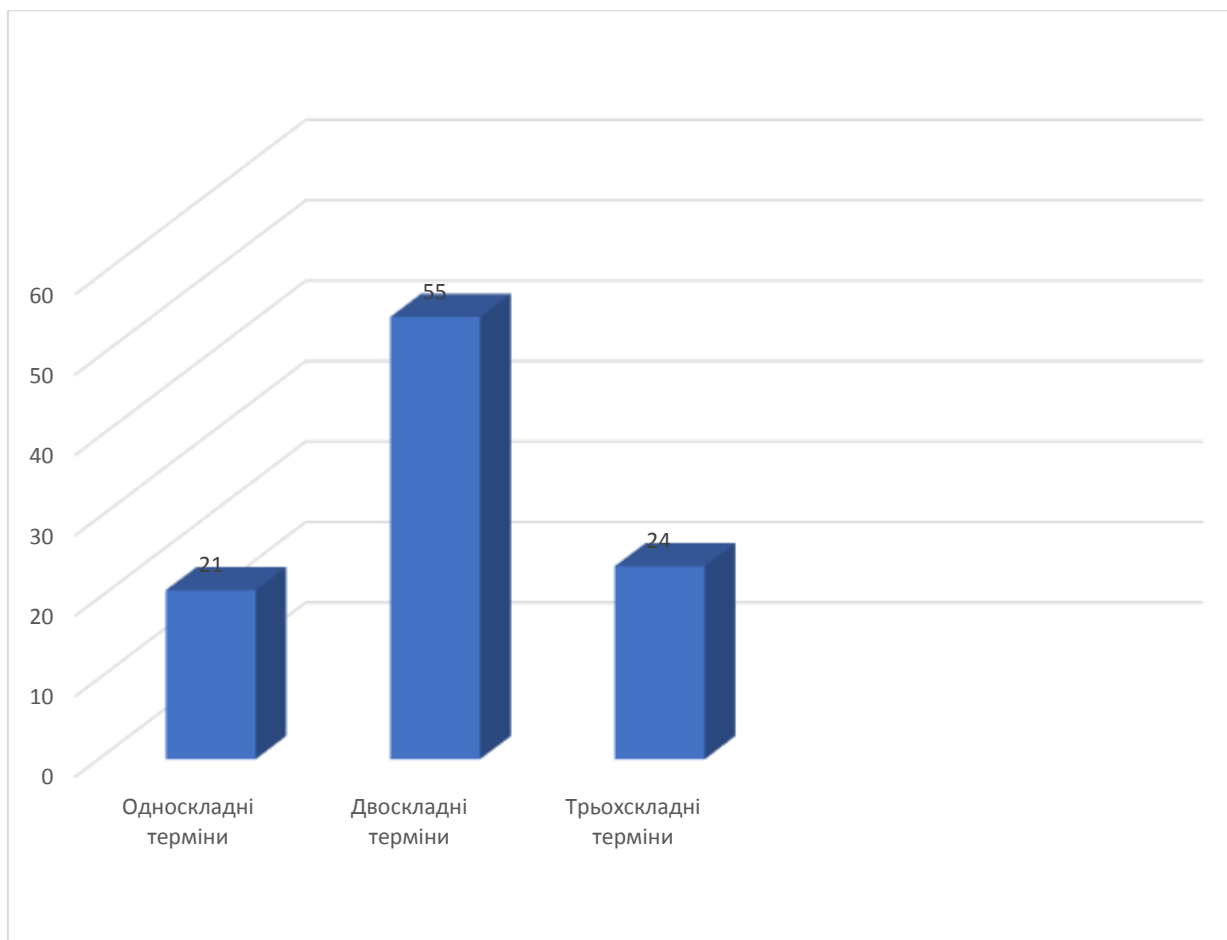

Рис. 2.1 – Результати статистичного аналізу

Двоскладні терміни використано в 55% прикладів, серед яких 45% представлено структурою «прикметник + іменник», 10% – структурою «іменник + іменник».

Трьохскладні терміни представлено 24% прикладів, які включають в себе такі структури: Іменник + іменник + іменник – 8% прикладів; Дієслово

+ прикметник + іменник – 6% прикладів; Прикметник + іменник + іменник – 5% прикладів; Прикметник + прикметник + іменник – 5% прикладів.

Висновки до розділу 2

В другому розділі було проаналізовано особливості вживання військових термінів у науковому дискурсі. В роботі, військову термінологію науково-технічного дискурсу було розподілено за наступними групами: Загальнонаукові терміни військової справи; штабні терміни; загальнотактичні терміни; терміни, що позначають види бою / війни; назви війн, військових операцій та стратегій; назви різновидів військ; назви військово-дослідницьких підрозділів; назви та різновиди зброї; назви військової техніки; пристрої, які використовуються у військовій сфері з метою ведення розвідки, добування інформації; назви інноваційних технологій та систем, які використовуються в сучасній військовій справі.

Також, в рамках аналізу особливостей вживання військових термінів було з'ясовано, що односкладні терміни, які складаються з іменника представлено 20% проаналізованих прикладів. Односкладні терміни, які представлені прикметниками, використано в 1% прикладів.

Двоскладні терміни використано в 55% прикладів, серед яких 45% представлено структурою «прикметник + іменник», 10% – структурою «іменник + іменник».

Трьохскладні терміни представлено 24% прикладів, які включають в себе такі структури: Іменник + іменник + іменник – 8% прикладів; Дієслово + прикметник + іменник – 6% прикладів; Прикметник + іменник + іменник – 5% прикладів; Прикметник + прикметник + іменник – 5% прикладів.

РОЗДІЛ 3

АНАЛІЗ ОСОБЛИВОСТЕЙ ПЕРЕКЛАДУ ВІЙСЬКОВОЇ ТЕРМІНОЛОГІЇ АНГЛОМОВНОГО НАУКОВОГО ДИСКУРСУ

В третьому розділі буде здійснено аналіз особливостей перекладу військової термінології на матеріалі статей наукового дискурсу. Буде проаналізовано приклади вживання еквівалентного перекладу, лексичних, граматичних та лексико-граматичних трансформацій.

3.1 Вживання еквівалентного перекладу

Першим кроком буде проаналізовано приклади застосування еквівалентного перекладу.

(1). *Technology and military doctrine are closely coupled and interdependent* (ADJ, PBE: URL).

Технологія і військова доктрина тісно пов'язані і взаємозалежні.

В прикладі було застосовано такий військовий термін, як *military doctrine*, який було відтворено за допомогою еквіваленту: *військова доктрина*.

(2). *Cavalry on the Western Front is but one example* (ADJ, PBE: URL).

Кавалерія на Західному фронті – лише один із прикладів.

У фрагменті використано такий термін, як *cavalry*, який при перекладі було відтворено шляхом еквіваленту – *кавалерія*.

(3). *At the same time, a new technology can provide new and more effective military capability (ADJ, PBE: URL).*

У той же час нова технологія може забезпечити новий і більш ефективний військовий потенціал.

Як демонструє приклад, було використано такий термін, як military capability, який було відтворено в українському варіанті шляхом застосування еквіваленту: військовий потенціал.

(4). *Increased accuracy has led to a reduction in the number of aircraft required to attack targets and the substitution of heavy bomber for lighter fighter bombers (ADJ, PBE: URL).*

Підвищення точності призвело до скорочення кількості літаків, необхідних для атаки цілей, і заміні важкого бомбардувальника легшим винищувачем-бомбардувальником.

В цьому випадку використано такі терміни, як heavy bomber, fighter bombers, при перекладі яких було застосовано еквіваленти.

(5). *The contrast between the rates of combinatorial innovation of this kind has posed challenges to the traditional defence acquisition process (ADJ, PBE: URL).*

Контраст між темпами комбінаторних інновацій такого роду створює проблеми для традиційного процесу оборонних закупівель.

В прикладі, термін було відтворено шляхом еквівалентного перекладу: combinatorial innovation – комбінаторних інновацій.

(6). *New designs of Improvised Explosive Devices (IEDs) seem to appear in Afghanistan on a monthly basis (ADJ, PBE: URL).*

Нові конструкції саморобних вибухових пристроїв (СВУ) з'являються в Афганістані мабуть щомісяця.

В прикладі використано військовий термін Improvised Explosive Devices, який було відтворено шляхом застосування українського еквіваленту: саморобних вибухових пристроїв.

(7). *An emerging technology may move along a development trajectory but never be translated into a fielded weapon (ADJ, PBE: URL).*

Нова технологія може рухатися по траєкторії розвитку, але ніколи не буде перетворена на польову зброю.

В реченні було застосовано військовий термін *fielded weapon*, при перекладі якого було використано український еквівалент *польову зброю*.

(8). *Joy's Law represents a profound shock for the defence innovation systems of many countries, not least the United States (where, for a long time, many of the smartest people did work in U.S. defence) (ADJ, PBE: URL).*

Закон Джоя являє собою глибокий шок для оборонних інноваційних систем багатьох країн, не в останню чергу Сполучених Штатів (де протягом довгого часу працювали одні з найрозумніших людей світу).

Як демонструє фрагмент, термін *innovation systems* було відтворено шляхом еквівалентного перекладу: *інноваційних систем*.

(9). *The current concept of a "Revolution in Military Affairs" mainly characterizes the transformation of the US military to smaller, more powerful forces (ADJ, PBE: URL).*

Сучасна концепція "революції у військовій справі" в основному характеризує трансформацію Збройних сил США в менш об'ємні, проте більш потужні сили.

Трьохскладний термін *Revolution in Military Affairs* було відтворено шляхом еквіваленту в українському варіанті: *революції у військовій справі*.

(10). *Indeed, even the tactical advantages are eroding as potential opponents retool their own military doctrines (ADJ, PBE: URL).*

Дійсно, навіть тактичні переваги розмиваються в міру того, як потенційні противники переосмислюють свої власні військові доктрини.

В прикладі застосовано термін *tactical advantages*, який було відтворено шляхом еквівалентного перекладу – *тактичні переваги*.

(11). *Precision weapons are minimizing the casualties of the forces, but not necessarily the casualties of the adversary* (ADJ, PBE: URL).

Високоточна зброя зводить до мінімуму втрати сил, але не обов'язково втрати противника.

В прикладі було застосовано такий військовий термін, як *precision weapons*, який було відтворено за допомогою еквіваленту: *високоточна зброя*.

(12). *In the 20th century, three important science-based innovations led to significant technological progress, but also to new military options: (1) nuclear weapons, (2) biotechnology and (3) information and communication technologies (ICT)* (ADJ, PBE: URL).

У ХХ столітті три важливих науково обґрунтованих нововведень призвели до значного технологічного прогресу, але також і до нових варіантів військових технологій: (1) ядерна зброя, (2) біотехнології та (3) інформаційно-комунікаційні технології (ІКТ).

У фрагменті використано такі терміни, як *(1) nuclear weapons, (2) biotechnology and (3) information and communication technologies (ICT)*, які при перекладі було відтворено шляхом еквіваленту – *(1) ядерна зброя, (2) біотехнології та (3) інформаційно-комунікаційні технології (ІКТ)*.

(13). *A newly published study from Scientists for Global Responsibility examined the influence of the military in the governance and direction of SET in the UK and concluded that the military sector is a major player in the commercial* (ADJ, PBE: URL).

Нещодавно опубліковане дослідження Scientists for Global Responsibility вивчило вплив Збройних сил на управління і напрямки бізнесу у Великобританії і прийшло до висновку, що військовий сектор є великим гравцем в комерційному секторі.

Як демонструє приклад, було використано такий термін, як the military sector, який було відтворено в українському варіанті шляхом застосування еквіваленту: військовий сектор.

(14). (3) low observable technologies and the ability to mask friendly forces; (ADJ, PBE: URL).

(3) малопомітні технології і здатність маскувати дружні сили.

В цьому випадку використано такий термін, як to mask friendly forces при перекладі якого було застосовано еквівалент – маскувати дружні сили.

(15). The term “Revolution in Military Affairs” characterizes the current and ongoing transformation of US armed forces (ADJ, PBE: URL).

Термін “революція у військовій справі” характеризує поточну і триваючу трансформацію Збройних сил США.

В прикладі, термін було відтворено шляхом еквівалентного перекладу: Revolution in Military Affairs – революція у військовій справі.

(16). 4. Integration of tactics, force structures and technological advances, training and simulation (ADJ, PBE: URL).

4. Інтеграція тактики, силових структур і технічних досягнень, навчання і симуляція.

В прикладі використано військові терміни integration of tactics, force structures and technological advances, які було відтворено шляхом застосування українських еквівалентів: інтеграція тактики, силових структур і технічних досягнень.

(17). The USA and its demand to organize its global military strategy more efficiently are currently driving military-technical developments towards...(ADJ, PBE: URL).

США та їх вимога більш ефективно організувати свою глобальну військову стратегію в даний час підштовхують військово-технічні розробки до...

В реченні було застосовано військовий термін *military-technical developments*, при перекладі якого було використано український еквівалент – військово-технічні розробки.

(18). *Precision strikes: the entire intelligence, surveillance and reconnaissance (ISR)* (GNAC, RMA: URL).

Високоточні удари: весь цикл розвідки, спостереження та розвідки (ISR).

Як демонструє фрагмент, термін *precision strikes* було відтворено шляхом еквівалентного перекладу: високоточні удари.

(19). *Increased maneuverability of units that can also be assembled and disassembled on an ad hoc basis and over longer distances* (GNAC, RMA: URL)

Підвищена маневреність агрегатів, які також можуть бути зібрані і розібрані на разовій основі і на великих відстанях.

Термін *increased maneuverability of units* було відтворено шляхом еквіваленту в українському варіанті: підвищена маневреність агрегатів.

(20). *Cruise Missiles (CM) and Unmanned Air Vehicles (UAV) are a new class of “air systems fitted with aerodynamic surfaces that provide lift to keep them airborne during the entire mission* (GNAC, RMA: URL).

Крилаті ракети (КМ) і безпілотні літальні апарати (БПЛА) являють собою новий клас «повітряних систем, оснащених аеродинамічними поверхнями, що забезпечують підйомну силу для утримання їх у повітрі протягом усього польоту.

В прикладі застосовано терміни *Cruise Missiles (CM) and Unmanned Air Vehicles (UAV)*, які було відтворено шляхом еквівалентного перекладу крилаті ракети (КМ) і безпілотні літальні апарати (БПЛА).

(21). *CMs are inexpensive systems compared to ballistic missiles or aircraft with a low infrared and radar signature* (GNAC, RMA: URL).

CMS- це недорогі системи в порівнянні з балістичними ракетами або літаками з низькою інфрачервоною і радіолокаційною сигнатурою.

У фрагменті використано такий термін, як ballistic missiles, який при перекладі було відтворено шляхом еквіваленту – балістичними ракетами.

(22). *There are three paths to acquiring a CM: (1) indigenous development, (2) the conversion of an anti-ship missile and (3) purchase from the growing ranks of manufacturers* (GNAC, RMA: URL).

Існує три шляхи до придбання крилатих ракет: (1) місцева розробка, (2) конверсія протикорабельної ракети і (3) покупка у зростаючих рядів виробників.

Як демонструє приклад, було використано такий термін, як anti-ship missile, який було відтворено в українському варіанті шляхом застосування еквіваленту: протикорабельної ракети.

(23). *The operators of such UAVs can sit 1,000 km away without risking their lives* (GNAC, RMA: URL).

Оператори таких БПЛА можуть сидіти на відстані 1000 км, не ризикуючи своїм життям.

В цьому випадку використано аббревіатуру UAVs, при перекладі якої було застосовано еквівалент БПЛА.

(24). *Future development goals are to transform UAVs into joint unmanned combat aircraft systems for a wider spectrum of combat missions* (GNAC, RMA: URL).

Майбутні цілі розвитку полягають у перетворенні БПЛА в об'єднані безпілотні бойові літальні апарати для більш широкого спектру бойових завдань.

В прикладі, термін було відтворено шляхом еквівалентного перекладу: unmanned combat aircraft – безпілотні бойові літальні апарати.

(25). *In their most recent campaigns, the US military has demonstrated an increasing arsenal of wire-, laser-, and radioguided missiles* (GNAC, RMA: URL). *У своїх останніх кампаніях американські військові продемонстрували зростаючий арсенал дротяних, лазерних і радіогідравлічних ракет.*

В прикладі використано військові терміни arsenal of wire-, laser-, and radioguided missiles, які було відтворено шляхом застосування українських еквівалентів: арсенал дротяних, лазерних і радіогідравлічних ракет.

(26). *One such is the Airborne Laser (ABL), which is aiming at ballistic missile defense (GNAC, RMA: URL).*

Одним з таких є Бортовий лазер (ББЛ), який націлений на балістичну протиракетну оборону.

В реченні було застосовано військовий термін the Airborne Laser, при перекладі якого було використано український еквівалент Бортовий лазер (ББЛ).

(27). *One example of a potentially destabilizing event is the deployment of a ground- or space-based laser anti-satellite (ASAT) weapon (GNAC, RMA: URL).*

Одним із прикладів потенційно дестабілізуючої події є розроблення наземної або космічної лазерної протисупутникової зброї (ASAT)

Як демонструє фрагмент, терміни ground- or space-based laser anti-satellite було відтворено шляхом еквівалентного перекладу: наземної або космічної лазерної протисупутникової зброї.

(28). *Furthermore, the lines between military, intelligence and stabilization forces become blurred (GNAC, RMA: URL).*

Крім того, стираються межі між військовими, розвідувальними та стабілізаційними силами.

Терміни military, intelligence and stabilization forces було відтворено шляхом еквіваленту в українському варіанті: військовими, розвідувальними та стабілізаційними силами.

(29). *The long-term effects of the "precision warfare" on the civilian population and infrastructure are generally neglected (GNAC, RMA: URL).*

Довгострокові наслідки "високоточної війни" для цивільного населення та інфраструктури, як правило, ігноруються.

В прикладі застосовано термін *precision warfare*, який було відтворено шляхом еквівалентного перекладу високоточної війни.

(30). *Cruise missiles (CMs) have air-breathing engines and can fly variable flight profiles at both low and high altitudes* (GNAC, RMA: URL).

Крилаті ракети (CMs) мають повітряно-дихальні двигуни і можуть літати зі змінним профілем польоту як на малих, так і на великих висотах.

При перекладі терміну *Cruise missiles (CMs)* було застосовано еквівалентний переклад: Крилаті ракети (CMs).

(31). *This report provides an overview of selected emerging military technologies in the United States, China, and*

Russia: artificial intelligence, lethal autonomous weapons, hypersonic weapons, directed energy weapons, biotechnology, and quantum technology (ADJ, PBE: URL)

У цьому звіті представлений огляд окремих нових військових технологій у Сполучених Штатах, Китаї та Росії: штучний інтелект, смертельна Автономна зброя, гіперзвукова зброя, спрямована енергетична зброя, біотехнології та квантові технології

В наведеному фрагменті, при перекладі термінів *directed energy weapons, lethal autonomous weapons* було застосовано еквівалентний переклад: смертельна Автономна зброя, спрямована енергетична зброя.

(32). *The industrial and scientific revolutions of the 19th and 20th centuries also politicized science, culminating most visibly in World War II with projects such as missiles, nuclear weapons, radar, operations research and cryptography* (ADJ, PBE: URL).

Промислові та наукові революції 19-го і 20-го століть також політизували науку, кульмінацією якої стала Друга світова війна з такими проектами, як ракети, ядерна зброя, радары, дослідження операцій і криптографія.

В прикладі було застосовано еквівалентний переклад термінів *missiles, nuclear weapons, radar, operations research and cryptography* – ракети, ядерна зброя, радары, дослідження операцій і криптографія.

Отже, можемо зробити висновки про те, що еквівалентний переклад є ефективним засобом відтворення військових термінів наукового дискурсу, з огляду на те, що цей спосіб перекладу складає 32% проаналізованих прикладів.

3.2 Використання лексичних трансформацій

Наступним кроком буде проаналізовано застосування лексичних трансформацій військових термінів наукового дискурсу. Розглянемо приклади застосування транскрибування:

(33). *It has had stunning successes, including the foundations of the Internet, satellites for reconnaissance and global positioning ... and stealth technology* (AF, MS: URL).

Він досяг приголомшливих успіхів, в тому числі основ Інтернету, супутників для розвідки і глобального позиціонування...і стелс-технології.

Як демонструє приклад, при перекладі терміну *stealth technology* було застосовано трансформацію транскрибування: стелс-технології.

(34). *In 1999, Alibek became president of a company that aimed to find antidotes to bioweapons, which got a one-year contract from DARPA* (AF, MS: URL).

У 1999 році Алібек став президентом компанії, що займалася пошуком антидотів до біологічної зброї, яка отримала річний контракт від DARPA.

В наведеному фрагменті було застосовано термін *antidotes*, який було транскрибовано: антидотів.

(35). *Blitzkrieg, the Air-Land Battle and Carrier Strike are but the examples of how new technologies combined with organisational change led to new ways of warfare (ADJ, PBE: URL).*

Бліцкриг, повітряно-сухопутний бій і авіаносний удар – це лише приклади того, як нові технології в поєднанні з організаційними змінами призвели до нових способів ведення війни.

В цьому випадку, було застосовано термін *blitzkrieg*, який в українському варіанті було відтворено шляхом транскрибування: *бліцкриг*.

(36). *That might, for example, allow a family of unmanned “Reapers” with Ground Moving Target Indicator capability to replace today’s Joint Surveillance and Target Attack Radar System, among other such applications (MO, FCH: URL).*

Це могло б, наприклад, дозволити групі необстріляних «Ріперів» з можливістю наземного рухомого цілевказівника замінити сьогодишню спільну радіолокаційну систему спостереження і нападу на ціль, серед інших подібних застосунків.

В прикладі було застосовано такий військовий термін, як *Reapers*, який було відтворено за допомогою транскрибування: *Ріперів*.

(37). *The Israeli Trophy system is an early example of this approach (MO, FCH: URL).*

Ізраїльський система Трофі є раннім прикладом такого підходу.

У фрагменті використано такий термін, як *Trophy*, який при перекладі було відтворено шляхом транскрибування – *Трофі*.

(38). *Laser sensor technology will continue to become smaller, cheaper, and thus more readily usable in multiple tactical systems on the battlefield (MO, FCH: URL).*

Лазерна сенсорна технологія буде ставати все більш меншою, дешевшою і, отже, більш доступною та зможе використовуватися в декількох тактичних системах на полі бою.

Як демонструє приклад, було використано такий термін, як *Laser sensor* який було відтворено в українському варіанті шляхом застосування транскрибування: Лазерна сенсорна.

(39). *A wide range of multi-spectral sensors make possible the creation of Intelligence, Surveillance, and Reconnaissance (ISR) networks* (GNAC, RMA: URL).

Широкий спектр мультиспектральних датчиків робить можливим створення мереж розвідки і спостереження (ISR).

В цьому випадку використано такий термін, як *multi-spectral*, при перекладі якого було застосовано трансформацію транскрибування: *мультиспектральних*.

(40). *Micro Air Vehicles (MAV), which have a wingspan of 10 cm and weigh less than 0.5 kg.* (GNAC, RMA: URL).

Мікро-літальні апарати, які мають розмах крил 10 см і вагу менше 0,5 кг.

В прикладі, термін було відтворено шляхом застосування трансформації транскрибування: *Micro – Мікро*.

(41). *For example, lasers are not only in use now in artillery like the Copperhead, but also in mortar systems, too* (MO, FCH: URL).

Наприклад, лазери зараз використовуються не тільки в артилерії, як снаряд Копперхед, але і в мінометних системах.

В прикладі використано військовий термін *lasers*, який було відтворено шляхом застосування трансформації транскрибування: *лазери*.

(42). *The basic idea of the "Bush doctrine" is to wage "preventive war" against terrorist organizations and rogue states* (ADJ, PBE: URL).

Основна ідея "доктрини Буша" - вести "превентивну війну" проти терористичних організацій і держав-ізгоїв.

В реченні було застосовано військовий термін *Bush doctrine*, при перекладі якого було використано трансформацію транскрибування: *доктрини Буша*. При перекладі, прізвище *Bush* було транскрибовано: *Буша*.

(43). *Longrange Tomahawk CM can be launched from ships or aircraft* (GNAC, RMA: URL).

Далекобійна ракета Томагавк може запускатися з кораблів або літаків.

Як демонструє фрагмент, термін *Tomahawk* було відтворено шляхом транскрибування: *Томагавк*.

Розглянемо також приклади застосування трансформації транслітерації:

(44). *Current research on chemical weapons detection focuses on finding more trace amounts in a given fixed site, and on making detectors more portable and affordable, rather than on developing fundamentally different methods of detecting chemicals from a distance* (MO, FCH: URL).

Сучасні дослідження в області виявлення хімічної зброї зосереджені на пошуку більшості індикаторної кількості в даному фіксованому місці і на тому, щоб зробити детектори більш портативними і доступними, а не на розробці принципово інших методів виявлення хімічних речовин на відстані.

В цьому випадку було застосовано такий термін, як *detector*, який було транслітеровано при перекладі – *детектор*.

(45). *Sonar is a mature technology, with the basic concept and technologies involved being similar today to what they have been for decades* (MO, FCH: URL).

Сонар – це зріла технологія, основна концепція і технології якої сьогодні аналогічні тим, якими вони були протягом десятиліть.

У фрагменті використано такий термін, як *sonar*, який при перекладі було відтворено шляхом транслітерації – *сонар*.

(46). *Laser radar, or lidar, will also find new applications, such as helping robots and other unmanned systems* (MO, FCH: URL).

Лазерний радар, або лідар, також знайде нові застосування, такі як допомога роботам та іншим безпілотним системам.

Як демонструє приклад, було використано такий термін, як *lidar*, який було відтворено в українському варіанті шляхом застосування трансформації транслітерації: лідар.

Серед лексичних трансформацій було застосовано також і трансформацію калькування:

(47). *In turn, the development of inertial navigation technologies added the prospect of accuracy to devastating lethality* (ADJ, PBE: URL).

У свою чергу, розвиток інерціальних навігаційних технологій додав перспективі напрямку до руйнівної летальності.

При перекладі терміну *inertial*, було застосовано трансформацію калькування: інерціальних.

(48). *The Cold War was different to today* (ADJ, PBE: URL).

Холодна війна відрізнялася від сьогоднішньої.

У фрагменті використано такий термін, як *cold war*, який при перекладі було відтворено шляхом застосування трансформації калькування – холодна війна.

(49). *This raises the matter of the so-called “Valley of Death” – the situation where R&D supports the development of an emerging technology only for that new technology not to transition into fielded equipment due a lack of procurement funding* (ADJ, PBE: URL).

У зв'язку з цим виникає питання про так звану "Долину Смерті" – ситуацію, коли R&D підтримує розробку нової технології тільки для того, щоб нова технологія не переходила в Польове обладнання через відсутність фінансування закупівель.

Як демонструє приклад, було використано такий термін, як *Valley of Death*, який було відтворено в українському варіанті шляхом застосування трансформації калькування: *Долину Смерті*.

(50). *The proliferation of conventional weapons combined with the adaptation of new asymmetric tactics is another consequence* (ADJ, PBE: URL).

Поширення звичайних озброєнь у поєднанні з адаптацією новою асиметричною тактикою, є ще одним наслідком.

В прикладі, термін було відтворено шляхом еквівалентного перекладу: *asymmetric – асиметричною*.

(51). *By the time of the Vietnam War in the 1960s, war had become transformed into counterinsurgency, combating guerillas and converting citizens into collaborators* (AF, MS: URL).

До часу В'єтнамської війни в 1960-х роках війна перетворилася на боротьбу з повстанцями, боротьбу з партизанами і перетворення громадян в колабораціоністів.

В прикладі використано військовий термін *collaborators*, який було відтворено шляхом застосування калькування: *колабораціоністів*.

(52). *The Knifefish, an unmanned underwater vehicle using low-frequency synthetic-aperture sonar, may be among the pioneer vessels with this capability* (MO, FCH: URL).

Риба-ніж – безпілотний підводний апарат, що використовує низькочастотний гідролокатор з синтетичною апертурою, може бути одним з перших судів з такою можливістю.

В реченні було застосовано військовий термін *Knifefish*, при перекладі якого було використано трансформацію калькування: *Риба-ніж*.

(53). *Another area of research are non-lethal weapons (NLWs), which would be better dubbed “less-lethal weapons”*(GNAC, RMA: URL).

Ще однією областю досліджень є нелетальна зброя (NLW), яку краще було б назвати "менш смертоносна зброя".

Як демонструє фрагмент, термін *non-lethal* було відтворено шляхом застосування трансформації калькування: *нелетальна*.

(54). *Underwater robotic devices (unmanned underwater vehicles or UUVs), like the Defense Advanced Research Projects Agency's (DARPA) "Sea Hunter," could for example perform search functions associated with anti-submarine warfare and mine warfare (MO, FCH: URL).*

Підводні роботизовані пристрої (безпілотні підводні апарати або БПЛА), подібні оборонному «Морському мисливцю» Агентства перспективних дослідницьких проєктів (DARPA) міг би, наприклад, виконувати пошукові функції, пов'язані з протичовною і протимінною війною.

Термін *Sea Hunter* було відтворено шляхом застосування трансформації калькування в українському варіанті: *Морському мисливцю*.

(55). *The starting point for public perceptions of RMA weaponry was Operation Desert Storm, the US-led war against Saddam Hussein's Iraq in 1991 (ADJ, PBE: URL).*

Відправною точкою для громадського сприйняття зброї РМА стала операція "Буря в пустелі", очолювана США війна проти Іраку Саддама Хусейна в 1991 році.

В прикладі застосовано термін *Desert Storm*, який було відтворено шляхом використання трансформації калькування: *Буря в пустелі*. Також, було застосовано трансформацію перестановки, з огляду на те, що порядок слів було змінено.

Отже, серед лексичних трансформацій було виокремлено застосування наступних:

- Трансформації транскрибування;
- Трансформації транслітерації;
- Трансформації калькування.

3.3 Граматичні трансформації як засіб перекладу військової термінології

Розглянемо також і приклади застосування граматичних трансформацій. Серед граматичних трансформацій було виокремлено використання трансформації перестановки:

(56). *Science, Engineering and Technology (SET) is used to modernize and build up weapons arsenals, as well as to influence military strategy via the adoption of military and civilian research results (Add-On Paradigm) (ADJ, PBE: URL).*

Наука, техніка і технології використовуються для модернізації і нарощування арсеналів озброєнь, а також для впливу на військову стратегію через прийняття результатів військових і цивільних досліджень.

В наведеному прикладі, було застосовано трансформацію перестановки, з огляду на те, що порядок слів в тексті перекладу було змінено: weapons arsenals – арсеналів озброєнь.

(57). *More importantly, answering it is crucial for making appropriate changes in U.S. and allied weaponry, military operations, wartime preparations, and defense budget priorities (MO, FCH: URL).*

Що ще більш важливо, відповідь на нього має вирішальне значення для внесення відповідних змін в озброєння США і союзників, військові операції, підготовку до війни і пріоритети оборонного бюджету.

В прикладі було застосовано такі військові терміни, як weaponry, military operations, wartime preparations, defense budget priorities, які було відтворено за допомогою трансформації перестановки: озброєння США і союзників, військові операції, підготовку до війни і пріоритети оборонного бюджету.

(58). *William J. Perry, then Undersecretary of Defense for Research and Engineering (1971-1981), introduced the “Offset strategy” to offset the Soviet*

advantages in numbers by Western technological superiority without maintaining a large standing army that would cripple “our own economy” (ADJ, PBE: URL).

Перрі, тодішній заступник Міністра оборони з досліджень і техніки (1971-1981), ввів «стратегію зміщення», щоб компенсувати радянську чисельну перевагу західним технологічним перевагою без збереження великої постійної армії, яка завдала б шкоди «нашій власній економіці».

У фрагменті використано такий термін, як *offset strategy*, який при перекладі було відтворено шляхом трансформації перестановки: стратегію зміщення.

(59). *A new set of powerful military systems such as stealth fighters, global communications, and cruise missiles have been developed (ADJ, PBE: URL).*

Був розроблений новий набір потужних військових систем, таких як винищувачі-невидимки, глобальний зв'язок і крилаті ракети.

Як демонструє приклад, було використано такі терміни, як *stealth fighters, global communications, and cruise missiles*, які було відтворено в українському варіанті шляхом застосування трансформації перестановки: винищувачі-невидимки, глобальний зв'язок і крилаті ракети.

(60). *The war in Afghanistan in 2001, which saw a combination of precision bombardment, battlefield surveillance by Unmanned Aerial Vehicles (UAV) and only Special Forces on the ground, was prosecuted successfully and seemed to confirm the success of the RMA paradigm (ADJ, PBE: URL).*

Війна в Афганістані в 2001 році, в якій поєднувалися високоточні бомбардування, спостереження за полем бою безпілотними літальними апаратами (БПЛА) і тільки спецназ на землі, була успішно продовжена і, здавалося, підтвердила успіх парадигми RMA.

В цьому випадку використано такий термін, як *RMA paradigm*, при перекладі якого було застосовано трансформацію перестановки – парадигми RMA. Також, при перекладі було застосовано збереження оригіналу, з огляду на те, що при перекладі, аббревіатуру було збережено.

(61). *Low-tech weaponry, on the other hand, is universally available, easy to use, and can proliferate rapidly* (ADJ, PBE: URL).

З іншого боку, низькотехнологічна зброя є універсальною, простою у використанні і може швидко поширюватися.

В прикладі, термін було відтворено шляхом застосування трансформації перестановки: при перекладі терміну *Low-tech weaponry*, було змінено порядок слів – низькотехнологічна зброя.

(62). *The US has a computerized “Battle Management System”, which not only collects data on combat successes but also presents the field commanders with planning information* (GNAC, RMA: URL).

У США існує комп'ютеризована "система управління боєм", яка не тільки збирає дані про бойові успіхи, а й надає польовим командирам інформацію про планування.

В прикладі використано військовий термін "Battle Management System", який було відтворено шляхом застосування трансформації перестановки: система управління боєм.

(63). *Frequency-hopping radios with advanced computers coordinating the dance from one frequency to another are increasingly capable* (MO, FCH: URL).

Радіоприймачі з перескакуванням частоти з удосконаленими комп'ютерами, що координують рухи з однієї частоти на іншу, стають все більш конкурентоспроможними.

В реченні було застосовано військовий термін *frequency-hopping radios*, при перекладі якого було використано трансформацію перестановки: радіоприймачі з перескакуванням частоти.

(64). *As for armor for heavy combat vehicles, most of the main innovations in widespread use today—depleted uranium armor, explosive-reactive armor, ceramic materials—were developed in the late 20th century* (MO, FCH: URL).

Що стосується броні для важких бойових машин, то більшість основних інновацій, широко використовуваних сьогодні – броня зі збідненого урану,

вибухово-реактивна броня, керамічні матеріали-були розроблені в кінці 20 століття.

Як демонструє фрагмент, термін depleted uranium armor було відтворено шляхом застосування трансформації перестановки: броня зі збідненого урану.

(65). *They can do so even when wind or other perturbations affect flight trajectory* (MO, FCH: URL).

Вони можуть робити це навіть тоді, коли вітер або інші перешкоди впливають на траєкторію польоту.

Термін flight trajectory було відтворено шляхом застосування трансформації перестановки в українському варіанті: траєкторію польоту.

(66). *Laser-guided bombs are guided to the target by “target illuminators”, which use laser beams aimed at the target* (GNAC, RMA: URL).

Бомби з лазерним наведенням направляються на ціль "освітлювачами цілі", які використовують лазерні промені, спрямовані на ціль.

В прикладі використано термін laser-guided bombs, який було відтворено шляхом застосування трансформації перестановки – бомби з лазерним наведенням.

(67). *The use of GPS- or laser-guided weapons delivered by stealth fighters dominated the TV coverage and created the perception that the operation was a “surgical and clean war”* (ADJ, PBE: URL).

Використання зброї з GPS- або лазерним наведенням, що постачається винищувачами-невидимками, домінувало в телевізійному освітленні і створювало враження, що операція була «хірургічною і чистою війною».

В прикладі було застосовано такий військовий термін, як GPS- or laser-guided weapons, який було відтворено за допомогою трансформації перестановки: зброї з GPS- або лазерним наведенням.

(68). *Sandia Lab’s pulsed-discharge ionization detector (PDID) is an example of such a technology* (GG, ST: URL).

Прикладом такої технології є імпульсно-розрядний детектор іонізації Sandia Lab (PDID).

У фрагменті використано такий термін, як ionization detector, який при перекладі було відтворено шляхом трансформації перестановки: детектор іонізації.

(69). The space-based Global Positioning System (GPS) constellation is used to determine the exact location of friendly or enemy troops (GNAC, RMA: URL).

Космічна глобальна система позиціонування (GPS) використовується для визначення точного місця розташування дружніх або ворожих військ.

Як демонструє приклад, було використано такий термін, як the space-based Global Positioning System (GPS), який було відтворено в українському варіанті шляхом застосування трансформації перестановки: Космічна глобальна система позиціонування (GPS).

(70). The Joint Direct Attack Munition (JDAM) package makes it possible to transform a “dumb bomb” into a “smart weapon” accurate to five meters by adding a “GPS/INS navigation kit” (GNAC, RMA: URL).

JDAM дозволяє перетворити «звичайну бомбу» в «розумну зброю» з точністю до п'яти метрів, додавши «навігаційний комплект GPS/INS».

В цьому випадку використано такий термін, як GPS/INS navigation kit, при перекладі якого було застосовано трансформацію перестановки: навігаційний комплект GPS/INS. Також, було застосовано збереження оригіналу аббревіатур GPS/INS.

(71). Command, Control, Computer, Communication and Intelligence (C4I) networks are based on secure communication lines and rapid computer processing from rear command centers to forward command lines, including man-portable laptops or the tactical PC stations of fighting units (GNAC, RMA: URL).

Мережі командування, управління, обчислювальної техніки, зв'язку та розвідки (C4I) засновані на захищених лініях зв'язку та швидкій комп'ютерній

обробці даних від тилових командних центрів до передових командних ліній, включаючи портативні ноутбуки або тактичні комп'ютерні станції бойових підрозділів.

В прикладі, терміни було відтворено шляхом застосування трансформації перестановки: Command, Control, Computer, Communication and Intelligence (C4I) networks – Мережі командування, управління, обчислювальної техніки, зв'язку та розвідки (C4I).

(72). The ISR spectrum extends from satellite surveillance and reconnaissance (KH-11, Lacrosse etc.), UAVs (Global Hawk, Predator), to aircraft such as the Joint Surveillance and Target Attack Radar System (JSTARS) or AWACS, which serve as flying command and control centers for ground or air operations (GNAC, RMA: URL).

Спектр ISR простягається від супутникового спостереження та розвідки (KH-11, Lacrosse тощо), безпілотних літальних апаратів (Global Hawk, Predator) до літаків, таких як Об'єднана радіолокаційна система спостереження та ураження цілей (JSTARS) або AWACS, які служать літаючими центрами управління та управління наземними або повітряними операціями.

В прикладі використано військовий термін *The ISR spectrum*, який було відтворено шляхом застосування трансформації перестановки: Спектр ISR.

(73). Biological sensors, chemical sensors, and nuclear materials detectors round out the list (MO, FCH: URL).

Біологічні, хімічні сенсори та детектори ядерних матеріалів завершують список.

В реченні було застосовано військові терміни nuclear materials detectors, при перекладі якого було використано трансформацію перестановки: детектори ядерних матеріалів. Також, було застосовано трансформацію опущення терміну *sensors – biological sensors, chemical sensors – біологічні, хімічні сенсори*.

Також, було виокремлено приклади застосування трансформації грамати-
чної заміни:

(74). *Also in 2001, Rumsfeld declared that “Network Centric Warfare” was the Pentagon’s new organizational principle for military planning and the use of forces (ADJ, PBE: URL).*

Також в 2001 році Рамсфелд заявив, що “Мережевоцентрична війна” є новим організаційним принципом Пентагону для військового планування і використання сил.

В наведеному прикладі, словосполучення *network centric* було відтво-
рено шляхом одного терміну: мережевоцентрична.

(75). *For example, incorporating undetected biases into systems with lethal effects could lead to cases of mistaken identity and the unintended killing of civilians or noncombatants (ADJ, PBE: URL).*

*Наприклад, включення невиявлених упереджень в системи зі смертель-
ним результатом може призвести до випадків помилкової ідентифікації та
ненавмисного вбивства цивільних осіб.*

Як демонструє фрагмент, термін noncombatants було відтворено шля-
хом застосування граматичної заміни, з огляду на те, що односкладний тер-
мін було відтворено двоскладним в тексті перекладу: цивільних осіб.

(76). *The internet and its widespread application has created the possibility of a new form of warfare – cyber warfare – that was hardly imaginable 20 years ago (ADJ, PBE: URL).*

*Інтернет і його широке застосування створили можливість нової фо-
рми ведення війни – кібервійни – яку важко було уявити 20 років тому.*

В прикладі застосовано термін cyber warfare, який було відтворено
шляхом застосування трансформації граматичної заміни: так, двоскладний
термін було відтворено шляхом односкладного терміну: кібервійни.

(77). *Changes in cyber threats can occur just as quickly (ADJ, PBE: URL).*
Зміни в кіберзагрозах можуть відбуватися так само швидко.

У фрагменті використано такий термін, як *cyber threats*, який при перекладі було відтворено шляхом граматичної заміни: двоскладний термін було відтворено шляхом односкладного терміну: *кіберзагрозах*.

(78). (1) *longrange precision capability, combined with a wide range of delivery systems* (ADJ, PBE: URL).

(1) *високоточна далекобійність у поєднанні з широким спектром систем доставки*.

Як демонструє приклад, було використано такий термін, як *longrange capability*, який було відтворено в українському варіанті шляхом застосування граматичної заміни – *далекобійність*. Так, двоскладний термін було відтворено односкладним.

(79). *Even if the radio technology per se is fairly mature, better computers allow levels of performance that were not previously possible* (MO, FCH: URL).

Навіть якщо радіотехніка сама по собі досить розвинена, більші досконалі комп'ютери дозволяють досягти таких рівнів продуктивності, які раніше були неможливі.

В прикладі використано військовий термін *radio technology*, який було відтворено шляхом застосування граматичної заміни, з огляду на те, що двоскладний термін відтворено односкладним: *радіотехніка*.

(80). *The main challenge for politics and the military is to implement the technological elements in a military and political concept* (GNAC, RMA: URL)

Головне завдання для політики і військових-реалізувати технологічні елементи в військово-політичній концепції.

В цьому випадку було застосовано терміни *in a military and political concept*, які було відтворено шляхом застосування граматичної заміни, з огляду на те, що граматичну структуру терміну було змінено: *військово-політичній концепції*.

(81). *Images of the target area such as air defense systems or front lines can be useful for soldiers, as can updated electronic maps of the terrain* (GNAC, RMA: URL).

Зображення району цілі, такі як системи ППО або лінії фронту, можуть бути корисні для солдатів, так само як і оновлені електронні карти місцевості.

У фрагменті застосовано термін air defense systems, який було відтворено шляхом використання аббревіатури системи ППО, отже, було застосовано граматичну заміну.

(82). *This has happened largely as the spread of computers, fiber optic cables, and other technologies...*(GG, ST: URL)

Це сталося значною мірою поширення обчислювальної техніки, волоконно-оптичних кабелів, та інших технологій.

В прикладі, лексичну одиницю computers, було відтворено шляхом застосування двоскладного терміну волоконно-оптичних кабелів. Отже, було застосовано граматичну заміну.

(83). *In military terms, lasers with continuous output powers greater than 20 kW are classified as High Energy Lasers (HEL)* (GNAC, RMA: URL).

У військовій термінології, лазери з безперервною вихідною потужністю більше 20 кВт класифікуються як високоенергетичні лазери (HEL).

Складову терміну *High Energy Lasers* було передано шляхом застосування граматичної заміни високоенергетичні лазери, з огляду на те, що двоскладне словосполучення було відтворено односкладним.

(84). *“Space is now part of the tactical battlefield and its use is growing”* (GNAC, RMA: URL).

Космос тепер є частиною тактичного поля бою, і його використання зростає”.

В цьому випадку було застосовано граматичну заміну, з огляду на те, що односкладний термін battlefield було відтворено двоскладним: поля бою.

(85). *There have been several revolutions in military strategy throughout history, such as the innovation of the longbow in the 14th century; the introduction of gunpowder and artillery in the 15th; the Napoleonic leveé en masse – the first compulsory military service; the communications revolution brought by telegraphy; mechanization in the late 19th and early 20th century, which resulted in such technologies as tanks, aircraft and submarines; and, perhaps most importantly, nuclear weapons* (ADJ, PBE: URL).

Протягом всієї історії було кілька революцій у військовій стратегії, таких як винахід довгого лука в 14 столітті; введення пороху і артилерії в 15 – му; наполеонівський leveé en masse-перша обов'язкова військова служба; революція зв'язку, принесена телеграфом; механізація в кінці 19-го і початку 20-го століття, яка привела до таких технологій, як танки, літаки і підводні човни; і, можливо, найголовніше, ядерна зброя.

В наведеному прикладі було використано трансформацію граматичної заміни, так як односкладний термін *the longbow* було відтворено шляхом застосування двоскладного: довгого лука. Також, було використано трансформацію збереження оригіналу, так як французьке словосполучення було збережено: leveé en masse.

Отже, серед граматичних трансформацій було виокремлено застосування таких трансформацій, як:

- перестановки;
- граматична заміна.

3.4 Використання лексико-граматичних трансформацій

Розглянемо також і застосування лексико-граматичних трансформацій. Однією з них є трансформація описового перекладу. Розглянемо приклади.

(86). *The strategic response runs the length of technological spectrum, from the development of countermeasures such as in the proliferation of WMD to the development of low-tech warfare strategies and tactics like IEDs detonated by cell phone* (ADJ, PBE: URL).

Стратегічна відповідь охоплює весь технологічний спектр – від розробки контрзаходів, таких як поширення ОМУ, до розробки низькотехнологічних військових стратегій і тактик, таких як саморобні вибухові пристрої, які детонують за допомогою стільникового телефону.

В цьому прикладі, аббревіатуру IEDs було розшифровано – саморобні вибухові пристрої. Отже, було застосовано трансформацію описового перекладу.

(87). *The Iraqi war demonstrates that the fog of war is not overcome and wars fought with Precision Guided Munitions are not necessarily “clean”* (ADJ, PBE: URL).

Іракська війна демонструє, що туман війни не подоланий і війни, які ведуться за допомогою високоточних керованих боєприпасів, не завжди знищують лише противника.

Так само, термін прикладу clean було відтворено засобами описового перекладу: знищують лише противника.

(88). (2) *the ability to produce a broader range of weapon effects, from less lethal to hard-target kill* (ADJ, PBE: URL).

(2) здатність виробляти більш широкий спектр збройових ефектів, від менш смертоносних до цілей, яких важко досягти.

У фрагменті було використано описовий переклад, з огляду на те, що hard-target kill було відтворено шляхом описового перекладу: цілей, яких важко досягти.

(89). *Many platforms, from satellites to UAVs or aircraft, can be used to distribute relevant Information* (GNAC, RMA: URL).

Багато платформ, від супутників до безпілотних літальних апаратів або літаків, можуть бути використані для поширення відповідної інформації.

В прикладі, засобами описового перекладу було відтворено аббревіатуру UAVs – безпілотних літальних апаратів.

(90). *If a state has aero-industrial capabilities, it can manufacture CMs* (GNAC, RMA: URL).

Якщо держава має аеро-промислові можливості, вона може виготовити крилаті ракети.

Приклад демонструє застосування описового перекладу в ході відтворення аббревіатури *CMs – крилаті ракети*.

Також, в ході аналізу було виокремлено застосування збереження форми оригіналу:

(91). *It began in 1958, with two physics-based cold war programmes: VELA, meant to detect nuclear explosions as verification for a treaty banning nuclear tests; and DEFENDER, which worked on defences and counter-defences against enemy missiles* (AF, MS: URL).

Вона розпочала свою діяльність в 1958 році з двох заснованих на фізиці програм холодної війни: VELA, призначена для виявлення ядерних вибухів в якості перевірки договору про заборону ядерних випробувань; і DEFENDER, яка працювала над захистом і контрзахистом від ворожих ракет.

В цьому випадку, при перекладі фрагменту, було збережено аббревіатури VELA, DEFENDER.

(92). *At the emerging stage, the technology is a long way from providing military capability in a fielded system (TRL 1-3)* (ADJ, PBE: URL).

На стадії, що формується ця технологія далека від того, щоб забезпечити військовий потенціал у польовій системі (TRL 1-3).

В цьому прикладі було застосовано збереження аббревіатури, яка є назвою бойової системи: TRL 1-3.

(93). *During the transitional stage, (roughly TRL 4-5) the technology is subject to testing through prototyping and other activities (ADJ, PBE: URL).*

На перехідному етапі (приблизно TRL 4-5) технологія підлягає тестуванню за допомогою прототипування та інших видів діяльності.

У фрагменті було збережено абревіатуру TRL 4-5.

(94). *By mid-1990, SIMNET had become a rehearsal for a war in the Middle East, with desert terrain, cities, tanks, aircraft and armies (AF, MS: URL).*

До середини 1990-х років SIMNET став репетицією війни на Близькому Сході, з пустельною місцевістю, містами, танками, літаками і арміями.

В цьому випадку, при перекладі було збережено назву SIMNET.

(95). *The Army's "Wingman" may be one example (MO, FCH: URL).*

Одним із прикладів може бути армійський "Wingman".

Назву бойової споруди було збережено в тексті перекладу: Wingman.

(96). *The NATO and US "Follow-on Forces Attack" (FOFA) strategy intended to use "high-tech" strikes to counter the three-to-one numerical advantage of the Warsaw Pact armies in terms of main battle tanks, artillery and manpower (ADJ, PBE: URL).*

Стратегія НАТО і США «Follow-on Forces Attack» (FOFA) передбачала використання "високотехнологічних" ударів для протидії трьохтисячній чисельній перевазі армій Варшавського договору щодо основних бойових танків, артилерії і живої сили.

Назву стратегію було відтворено шляхом збереження оригіналу: "Follow-on Forces Attack" (FOFA).

(97). *DARPA is small, The research arm of the US Department of Defense is called the Defense Advanced Research Projects Agency — a disconcerting combination of words (AF, MS: URL).*

DARPA – невеликий, дослідницький підрозділ Міністерства оборони США який носить назву Defense Advanced Research Projects Agency, яка збиває з пантелику поєднанням слів.

В цьому випадку, назву підрозділу було збережено в тексті перекладу:
DARPA.

(98). *Signals intelligence (SIGINT) or Communications Intelligence (COMINT) can identify all kinds of military communications as well as signals radiated by equipment (GNAC, RMA: URL).*

Сигнальна розвідка (SIGINT) або комунікаційна розвідка (COMINT) можуть ідентифікувати всі види військового зв'язку, а також сигнали, що випромінюються обладнанням.

З огляду на текст прикладу, при перекладі було збережено назви підрозділів розвідки: *SIGINT, COMINT.*

(99). *Miniaturized UAVs such as the “Over-the-Hill” Dragon Eye (1.8kg) and Pointer (3.6kg) can be hand-launched and operated by a single soldier at company or platoon level and have already been used in the 2003 Iraq war (GNAC, RMA: URL).*

Мініатюрні БПЛА, такі як “Over-the-Hill” Dragon Eye (1,8 кг) і Pointer (3,6 кг), можуть запускатися вручну і управлятися одним солдатом на рівні роти або взводу і вже використовувалися в іракській війні 2003 року.

У фрагменті, було збережено назви “Over-the-Hill” Dragon Eye (1,8 кг) і Pointer (3,6 кг).

(100). *Net-Centric Warfare (NCW) is a new organizational principle that binds together surveillance, command, control and weapons use in a network, cross linked by communication and data interfaces (GNAC, RMA: URL).*

Мережецентрична війна (NCW) – це новий організаційний принцип, який пов'язує воєдино спостереження, командування, контроль і використання зброї в мережі, перехресно пов'язаної комунікаційними та інформаційними інтерфейсами.

В цьому прикладі було збережено таку аббревіатуру, як *NCW.*

Отже, серед лексико-граматичних трансформацій було виокремлено приклади описового перекладу, так само як і приклади збереження оригіналу.

В рамках статистичного аналізу було отримано наступні висновки:

- еквівалентний переклад було застосовано в 32% проаналізованих прикладів;
- транскрибування було застосовано в 12% проаналізованих прикладів;
- транслітерацію було застосовано в 3% проаналізованих прикладів;
- калькування було застосовано в 9% проаналізованих прикладів;
- трансформацію перестановки було застосовано в 17% проаналізованих прикладів;
- граматична заміна була застосовано в 12% проаналізованих прикладів;
- описовий переклад було застосовано в 5% проаналізованих прикладів;
- збереження оригіналу було застосовано в 10% проаналізованих прикладів (рис. 3.1).

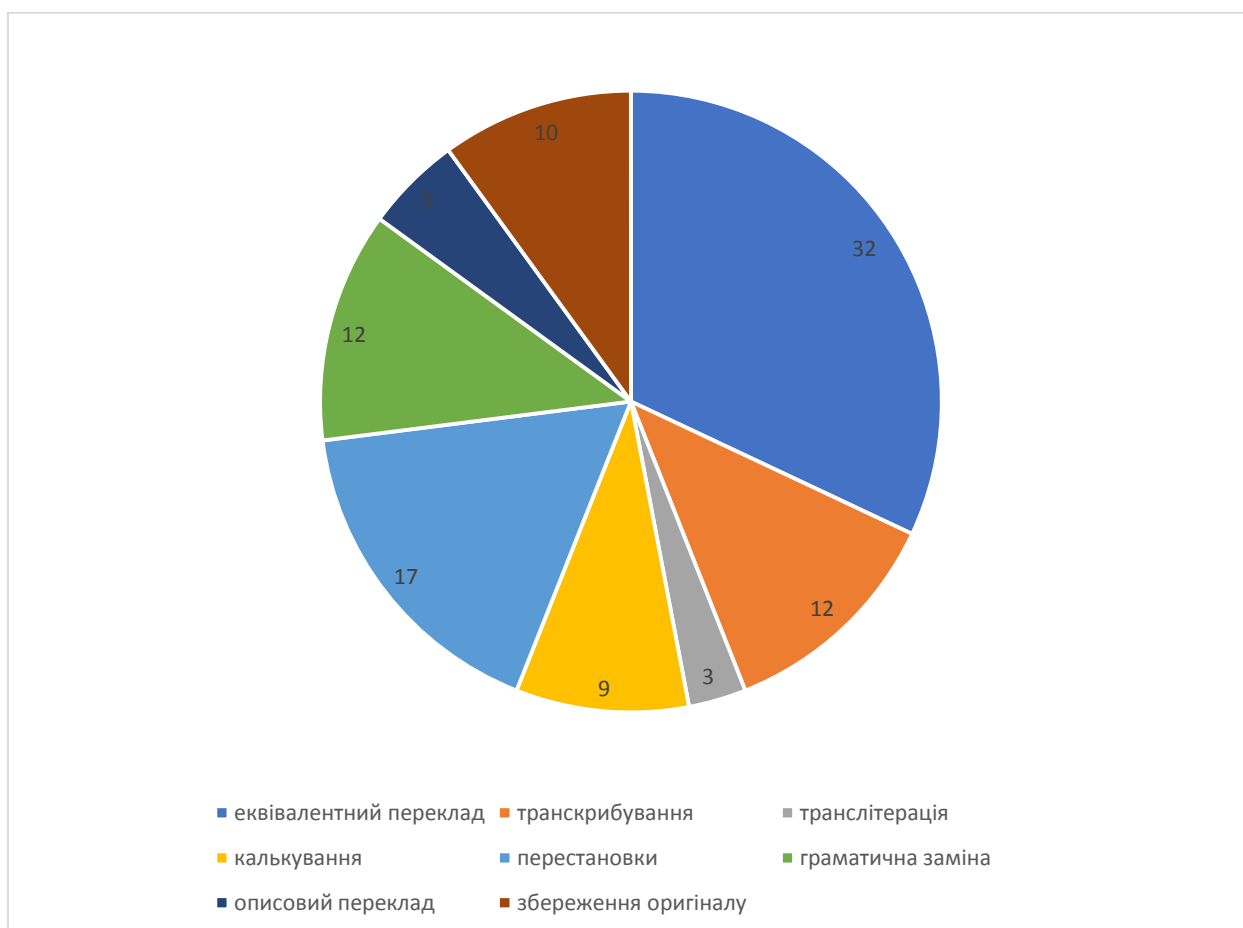

Рис. 3.1 – Результати статистичного аналізу

Таким чином, найбільш вживаним засобом є еквівалентний переклад, який було застосовано в 32% проаналізованих прикладів. Серед перекладацьких трансформацій, найбільш вживаною є трансформація перестановки, яку було застосовано в 17% проаналізованих прикладів. Менш вживаними є такі трансформації, як транскрибування, яку було застосовано в 12% проаналізованих прикладів, граматична заміна, яку було застосовано в 12% проаналізованих прикладів, збереження оригіналу, яке було застосовано в 10% проаналізованих прикладів, калькування, яке було застосовано в 9% проаналізованих прикладів.

Найменш вживаними є трансформації описового перекладу, яку було застосовано в 5% проаналізованих прикладів, транслітерації, яку було застосовано в 3% проаналізованих прикладів.

Висновки до розділу 3

В третьому розділі було здійснено аналіз особливостей перекладу військової термінології на матеріалі статей наукового дискурсу. В рамках дослідження було проаналізовано приклади вживання еквівалентного перекладу, лексичних, граматичних та лексико-граматичних трансформацій. Серед засобів перекладу військової термінології було виокремлено застосування еквівалентного перекладу, лексичних трансформацій, серед яких було виокремлено трансформації транскрибування, транслітерації, калькування, граматичних трансформацій, серед яких було виокремлено застосування трансформацій перестановки, граматичної заміни. Також, було виокремлено застосування лексико-граматичних трансформацій, таких як описовий переклад, збереження оригіналу.

В рамках статистичного аналізу було з'ясовано, що найбільш вживаним засобом є еквівалентний переклад, який було застосовано в 32% проана-

лізованих прикладів. Серед перекладацьких трансформацій, найбільш вживаною є трансформація перестановки, яку було застосовано в 17% проаналізованих прикладів. Менш вживаними є такі трансформації, як транскрибування, яку було застосовано в 12% проаналізованих прикладів, граматична заміна, яку було застосовано в 12% проаналізованих прикладів, збереження оригіналу, яке було застосовано в 10% проаналізованих прикладів, калькування, яке було застосовано в 9% проаналізованих прикладів.

Найменш вживаними є трансформації описового перекладу, яку було застосовано в 5% проаналізованих прикладів, транслітерації, яку було застосовано в 3% проаналізованих прикладів.

ВИСНОВКИ

Роботу було присвячено аналізу особливостей функціонування та перекладу військової термінології наукового дискурсу. В ході теоретичного аналізу було зроблено висновок про те, що військовий дискурс – особливий вид дискурсу, властивий особам певного військового інституту, який використовує специфічний набір професійних текстів та здійснює акт комунікації за допомогою особливих лексичних і граматичних мовних конструкцій, відомих і зрозумілих тільки особам конкретного соціального інституту.

Поняття «термін» розуміється в роботі як слово або словосполучення, яке репрезентує будь-яке поняття, що застосовується в науці, техніці, та який володіє таким ознаками, як точність, лаконічність, відсутність емоційного забарвлення.

Аналіз дозволив з'ясувати, що військова лексика являє собою особливий прошарок лексичних одиниць, оскільки вони обслуговують організацію збройних сил, оперативно-тактичне мистецтво, зброю, тощо. Військовий термін розуміється в роботі як стійка одиниця синтетичної або аналітичної

номінації, що закріплена за відповідним поняттям у системі понять певної галузі військової справи і обмежена спеціальною сферою використання у значенні, яке є суворо регламентованим його дефініцією.

Було з'ясовано, що військові терміни було класифіковано за сферою вживання наступним чином: штабні, загальнотактичні, організаційні, військово-топографічні, командно-стройові. До прагматичних особливостей військових термінів було віднесено такі, як точність, інформативність, влучність, номінативність, нейтральність, однозначність.

Серед типів перекладацьких трансформацій, які застосовуються в сфері військової термінології, було виокремлено такі перекладацькі прийоми: перекладацьке розшифрування та транслітерація; калькування та лексико-семантичні заміни (конкретизація, генералізація, модуляція). До складу граматичних трансформацій входять: синтаксичне уподібнення (дослівний переклад); об'єднання речень; членування речень; граматичні заміни.

Лексико-граматичні трансформації включають в себе: антонімічний переклад; компенсацію; експлікацію (описовий переклад).

Другий розділ присвячено дослідженню специфіку вживання військових термінів у науковому дискурсі. В роботі, військову термінологію науково-технічного дискурсу було розподілено за наступними групами: Загальнонаукові терміни військової справи; штабні терміни; загальнотактичні терміни; терміни, що позначають види бою / війни; назви війн, військових операцій та стратегій; назви різновидів військ; назви військово-дослідницьких підрозділів; назви та різновиди зброї; назви військової техніки; пристрої, які використовуються у військовій сфері з метою ведення розвідки, добування інформації; назви інноваційних технологій та систем, які використовуються в сучасній військовій справі. Також, в ході аналізу особливостей вживання військових термінів було з'ясовано, що односкладні терміни, які складаються з іменника представлено 20% проаналізованих прикладів. Односкладні терміни, які представлено прикметниками, використано в 1% прикладів. Дво-

складні терміни використано в 55% прикладів, серед яких 45% представлено структурою «прикметник + іменник», 10% – структурою «іменник + іменник». Трьохскладні терміни представлено 24% прикладів, які включають в себе такі структури: Іменник + іменник + іменник – 8% прикладів; Дієслово + прикметник + іменник – 6% прикладів; Прикметник + іменник + іменник – 5% прикладів; Прикметник + прикметник + іменник – 5% прикладів.

В рамках перекладацького аналізу було досліджено приклади вживання еквівалентного перекладу, лексичних, граматичних та лексико-граматичних трансформацій. Серед засобів перекладу військової термінології було виокремлено застосування еквівалентного перекладу, лексичних трансформацій, серед яких було виокремлено трансформації транскрибування, транслітерації, калькування, граматичних трансформацій, серед яких було виокремлено застосування трансформацій перестановки, граматичної заміни. Також, було виокремлено застосування лексико-граматичних трансформацій, таких як описовий переклад, збереження оригіналу.

В рамках статистичного аналізу було з'ясовано, що найбільш вживаним засобом є еквівалентний переклад, який було застосовано в 32% проаналізованих прикладів. Серед перекладацьких трансформацій, найбільш вживаною є трансформація перестановки, яку було застосовано в 17% проаналізованих прикладів. Менш вживаними є такі трансформації, як транскрибування, яку було застосовано в 12% проаналізованих прикладів, граматична заміна, яку було застосовано в 12% проаналізованих прикладів, збереження оригіналу, яке було застосовано в 10% проаналізованих прикладів, калькування, яке було застосовано в 9% проаналізованих прикладів.

Найменш вживаними є трансформації описового перекладу, яку було застосовано в 5% проаналізованих прикладів, транслітерації, яку було застосовано в 3% проаналізованих прикладів.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Абрамович С.Д., Чікарькова М.Ю. Мовленнєва комунікація. Чернівці: Зелена Буковина, 2004. 500 с.
2. Алексеева И.С. Введение в переводоведение: учеб. пособие для студ. филол. и лингв. фак. высш. учеб. Заведений. Санкт-Петербург: Филологический факультет СПоГУ; Москва: Издательский центр «Академия», 2004. 122 с.
3. Алексеева Л.М. What is a Term?. *Russian Terminology Science (1992–2002)*. TermNet Publisher. Vienna, 2004. P. 62—78.
4. Аракин В.Д. Практический курс английского языка. 3 курс: Учебник для вузов. Москва: Владос, 2010. 431 с.
5. Арнольд И. В. Основы научных исследований в лингвистике: Учебное пособие. Москва: Высш. школа, 1991. 140 с.
6. Артюх В. До питання особливостей перекладу військової лексики. *Теоретична і дидактична філологія*. 2010. 5. С. 15.
7. Балабін В. В., Лісовський В. М., Чернишов О. О. Основы військового перекладу. Київ: Логос, 2008. 587 с.

8. Балахтар В. В., Балахтар К. С. Адекватність та еквівалентність перекладу. URL: <http://www.confcontact.com/20110531/fk-balahtar.htm>
9. Бархударов Л.С. Язык и перевод (Вопросы общей и частной теории перевода). Москва: Наука, 1975. 240 с.
10. Башляр Г. Избранное: Поэтика пространства / Пер. с франц. М.: РОССПЭН, 2004. 376 с.
11. Біян Н. Лексико-семантична та структурна класифікація термінів у галузі туризму в англійській мові. Іноземна філологія, 2009. 121. С. 142—149.
12. Булаховський Л. А. Фунціонування термінів в українській мові. Київ: Наук. думка, 2005. 270 с.
13. Василенко Д.В. Військова лексика англійської мови ХХ – початку ХХІ століття. Горлівка : Вид-во ГДПШМ, 2009. 220 с.
14. Верба Л. Г. Порівняльна лексикологія англійської та української мов. Посібник для перекладацьких відділень вузів. Вінниця: Нова книга, 2003. 160 с.
15. Виноградов В.В. Русский язык. Грамматическое учение о слове. М., 1947. С.12—13.
16. Виноградов В.С. Введение в переводоведение (общие и лексические вопросы). Москва: Издательство института общего среднего образования РАО, 2001. 224 с.
17. Волкова Л.Б. Научный текст как объект изучения и обучения. *Основы научной речи: Учеб. пособие для студ. нефилол. высш. учеб. заведений / Н.А. Буре, М.В. Быстрых, С.А. Вишнякова [и др.]; под ред. В.В. Химика, Л.Б. Волковой.* Санкт-Петербург: Филологический факультет СПбГУ; М.: Издательский центр «Академия», 2003. С. 10—49.
18. Глушко М. М. и др. Функциональный стиль общественного языка и методы его исследования. М., 1974. С. 33.

19. Градобик М. С. Інноваційні процеси в лексиці сучасної англійської мови. *Іноземні мови в навчальних закладах*. Київ: «Педагогічна преса», 2008. 2 (30). 128 с.
20. Григорьева В. С. Дискурс как элемент коммуникативного процесса: прагмалингвистический и когнитивный аспекты: монография. Тамбов: Изд-во Тамб. гос. техн. ун-та, 2007. 288 с.
21. Даниленко В. П. Семантическая структура специального слова и ее лексикографическое описание. Свердловск, 1991. 155 с.
22. Даниленко В.П. Лингвистический аспект стандартизации терминологии. М., 1993. 127 с.
23. Дуброва Ю. Ю. Структурно-содержательная специфика многокомпонентных терминов в военном дискурсе. *Вестник ПНИПУ. Проблемы языкознания и педагогики*. Пермь, 2013. № 7. С. 38—44
24. Елина Е.А. Социолингвистический аспект речи персонажей-военных (на материале русской прозы XIX веков) : автореф. дисс. ... канд. филол. Наук. Саратов, 1997. 17 с.
25. Казакова Т.А. Практические основы перевода. Спб.: Изд-во "Союз", 2001. 186 с.
26. Канделаки Т. Л. Значение терминов и системы значений научно-технических терминологий. *Проблемы языка науки и техники: Логические, лингвистические и историко-научные аспекты терминологии*. М.: Наука, 1970. С. 230–236.
27. Капанадзе Л.А. О понятиях "термин" и "терминология". *Развитие лексики современного русского языка*. М., 1965. С.75—86.
28. Карабан В. І. Переклад англійської наукової і технічної літератури: Учбовий посібник. Вінниця. Видавництво «Нова Книга», 2001. 303 с.
29. Кириченко О. А. Особливості науково-технічних текстів, типові труднощі перекладу та шляхи їх подолання. *«Філологічні трактати»*, 2014. Том 6, № 1. С. 85—90.

30. Киселева С. А. Функционирование эвфемизмов в современном английском военно-политическом дискурсе: структурно-семантический и прагматический аспекты: автореферат дис. ... кандидата филологических наук: 10.02.04. Москва, 2015. 18 с.
31. Коваленко А. Я. Загальний курс науково-технічного перекладу: Учбовий посібник. 2001. 290 с.
32. Комиссаров В.Н. Теория перевода (лингвистические аспекты): учеб. для ин-тов и фак. иностр. яз. Москва: Высшая школа, 1990. 253 с
33. Кучинская Е. А., Ларченкова Е. В. К вопросу о жанрах военного англоязычного дискурса. *Филологические науки. Вопросы теории и практики*. Тамбов, Грамота, 2017. № 5(71): в 3-х ч. Ч. 1. С. 113—117
34. Латишев Л.К. Переклад: теорія, практика і методика викладання. М.: Academia, 2003. С. 95—97
35. Левченко Т. М. Жаргонна лексика у військовій тематиці сучасної української преси. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Сер.: Філологія*, 2019. № 39. С. 115—118
36. Лейчик В. М. Терминоведение: Предмет, методы, структура. Москва: Книжный дом «ЛИБРОКОМ», 2009. 256 с.
37. Лотте Д. С. Основы построения научно-технической терминологии. Москва: Изд. АН СССР, 1961. 157 с.
38. Ляшук А. М. Семантична структура юридичних термінів української та англійської мов: Автореф. дис. канд. ... філол. наук: 10.02.17 . Київський нац. лінгвіст. ун-т. К., 2007. 22 с.
39. Манерко Л.А. Понятие «терминосистема» в современном терминоведении. *Современные тенденции в лексикологии, терминоведении и теории LSP*: сб. науч. тр. М.: Изд-во МГОУ, 2009. С. 207—221
40. Матюшин И.М. Коммуникативная модель взаимодействия военно-терминологических систем (на материале русского и французского военных подязыков) : автореф. дисс. ... канд. филол. Наук. М., 1996. 21 с.

41. Миньяр-Белоручев Р. К. Общая теория перевода и устный перевод. Москва: Наука, 1980. 421 с.
42. Мостовой М. І. Лексикологія англійської мови. Підручник для студентів ін-тів і фак. іноземної мови. Харків: «Основа». 229 с.
43. Нелюбин Л.Л. Введение в технику перевода (когнитивный теоретико-прагматический аспект) : учеб.пособие. М., 2013. 216 с.
44. Нелюбин Л.Л. Военный перевод и его особенности: учебник военного перевода (общий курс). М. : Воениздат, 1981. 379 с.
45. Норманн Б. Ю. Теория языка. Вводный курс: учеб. Пособие. М.: Флинта; Наука, 2004. 296 с.
46. Пономарева Е. В. Англоязычный военный дискурс. Его главные черты и свойства. *Аспирант*, 2015. № 7. С. 150—153
47. Реформатский А. А. Введение в языковедение. Москва: Просвещение, 1967. 464 с.
48. Рецкер Я. І. Теорія перекладу та перекладацька практик. Москва: Міжнародні відносини, 1974. 237 с
49. Салимова Р.Х. Современное профессиональное просторечие (на материале военной русской лексики советской эпохи). М. : Наука, 1974. 135 с.
50. Селіванова О. О. Когнітивний аспект контрастивної ономасіології // *Мовознавство*, 2001. № 1. С. 71—74.
51. Семенов А. Л. Основы общей теории перевода и переводческой деятельности. Москва: Академия, 2008. 159с.
52. Степанов Г. В. Современная научно-техническая терминология и проблема ее унификации: Доклад на заседании АН СССР. М., 1978. С. 22
53. Стрелковский Г.М. Теория и практика военного перевода. Москва, 1999. 272 с.
54. Уланов А. В. Русский военный дискурс XIX - начала XX века: структура, специфика, эволюция: диссертация ... доктора филологических наук: 10.02.01. Омск, 2014. 494 с

55. Фахрутдинова Д.Р. Структурирование жанрового пространства военного институционального дискурса *Учёные записки Казанского государственного ун-та. Серия «Гуманитарные науки»*, 2008. Т. 150. Кн. 2. Вып. 2. С. 259—266
56. Циткина Ф.А. Терминология и перевод (к основам сопоставительного терминоведения). Львов, 1988. С. 45—48
57. Шалова О.І. Особливості науково-технічного стилю. *Київський національний університет імені Тараса Шевченка*. URL: http://www.rusnauka.com/11_NPE_2013/Philologia/6_133001.doc.htm
58. Швець Є. Я. Розвиток інженерної діяльності в сучасних умовах в контексті наукового дискурсу. *Гуманітарний вісник ЗДІА*, 2014. № 56. С. 5—13
59. Шевчук В.Н. Военно-терминологическая система в статике и динамике: автореф. дисс. ... д-ра филол. Наук. М., 1985. 43 с.
60. Юсупова Т. С. Структурные особенности военного дискурса. *Известия Самарского научного центра Российской академии наук*, 2009. Т. 11. Вып. 4. С. 1055—1057
61. Brown P., Levinson S. Universals in language usage: Politeness Phenomena. In Goody, E. (ed.), *Question and Politeness*. Cambridge: Cambridge University Press, 1987. P. 56—289.
62. Cabré M.T. Terminology: Theory, Methods and Applications. Amsterdam/Philadelphia, John Benjamins Publishing, 1998. P. 10.
63. Channey D. Cultural changes in everyday life. New York: Palgarve, 2002. P. 45—49
64. Delabastita D. Wordplay and Translation. *Translator*, 2014. 2(2). P. 347—353
65. Gold L. D. Studies in Etymology and Etiology: With Emphasis on Germanic, Jewish Ткачівська М. Р. Солдатський жаргон та його переклад на

німецьку мову. *Вісник Дніпропетровського університету. Серія «Мовознавство», 2015. 21 (3). С. 180—188*

66. Hanaqta M. F. Translation of Political Neologisms Coined by Politicians; Issues and Strategies. *Journal of Social Sciences*, 2019. 8. 1. P. 157—168

67. Hatch E. *Discourse and Language Education*. Cambridge University Press, 2000. 327 p.

68. Langacker R.W. Discourse in Cognitive Grammar. *Cognitive Linguistics*, 2001. Vol. 12, № 2. P. 143—188.

69. Malyuga E. N. *Functional Approach to Professional Discourse Exploration in Linguistics*. Springer, 2019. 336 p.

70. Malyuga E. N., Orlova S. N. *Linguistic Pragmatics of Intercultural Professional and Business Communication*. Springer, 2017. 145 p.

71. Mitchell P.J., Shevchenko M.A. Teaching military linguists: the experience of the British Army. *Вестн. Моск. ун-та. Сер. 19. Лингвистика и межкультурная коммуникация*, 2014. № 3. С. 141—148.

72. Newmark Peter A *Textbook of Translation*. Harlow: Pearson Education Limited, 2008. 292 p.

73. Piehler G. K. *Encyclopedia of Military Science*. SAGE Publications, 2013. 1928 p.

74. Tom Hutchinson, Alan Waters. *English for Specific Purposes*. Cambridge University Press, 2006. P. 9—15

СПИСОК ДОВІДКОВОЇ ЛІТЕРАТУРИ

РЭСЛ – Розенталь Д. Э. Словарь лингвистических терминов. URL: https://www.gumer.info/bibliotek_Buks/Linguist/DicTermin/index.php

МЖСЛ – Марузо Ж. Словарь лингвистических терминов. Москва: Наука, 1960. 453 С.

DDMA – Department of Defense Dictionary of Military and Associated Terms. Joint Publication 1-02. – US Department of Defense, 2009. – 780 p.

СПИСОК ІЛЮСТРАТИВНИХ ДЖЕРЕЛ

ADJ: PBE – Dr Andrew D. James Policy Brief Emerging Technologies and Military Capability. URL: <https://www.files.ethz.ch/isn/174574/Policy%20Brief-Emerging%20Technologies%20and%20Military%20Capability.pdf>

AF, MS – Finkbeiner A. “Military science: Inventions of war”. URL: <https://www.nature.com/articles/d41586-021-00019-w>

GG, ST – Goodwin G., Blacksmith N., Coats M. R. “The Science of Teams in the Military: Contributions From Over 60 Years of Research”. URL: <https://www.apa.org/pubs/journals/releases/amp-amp0000259.pdf>

GNAC, RMA – Neuneck G., Alwardt Ch. The Revolution in Military Affairs, its Driving Forces, Elements and Complexity. URL: https://www.files.ethz.ch/isn/94728/wp_13.pdf

MO, FCH – O’Hanlon M. “Forecasting change in military technology, 2020-2040”. URL: https://www.brookings.edu/wp-content/uploads/2018/09/FP_20181218_defense_advances_pt2.pdf

ДОДАТКИ

Оригінал	Переклад	Трансформація
<p>(1). <i>Technology and <u>military doctrine</u> are closely coupled and interdependent</i> (ADJ, PBE: URL).</p>	<p><i>Технологія і військова доктрина тісно пов'язані і взаємозалежні.</i></p>	<p>Еквівалент</p>
<p>(2). <i><u>Cavalry</u> on the Western Front is but one example</i> (ADJ, PBE: URL).</p>	<p><i>Кавалерія на Західному фронті – лише один із прикладів.</i></p>	<p>Еквівалент</p>
<p>(3). <i>At the same time, a new technology can provide new and more effective <u>military capability</u></i> (ADJ, PBE: URL).</p>	<p><i>У той же час нова технологія може забезпечити новий і більш ефективний <u>військовий потенціал</u>.</i></p>	<p>Еквівалент</p>
<p>(4). <i>Increased accuracy has led to a reduction in the number of aircraft required to attack targets and the</i></p>	<p><i>Підвищення точності призвело до скорочення кількості літаків, необхідних для атаки цілей, і заміні <u>важкого бомбардувальника</u></i></p>	<p>Еквівалент</p>

<p><i>substitution of <u>heavy bomber</u> for <u>lighter fighter bombers</u> (ADJ, PBE: URL).</i></p>	<p><i>легшим <u>винищувачем-бомбардувальником.</u></i></p>	
<p><i>(5). The contrast between the rates of <u>combinatorial innovation</u> of this kind has posed challenges to the traditional defence acquisition process (ADJ, PBE: URL).</i></p>	<p><i>Контраст між темпами <u>комбінаторних інновацій</u> такого роду створює проблеми для традиційного процесу оборонних закупівель.</i></p>	<p>Еквівалент</p>
<p><i>(6). New designs of <u>Improvised Explosive Devices (IEDs)</u> seem to appear in Afghanistan on a monthly basis (ADJ, PBE: URL).</i></p>	<p><i>Нові конструкції <u>саморобних вибухових пристроїв (СВУ)</u> з'являються в Афганістані мабуть щомісяця.</i></p>	<p>Еквівалент</p>
<p><i>(7). An emerging technology may move along a development trajectory but never be translated into a <u>fielded</u> weapon (ADJ, PBE: URL).</i></p>	<p><i>Нова технологія може рухатися по траєкторії розвитку, але ніколи не буде перетворена на польову зброю.</i></p>	<p>Еквівалент</p>
<p><i>(8). Joy's Law represents a profound shock for the <u>defence innovation systems</u> of many countries, not least the United States (where, for a long time, many of the smartest people did work in U.S. defence) (ADJ, PBE: URL).</i></p>	<p><i>Закон Джоя являє собою глибокий шок для <u>оборонних інноваційних систем</u> багатьох країн, не в останню чергу Сполучених Штатів (де протягом довгого часу працювали одні з найрозумніших людей світу).</i></p>	<p>Еквівалент</p>

<p>(9). <i>The current concept of a “<u>Revolution in Military Affairs</u>” mainly characterizes the transformation of the US military to smaller, more powerful forces (ADJ, PBE: URL).</i></p>	<p>Сучасна концепція "<u>революції у військовій справі</u>" в основному характеризує трансформацію Збройних сил США в менш об'ємні, проте більш потужні сили.</p>	<p>Еквівалент</p>
<p>(10). <i>Indeed, even the <u>tactical advantages</u> are eroding as potential opponents retool their own military doctrines (ADJ, PBE: URL).</i></p>	<p>Дійсно, навіть <u>тактичні переваги</u> розмиваються в міру того, як потенційні противники переосмислюють свої власні військові доктрини</p>	<p>Еквівалент</p>
<p>(11). <i><u>Precision weapons</u> are minimizing the casualties of the forces, but not necessarily the casualties of the adversary (ADJ, PBE: URL).</i></p>	<p><u>Високоточна зброя</u> зводить до мінімуму втрати сил, але не обов'язково втрати противника.</p>	<p>Еквівалент</p>
<p>(12). <i>In the 20th century, three important science-based innovations led to significant technological progress, but also to new military options: <u>nuclear weapons</u>, (2) <u>biotechnology</u> and (3)</i></p>	<p>У ХХ столітті три важливих науково обґрунтованих нововведення призвели до значного технологічного прогресу, але також і до нових варіантів військових технологій: (1) ядерна зброя, (2) біотехнології та</p>	<p>Еквівалент</p>

<p><u>information and communication technologies (ICT)</u> (ADJ, PBE: URL).</p>	<p>(3)інформаційно-комунікаційні технології (ІКТ).</p>	
<p>(13). A newly published study from Scientists for Global Responsibility examined the influence of the military in the governance and direction of SET in the UK and concluded that the <u>military sector</u> is a major player in the commercial (ADJ, PBE: URL).</p>	<p>Нещодавно опубліковане дослідження Scientists for Global Responsibility вивчило вплив Збройних сил на управління і напрямки бізнесу у Великобританії і прийшло до висновку, що <u>військовий сектор</u> є великим гравцем в комерційному секторі.</p>	<p>Еквівалент</p>
<p>(14). (3) low observable technologies and the ability to <u>mask friendly forces</u>; (ADJ, PBE: URL).</p>	<p>(3) малопомітні технології і здатність <u>маскувати</u> дружні сили.</p>	<p>Еквівалент</p>
<p>(15). The term “<u>Revolution in Military Affairs</u>” characterizes the current and ongoing transformation of US armed forces (ADJ, PBE: URL).</p>	<p>Термін “<u>революція у військовій справі</u>” характеризує поточну і триваючу трансформацію Збройних сил США.</p>	<p>Еквівалент</p>
<p>(16). 4. <u>Integration of tactics, force structures and technological</u></p>	<p>4. <u>Інтеграція тактики, силових структур і технічних досягнень, навчання і симуляція.</u></p>	<p>Еквівалент</p>

<i>advances, training and simulation</i> (ADJ, PBE: URL).		
(17). <i>The USA and its demand to organize its global military strategy more efficiently are currently driving military-technical developments towards...</i> (ADJ, PBE: URL).	<i>США та їх вимога більш ефективно організувати свою <u>глобальну військову стратегію</u> в даний час підштовхують військово-технічні розробки до...</i>	Еквівалент
(18). <i>Precision strikes: the entire intelligence, surveillance and reconnaissance (ISR)</i> (GNAC, RMA: URL).	<i><u>Високоточні удари: весь цикл розвідки, спостереження та розвідки (ISR).</u></i>	Еквівалент
(19). <i>Increased maneuverability of units that can also be assembled and disassembled on an ad hoc basis and over longer distances</i> (GNAC, RMA: URL).	<i><u>Підвищена маневреність агрегатів, які також можуть бути зібрані і розібрані на разовій основі і на великих відстанях.</u></i>	Еквівалент
(20). <i>Cruise Missiles (CM) and Unmanned Air Vehicles (UAV) are a new class of "air systems fitted with aerodynamic surfaces that provide lift to keep</i>	<i><u>Крилаті ракети (КМ) і безпілотні літальні апарати (БПЛА) являють собою новий клас «повітряних систем, оснащених аеродинамічними поверхнями, що забезпечують підйомну силу для утримання їх у повітрі</u></i>	Еквівалент

<p><i>them airborne during the entire mission (GNAC, RMA: URL).</i></p>	<p><i>протягом усього польоту.</i></p>	
<p>(21). <i>CMs are inexpensive systems compared to <u>ballistic missiles</u> or aircraft with a low infrared and radar signature (GNAC, RMA: URL).</i></p>	<p><i>CMS-це недорогі системи в порівнянні з <u>балістичними ракетами</u> або літаками з низькою інфрачервоною і радіолокаційною сигнатурою.</i></p>	Еквівалент
<p>(22). <i>There are three paths to acquiring a CM: (1) indigenous development, (2) the conversion of an <u>anti-ship missile</u> and (3) purchase from the growing ranks of manufacturers (GNAC, RMA: URL).</i></p>	<p><i>Існує три шляхи до придбання крилатих ракет: (1) місцева розробка, (2) конверсія <u>протикорабельної ракети</u> і (3) покупка у зростаючих рядів виробників.</i></p>	Еквівалент
<p>(23). <i>The operators of such <u>UAVs</u> can sit 1,000 km away without risking their lives (GNAC, RMA: URL).</i></p>	<p><i>Оператори таких <u>БПЛА</u> можуть сидіти на відстані 1000 км, не ризикуючи своїм життям.</i></p>	Еквівалент
<p>(24). <i>Future development goals are to transform UAVs into joint <u>unmanned combat aircraft systems</u> for a wider spectrum of</i></p>	<p><i>Майбутні цілі розвитку полягають у перетворенні БПЛА в об'єднані <u>безпілотні бойові літальні апарати</u> для більш широкого спектру бойових завдань.</i></p>	Еквівалент

<p><i>combat missions</i> (GNAC, RMA: URL).</p>		
<p>(25). <i>In their most recent campaigns, the US military has demonstrated an increasing arsenal of <u>wire-, laser-, and radioguided missiles</u></i> (GNAC, RMA: URL).</p>	<p><i>У своїх останніх кампаніях американські військові продемонстрували зростаючий арсенал <u>дротяних, лазерних і радіогідравлічних ракет</u>.</i></p>	<p>Еквівалент</p>
<p>(26). <i>One such is the <u>Airborne Laser (ABL)</u>, which is aiming at ballistic missile defense</i> (GNAC, RMA: URL).</p>	<p><i>Одним з таких є <u>Бортовий лазер (ВБЛ)</u>, який націлений на балістичну протиракетну оборону.</i></p>	<p>Еквівалент</p>
<p>(27). <i>One example of a potentially destabilizing event is the deployment of a <u>ground- or space-based laser anti-satellite (ASAT) weapon</u></i> (GNAC, RMA: URL).</p>	<p><i>Одним із прикладів потенційно дестабілізуючої події є розроблення наземної або космічної лазерної <u>протисупутникової зброї (ASAT)</u></i></p>	<p>Еквівалент</p>
<p>(28). <i>Furthermore, the lines between <u>military, intelligence and stabilization forces</u> become blurred</i> (GNAC, RMA: URL).</p>	<p><i>Крім того, стираються межі між <u>військовими, розвідувальними та стабілізаційними силами</u></i></p>	<p>Еквівалент</p>
<p>(29). <i>The long-term effects of the</i></p>	<p><i>Довгострокові наслідки <u>"високоточної вій-</u></i></p>	<p>Еквівалент</p>

<p><i>“<u>precision warfare</u>” on the civilian population and infrastructure are generally neglected (GNAC, RMA: URL).</i></p>	<p><i>ни” для цивільного населення та інфраструктури, як правило, ігноруються.</i></p>	
<p>(30). <i><u>Cruise missiles (CMs)</u> have air-breathing engines and can fly variable flight profiles at both low and high altitudes (GNAC, RMA: URL).</i></p>	<p><i><u>Крилаті ракети (CMs)</u> мають повітряно-дихальні двигуни і можуть літати зі змінним профілем польоту як на малих, так і на великих висотах.</i></p>	<p>Еквівалент, Збереження оригіналу</p>
<p>(31). <i>This report provides an overview of selected emerging military technologies in the United States, China, and Russia: <u>artificial intelligence, lethal autonomous weapons, hypersonic weapons, directed energy weapons, biotechnology, and quantum technology</u> (ADJ, PBE: URL).</i></p>	<p><i>У цьому звіті представлений огляд окремих нових військових технологій у Сполучених Штатах, Китаї та Росії:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> <i>– <u>штучний інтелект,</u></i> <i>– <u>смертельна Автономна зброя,</u></i> <i>– <u>гіперзвукова зброя,</u></i> <i>– <u>спрямована енергетична зброя,</u></i> <i>– <u>біотехнології та квантові технології</u></i> 	<p>Еквівалент, калькування</p>
<p>(32). <i>The industrial and scientific revolutions of the 19th and 20th centuries also</i></p>	<p><i>Промислові та наукові революції 19-го і 20-го століть також політизували науку, кульмінацією якої стала Друга світова війна</i></p>	<p>Еквівалент, перестановка</p>

<p><i>politicized science, culminating most visibly in World War II with projects such as <u>missiles, nuclear weapons, radar, operations research and cryptography</u> (ADJ, PBE: URL).</i></p>	<p><i>з такими проектами, як <u>ракети, ядерна зброя, радар, дослідження операцій і криптографія</u></i></p>	
<p>(33). <i>It has had stunning successes, including the foundations of the Internet, satellites for reconnaissance and global positioning ... and <u>stealth technology</u> (AF, MS: URL).</i></p>	<p><i>Він досяг приголомшливих успіхів, в тому числі основ Інтернету, супутників для розвідки і глобального позиціонування...і <u>стелс-технології</u>.</i></p>	Транскрибування
<p>(34). <i>In 1999, Alibek became president of a company that aimed to find <u>antidotes</u> to bioweapons, which got a one-year contract from DARPA (AF, MS: URL).</i></p>	<p><i>У 1999 році Алібек став президентом компанії, що займалася пошуком <u>антидотів</u> до біологічної зброї, яка отримала річний контракт від DARPA.</i></p>	Транскрибування
<p>(35). <i><u>Blitzkrieg, the Air-Land Battle and Carrier Strike</u> are but the examples of how new technologies combined with</i></p>	<p><i><u>Бліцкриг, повітряно-сухопутний бій і авіаносний удар</u> – це лише приклади того, як нові технології в поєднанні з організаційними змінами призвели до нових способів</i></p>	Транскрибування

<p><i>organisational change led to new ways of warfare (ADJ, PBE: URL).</i></p>	<p><i>ведення війни.</i></p>	
<p><i>(36). That might, for example, allow a family of unmanned “Reapers” with Ground Moving Target Indicator capability to replace today’s Joint Surveillance and Target Attack Radar System, among other such applications (MO, FCH: URL).</i></p>	<p><i>Це могло б, наприклад, дозволити групі необстріляних «Ріперів» з можливістю наземного рухомого цілевказівника замінити сьогоднішню спільну радіолокаційну систему спостереження і нападу на ціль, серед інших подібних застосунків.</i></p>	<p>Транскрибування</p>
<p><i>(37). The Israeli Trophy system is an early example of this approach (MO, FCH: URL).</i></p>	<p><i>Ізраїльський система Трофі є раннім прикладом такого підходу.</i></p>	<p>транскрибування</p>
<p><i>(38). Laser sensor technology will continue to become smaller, cheaper, and thus more readily usable in multiple tactical systems on the battlefield (MO, FCH: URL).</i></p>	<p><i>Лазерна сенсорна технологія буде ставати все більш меншою, дешевшою і, отже, більш доступною та зможе використовуватися в декількох тактичних системах на полі бою.</i></p>	<p>Транскрибування</p>
<p><i>(39). A wide range of multi-spectral sensors make</i></p>	<p><i>Широкий спектр мульти-спектральних датчиків робить можливим створення</i></p>	<p>Транскрибування</p>

<p><i>possible the creation of Intelligence, Surveillance, and Reconnaissance (ISR) networks (GNAC, RMA: URL).</i></p>	<p><i>мереж розвідки і спостереження (ISR).</i></p>	
<p>(40). <i><u>Micro Air Vehicles (MAV)</u>, which have a wingspan of 10 cm and weigh less than 0.5 kg. (GNAC, RMA: URL).</i></p>	<p><i><u>Мікро-літальні апарати</u>, які мають розмах крил 10 см і вагу менше 0,5 кг.</i></p>	<p>Транскрибування</p>
<p>(41). <i>For example, lasers are not only in use now in artillery like the <u>Copperhead</u>, but also in mortar systems, too (MO, FCH: URL).</i></p>	<p><i>Наприклад, лазери зараз використовуються не тільки в артилерії, як <u>снаряд Копперхед</u>, але і в мінометних системах.</i></p>	<p>Транскрибування, додавання</p>
<p>(42). <i>The basic idea of the "<u>Bush doctrine</u>" is to wage "<u>preventive war</u>" against terrorist organizations and rogue states (ADJ, PBE: URL).</i></p>	<p><i>Основна ідея "доктрини Буша" - вести "<u>превентивну війну</u>" проти терористичних організацій і держав-ізгоїв.</i></p>	<p>Транскрибування, перестановки</p>
<p>(43). <i><u>Longrange Tomahawk SM</u> can be launched from ships or aircraft (GNAC, RMA: URL).</i></p>	<p><i><u>Далекобійна ракета Томагавк</u> може запускатися з кораблів або літаків.</i></p>	<p>Транскрибування, перестановки</p>

<p>(44). <i>Current research on chemical weapons detection focuses on finding more trace amounts in a given fixed site, and on making <u>detectors</u> more portable and affordable, rather than on developing fundamentally different methods of detecting chemicals from a distance</i> (MO, FCH: URL).</p>	<p><i>Сучасні дослідження в області виявлення хімічної зброї зосереджені на пошуку більшості індикаторної кількості в даному фіксованому місці і на тому, щоб зробити <u>детектори</u> більш портативними і доступними, а не на розробці принципово інших методів виявлення хімічних речовин на відстані.</i></p>	<p>Транслітерація</p>
<p>(45). <i><u>Sonar</u> is a mature technology, with the basic concept and technologies involved being similar today to what they have been for decades</i> (MO, FCH: URL).</p>	<p><i><u>Сонар</u> – це зріла технологія, основна концепція і технології якої сьогодні аналогічні тим, якими вони були протягом десятиліть.</i></p>	<p>Транслітерація</p>
<p>(46). <i><u>Laser radar, or lidar</u>, will also find new applications, such as helping robots and other unmanned systems</i> (MO, FCH: URL).</p>	<p><i><u>Лазерний радар, або лідар</u>, також знайде нові застосування, такі як допомога роботам та іншим безпілотним системам.</i></p>	<p>Транслітерація</p>
<p>(47). <i>In turn, the development of <u>inertial</u></i></p>	<p><i>У свою чергу, розвиток <u>інерціальних наві-</u></i></p>	<p>Калькування</p>

<p><i>navigation technologies added the prospect of accuracy to devastating lethality (ADJ, PBE: URL).</i></p>	<p><i>гаційних технологій додав перспективі напрямку до руйнівної летальності.</i></p>	
<p>(48). <i>The Cold War was different to today (ADJ, PBE: URL).</i></p>	<p><i>Холодна війна відрізнялася від сьогоденної.</i></p>	Калькування
<p>(49). <i>This raises the matter of the so-called "Valley of Death" – the situation where R&D supports the development of an emerging technology only for that new technology not to transition into fielded equipment due a lack of procurement funding (ADJ, PBE: URL).</i></p>	<p><i>У зв'язку з цим виникає питання про так звану "Долину Смерті" – ситуацію, коли R&D підтримує розробку нової технології тільки для того, щоб нова технологія не переходила в Польове обладнання через відсутність фінансування закупівель.</i></p>	Калькування
<p>(50). <i>The proliferation of conventional weapons combined with the adaptation of new asymmetric tactics is another consequence (ADJ, PBE: URL).</i></p>	<p><i>Поширення звичайних озброєнь у поєднанні з адаптацією новою асиметричною тактикою, є ще одним наслідком.</i></p>	Калькування
<p>(51). <i>By the time of the Vietnam War in the 1960s, war had become transformed</i></p>	<p><i>До часу В'єтнамської війни в 1960-х роках війна перетворилася на боротьбу з повстанцями, бороть-</i></p>	калькування

<p><i>into counterinsurgency, combating guerillas and converting citizens into <u>collaborators</u> (AF, MS: URL).</i></p>	<p><i>бу з партизанами і перетворення громадян в <u>колабораціоністів</u>.</i></p>	
<p><i>(52). <u>The Knifefish</u>, an unmanned underwater vehicle using low-frequency synthetic-aperture sonar, may be among the pioneer vessels with this capability (MO, FCH: URL).</i></p>	<p><i><u>Руба-ніж</u> – безпілотний підводний апарат, що використовує низькочастотний гідролокатор з синтетичною апертурою, може бути одним з перших судів з такою можливістю.</i></p>	<p>Калькування</p>
<p><i>(53). Another area of research are <u>non-lethal weapons (NLWs)</u>, which would be better dubbed “less-lethal weapons”(GNAC, RMA: URL).</i></p>	<p><i>Ще однією областю досліджень є <u>нелетальна зброя (NLW)</u>, яку краще було б назвати “мени смертоносна зброя”.</i></p>	<p>Калькування</p>
<p><i>(54). Underwater robotic devices (unmanned underwater vehicles or UUVs), like the Defense Advanced Research Projects Agency’s (DARPA) “<u>Sea Hunter</u>,” could for example perform search</i></p>	<p><i>Підводні роботизовані пристрої (безпілотні підводні апарати або БПЛА), подібні оборонному «<u>Морському мисливцю</u>» Агентства перспективних дослідницьких проєктів (DARPA) міг би, наприклад, виконувати пошукові функції, пов'язані з протичовною і протимінною вій-</i></p>	<p>Калькування, Збереження оригіналу</p>

<p><i>functions associated with anti-submarine warfare and mine warfare (MO, FCH: URL).</i></p>	<p>ною.</p>	
<p>(55). <i>The starting point for public perceptions of RMA weaponry was <u>Operation Desert Storm</u>, the US-led war against Saddam Hussein's Iraq in 1991 (ADJ, PBE: URL).</i></p>	<p><i>Відправною точкою для громадського сприйняття зброї РМА стала операція "Буря в пустелі", очолювана США війна проти Іраку Саддама Хусейна в 1991 році.</i></p>	<p>Калькування, перестановки</p>
<p>(56). <i>Science, Engineering and Technology (SET) is used to modernize and build up <u>weapons arsenals</u>, as well as to influence military strategy via the adoption of military and civilian research results (Add-On Paradigm) (ADJ, PBE: URL).</i></p>	<p><i>Наука, техніка і технології використовуються для модернізації і нароцування <u>арсеналів озброєнь</u>, а також для впливу на військову стратегію через прийняття результатів військових і цивільних досліджень.</i></p>	<p>Перестановки</p>
<p>(57). <i>More importantly, answering it is crucial for making appropriate changes in <u>U.S. and allied weaponry</u>, military operations,</i></p>	<p><i>Що ще більш важливо, відповідь на нього має вирішальне значення для внесення відповідних змін в <u>озброєння США і союзників</u>, військові операції, <u>підготовку до війни</u> і <u>пріоритети оборонного</u></i></p>	<p>перестановки</p>

<p><u>wartime preparations, and defense budget priorities</u> (MO, FCH: URL).₂</p>	<p><u>бюджету.</u></p>	
<p>(58). William J. Perry, then Undersecretary of Defense for Research and Engineering (1971-1981), introduced the “<u>Offset strategy</u>” to offset the Soviet advantages in numbers by Western technological superiority without maintaining a large standing army that would cripple “our own economy” (ADJ, PBE: URL).</p>	<p>Перрі, тодішній заступник Міністра оборони з досліджень і техніки (1971-1981), ввів <u>«стратегію зміщення»</u>, щоб компенсувати радянську чисельну перевагу західним технологічним перевагою без збереження великої постійної армії, яка завдала б шкоди «нашій власній економіці».</p>	<p>Перестановки</p>
<p>(59). A new set of powerful military systems such as <u>stealth fighters, global communications, and cruise missiles</u> have been developed (ADJ, PBE: URL).</p>	<p>Був розроблений новий набір потужних військових систем, таких як <u>винищувачі-невидимки, глобальний зв'язок і крилаті ракети.</u></p>	<p>Перестановки</p>
<p>(60). The war in Afghanistan in 2001, which saw a</p>	<p>Війна в Афганістані в 2001 році, в якій поєднувалися високоточні бомбардуван-</p>	<p>Перестановки</p>

<p><i>combination of precision bombardment, battlefield surveillance by Unmanned Aerial Vehicles (UAV) and only Special Forces on the ground, was prosecuted successfully and seemed to confirm the success of <u>the RMA paradigm</u> (ADJ, PBE: URL).</i></p>	<p><i>ня, спостереження за полем бою безпілотними літальними апаратами (БПЛА) і тільки спецназ на землі, була успішно продовжена і, здавалося, підтвердила успіх <u>парадигми RMA</u>.</i></p>	
<p>(61). <i><u>Low-tech weaponry</u>, on the other hand, is universally available, easy to use, and can proliferate rapidly (ADJ, PBE: URL).</i></p>	<p><i>З іншого боку, <u>низькотехнологічна зброя</u> є універсальною, простою у використанні і може швидко поширюватися.</i></p>	Перестановки
<p>(62). <i>The US has a computerized <u>"Battle Management System"</u>, which not only collects data on combat successes but also presents the field commanders with planning information (GNAC, RMA: URL).</i></p>	<p><i>У США існує комп'ютеризована <u>"система управління боєм"</u>, яка не тільки збирає дані про бойові успіхи, а й надає польовим командирам інформацію про планування.</i></p>	Перестановки
<p>(63). <i><u>Frequency-</u></i></p>	<p><i><u>Радіоприймачі з не-</u></i></p>	Перестановки

<p><i>hopping radios with advanced computers coordinating the dance from one frequency to another are increasingly capable (MO, FCH: URL).</i></p>	<p><i>рескакуванням частоти з удосконаленими комп'ютерами, що координують рухи з однієї частоти на іншу, стають все більш конкурентоспроможними.</i></p>	
<p>(64). <i>As for armor for heavy combat vehicles, most of the main innovations in widespread use today—depleted uranium armor, explosive-reactive armor, ceramic materials—were developed in the late 20th century (MO, FCH: URL).</i></p>	<p><i>Що стосується броні для важких бойових машин, то більшість основних інновацій, широко використовуваних сьогодні – <u>броня зі збідненого урану</u>, вибухово-реактивна броня, керамічні матеріали-були розроблені в кінці 20 століття.</i></p>	перестановки
<p>(65). <i>They can do so even when wind or other perturbations affect flight trajectory (MO, FCH: URL).</i></p>	<p><i>Вони можуть робити це навіть тоді, коли вітер або інші перешкоди впливають на <u>траєкторію польоту</u>.</i></p>	Перестановки
<p>(66). <i>Laser-guided bombs are guided to the target by “target illuminators”, which use laser</i></p>	<p><i><u>Бомби з лазерним наведенням</u> направляються на ціль "освітлювачами цілі", які використовують лазерні промені, спрямовані на ціль.</i></p>	Перестановки, граматична заміна

<p><i>beams aimed at the target (GNAC, RMA: URL).</i></p>		
<p>(67). <i>The use of <u>GPS- or laser-guided weapons</u> delivered by stealth fighters dominated the TV coverage and created the perception that the operation was a “surgical and clean war” (ADJ, PBE: URL).</i></p>	<p><i>Використання зброї з GPS- або лазерним наведенням, що постачається винищувачами-невидимками, домінувало в телевізійному освітленні і створювало враження, що операція була «хірургічною і чистою війною».</i></p>	<p>Перестановки, Збереження оригіналу</p>
<p>(68). <i>Sandia Lab’s <u>pulsed-discharge ionization detector (PDID)</u> is an example of such a technology (GG, ST: URL)</i></p>	<p><i>Прикладом такої технології є імпульсно-розрядний <u>детектор іонізації Sandia Lab (PDID)</u>.</i></p>	<p>Перестановки, Збереження оригіналу</p>
<p>(69). <i><u>The space-based Global Positioning System (GPS)</u> constellation is used to determine the exact location of friendly or enemy troops (GNAC, RMA: URL).</i></p>	<p><i><u>Космічна глобальна система позиціонування (GPS)</u> використовується для визначення точного місця розташування дружніх або ворожих військ.</i></p>	<p>Перестановки, Збереження оригіналу</p>
<p>(70). <i>The <u>Joint Direct Attack Munition (JDAM)</u> package makes it possible to transform a “dumb</i></p>	<p><i>JDAM дозволяє перетворити «звичайну бомбу» в «розумну зброю» з точністю до п'яти метрів, додавши <u>«навігаційний комплект GPS/INS»</u>.</i></p>	<p>Перестановки, Збереження оригіналу</p>

<p><i>bomb” into a “smart weapon” accurate to five meters by adding a “GPS/INS navigation kit” (GNAC, RMA: URL).</i></p>		
<p>(71). <u>Command, Control, Computer, Communication and Intelligence (C4I) networks are based on secure communication lines and rapid computer processing from rear command centers to forward command lines, including man-portable laptops or the tactical PC stations of fighting units</u> (GNAC, RMA: URL).</p>	<p><u>Мережі командування, управління, обчислювальної техніки, зв'язку та розвідки (C4I) засновані на захищених лініях зв'язку та швидкій комп'ютерній обробці даних від тилових командних центрів до передових командних ліній, включаючи портативні ноутбуки або тактичні комп'ютерні станції бойових підрозділів.</u></p>	<p>Перестановки, Збереження оригіналу, еквівалент</p>
<p>(72). <u>The ISR spectrum extends from satellite surveillance and reconnaissance (KH-11, Lacrosse etc.), UAVs (Global Hawk, Predator), to aircraft such as the Joint Surveillance and Target Attack</u></p>	<p><u>Спектр ISR простягається від супутникового спостереження та розвідки (KH-11, Lacrosse тощо), безпілотних літальних апаратів (Global Hawk, Predator) до літаків, таких як Об'єднана радіолокаційна система спостереження та ураження цілей (JSTARS) або AWACS, які служать лі-</u></p>	<p>Перестановки, Збереження оригіналу, описовий переклад</p>

<p><u>Radar System (JSTARS) or AWACS, which serve as flying command and control centers for ground or air operations (GNAC, RMA: URL).</u></p>	<p>таючими центрами управління та управління наземними або повітряними операціями.</p>	
<p>(73). <u>Biological sensors, chemical sensors, and nuclear materials detectors round out the list (MO, FCH: URL).</u></p>	<p><u>Біологічні, хімічні сенсори та детектори ядерних матеріалів</u> завершують список.</p>	<p>Перестановки, опущення</p>
<p>(74). <u>The strategic response runs the length of technological spectrum, from the development of countermeasures such as in the proliferation of WMD to the development of low-tech warfare strategies and tactics like IEDs detonated by cell phone (ADJ, PBE: URL).</u></p>	<p>Стратегічна відповідь охоплює весь технологічний спектр – від розробки контрзаходів, таких як поширення ОМУ, до розробки низько-технологічних військових стратегій і тактик, таких як <u>саморобні вибухові пристрої</u>, які детонують за допомогою стільникового телефону.</p>	<p>Описовий переклад</p>
<p>(75). <u>The Iraqi war demonstrates that the fog of war is not overcome and wars</u></p>	<p>Іракська війна демонструє, що туман війни не подоланий і війни, які ведуться за допомогою ви-</p>	<p>Описовий переклад</p>

<p><i>fought with Precision Guided Munitions are not necessarily “clean”</i> (ADJ, PBE: URL).</p>	<p><i>сокоточних керованих боєприпасів, <u>не завжди знищують лише противника.</u></i></p>	
<p>(76). <i>(2) the ability to produce a broader range of weapon effects, from less lethal to <u>hard-target kill</u></i> (ADJ, PBE: URL).</p>	<p><i>(2) здатність виробляти більш широкий спектр збройових ефектів, від менш смертоносних <u>до цілей, яких важко досягти.</u></i></p>	<p>Описовий переклад</p>
<p>(77). <i>Many platforms, from satellites to <u>UAVs or aircraft</u>, can be used to distribute relevant Information</i> (GNAC, RMA: URL).</p>	<p><i>Багато платформ, від супутників до <u>безпілотних літальних апаратів</u> або літаків, можуть бути використані для поширення відповідної інформації.</i></p>	<p>Описовий переклад</p>
<p>(78). <i>If a state has aero-industrial capabilities, it can manufacture <u>CMs</u></i> (GNAC, RMA: URL).</p>	<p><i>Якщо держава має аеро-промислові можливості, вона може виготовити <u>крилаті ракети.</u></i></p>	<p>Описовий переклад</p>
<p>(79). <i>Also in 2001, Rumsfeld declared that “<u>Network Centric Warfare</u>” was the Pentagon’s new organizational principle for military planning and the use of forces</i> (ADJ, PBE: URL).</p>	<p><i>Також в 2001 році Рамсфелд заявив, що “<u>Мережевоцентрична війна</u>” є новим організаційним принципом Пентагону для військового планування і використання сил.</i></p>	<p>Грамотична заміна</p>

<p>(80). <i>For example, incorporating undetected biases into systems with lethal effects could lead to cases of mistaken identity and the unintended killing of civilians or <u>noncombatants</u></i> (ADJ, PBE: URL)</p>	<p><i>Наприклад, включення невиявлених упереджень в системи зі смертельним результатом може призвести до випадків помилкової ідентифікації та ненавмисного вбивства <u>цивільних осіб</u>.</i></p>	<p>Граматична заміна</p>
<p>(81). <i>The internet and its widespread application has created the possibility of a new form of warfare – <u>cyber warfare</u> – that was hardly imaginable 20 years ago</i> (ADJ, PBE: URL).</p>	<p><i>Інтернет і його широке застосування створили можливість нової форми ведення війни – <u>кібервійни</u> – яку важко було уявити 20 років тому.</i></p>	<p>Граматична заміна</p>
<p>(82). <i>Changes in <u>cyber threats</u> can occur just as quickly</i> (ADJ, PBE: URL).</p>	<p><i>Зміни в <u>кіберзагрозах</u> можуть відбуватися так само швидко.</i></p>	<p>Граматична заміна</p>
<p>(83). <i>(1) <u>longrange precision capability</u>, combined with a wide range of delivery systems</i> (ADJ, PBE: URL).</p>	<p><i>(1) <u>високоточна далекобійність</u> у поєднанні з широким спектром систем доставки.</i></p>	<p>Граматична заміна</p>
<p>(84). <i>Even if the <u>radio technology</u> per se is fairly mature, better computers allow levels of</i></p>	<p><i>Навіть якщо <u>радіотехніка</u> сама по собі досить розвинена, більші досконалі комп'ютери дозволяють досягти таких рівнів продуктивності, які</i></p>	<p>Граматична заміна</p>

<p><i>performance that were not previously possible (MO, FCH: URL).</i></p>	<p><i>раніше були неможливі.</i></p>	
<p><i>(85). The main challenge for politics and the military is to implement the technological elements in <u>a military and political concept</u> (GNAC, RMA: URL).</i></p>	<p><i>Головне завдання для політики і військових-реалізувати технологічні елементи в <u>військово-політичної концепції</u>.</i></p>	<p>Граматична заміна</p>
<p><i>(86). Images of the target area such as <u>air defense systems</u> or front lines can be useful for soldiers, as can updated electronic maps of the terrain (GNAC, RMA: URL).</i></p>	<p><i>Зображення району цілі, такі як <u>системи ППО</u> або лінії фронту, можуть бути корисні для солдатів, так само як і оновлені електронні карти місцевості.</i></p>	<p>Граматична заміна</p>
<p><i>(87). This has happened largely as the spread of <u>computers, fiber optic cables, and other technologies...</u> (GG, ST: URL).</i></p>	<p><i>Це сталося значною мірою поширення <u>обчислювальної техніки, волоконно-оптичних кабелів, та інших технологій...</u></i></p>	<p>Граматична заміна</p>
<p><i>(88). In military terms, lasers with continuous output powers greater than</i></p>	<p><i>У військовій термінології, лазери з безперервною вихідною потужністю більше 20 кВт кла-</i></p>	<p>Граматична заміна</p>

<p>20 kW are classified as <u>High Energy Lasers (HEL)</u> (GNAC, RMA: URL).</p>	<p>сифікуються як <u>високоенергетичні лазери (HEL)</u>.</p>	
<p>(89). "Space is now part of the <u>tactical battlefield</u> and its use is growing" (GNAC, RMA: URL).</p>	<p>Космос тепер є частиною <u>тактичного поля бою</u>, і його використання зростає".</p>	<p>Граматична заміна</p>
<p>(90). There have been several revolutions in military strategy throughout history, such as the innovation of the <u>longbow</u> in the 14th century; the introduction of gunpowder and artillery in the 15th; the Napoleonic <u>leveé en masse</u> – the first compulsory military service; the communications revolution brought by telegraphy; mechanization in the late 19th and early 20th century, which resulted in such technologies as <u>tanks, aircraft and submarines</u>; and, perhaps most</p>	<p>Протягом всієї історії було кілька революцій у військовій стратегії, таких як винахід <u>довгого лука</u> в 14 столітті; введення пороху і артилерії в 15 – му; наполеонівський <u>leveé en masse</u> – перша обов'язкова військова служба; революція зв'язку, принесена телеграфом; механізація в кінці 19-го і початку 20-го століття, яка привела до таких технологій, як <u>танки, літаки і підводні човни</u>; і, можливо, найголовніше, <u>ядерна зброя</u>.</p>	<p>Граматична заміна, Збереження оригіналу, еквівалент</p>

<p><i>importantly, <u>nuclear weapons</u> (ADJ, PBE: URL).</i></p>		
<p>(91). <i>It began in 1958, with two physics-based cold war programmes: <u>VELA</u>, meant to detect nuclear explosions as verification for a treaty banning nuclear tests; and <u>DEFENDER</u>, which worked on defences and counter-defences against enemy missiles (AF, MS: URL).</i></p>	<p><i>Вона розпочала свою діяльність в 1958 році з двох заснованих на фізиці програм холодної війни: <u>VELA</u>, призначена для виявлення ядерних вибухів в якості перевірки договору про заборону ядерних випробувань; і <u>DEFENDER</u>, яка працювала над захистом і контрзахистом від ворожих ракет.</i></p>	<p>Збереження оригіналу</p>
<p>(92). <i>At the emerging stage, the technology is a long way from providing military capability in a fielded system (<u>TRL 1-3</u>) (ADJ, PBE: URL).</i></p>	<p><i>На стадії, що формується ця технологія далека від того, щоб забезпечити військовий потенціал у польовій системі (<u>TRL 1-3</u>).</i></p>	<p>Збереження оригіналу</p>
<p>(93). <i>During the transitional stage, (<u>roughly TRL 4-5</u>) the technology is subject to testing through prototyping and other activities (ADJ, PBE: URL).</i></p>	<p><i>На перехідному етапі (<u>приблизно TRL 4-5</u>) технологія підлягає тестуванню за допомогою прототипування та інших видів діяльності.</i></p>	<p>Збереження оригіналу</p>
<p>(94). <i>By mid-1990, <u>SIMNET</u> had</i></p>	<p><i>До середини 1990-х років <u>SIMNET</u> став рене-</i></p>	<p>Збереження оригіналу</p>

<p><i>become a rehearsal for a war in the Middle East, with desert terrain, cities, tanks, aircraft and armies (AF, MS: URL).</i></p>	<p><i>тицією війни на Близькому Сході, з пустельною місцевістю, містами, танками, літаками і арміями.</i></p>	
<p>(95). <i>The Army's "<u>Wingman</u>" may be one example (MO, FCH: URL).</i></p>	<p><i>Одним із прикладів може бути армійський "<u>Wingman</u>".</i></p>	<p>Збереження оригіналу</p>
<p>(96). <i>The NATO and US "<u>Follow-on Forces Attack</u>" (FOFA) strategy intended to use "high-tech" strikes to counter the three-toone numerical advantage of the Warsaw Pact armies in terms of main battle tanks, artillery and manpower (ADJ, PBE: URL).</i></p>	<p><i>Стратегія НАТО і США «<u>Follow-on Forces Attack</u>» (FOFA) передбачала використання "високотехнологічних" ударів для протидії трьохтисячній чисельній перевазі армії Варшавського договору щодо основних бойових танків, артилерії і живої сили.</i></p>	<p>Збереження оригіналу</p>
<p>(97). <i>DARPA is small, The research arm of the US Department of Defense is called the <u>Defense Advanced Research Projects Agency</u> — a disconcerting combination of</i></p>	<p><i><u>DARPA</u> — невеликий, дослідницький підрозділ Міністерства оборони США який носить назву <u>Defense Advanced Research Projects Agency</u>, яка збиває з пантелику поєднанням слів.</i></p>	<p>Збереження оригіналу</p>

<p>words (AF, MS: URL).</p>		
<p>(98). <i>Signals intelligence (SIGINT) or Communications Intelligence (COMINT) can identify all kinds of military communications as well as signals radiated by equipment (GNAC, RMA: URL).</i></p>	<p><i>Сигнальна розвідка (SIGINT) або комунікаційна розвідка (COMINT) можуть ідентифікувати всі види військового зв'язку, а також сигнали, що випромінюються обладнанням.</i></p>	<p>Збереження оригіналу</p>
<p>(99). <i>Miniaturized UAVs such as the “Over-the-Hill” <u>Dragon Eye (1.8kg) and Pointer (3.6kg)</u> can be hand-launched and operated by a single soldier at company or platoon level and have already been used in the 2003 Iraq war (GNAC, RMA: URL).</i></p>	<p><i>Мініатюрні БПЛА, такі як <u>“Over-the-Hill” Dragon Eye (1,8 кг) і Pointer (3,6 кг)</u>, можуть запускатися вручну і управлятися одним солдатом на рівні роти або взводу і вже використовувалися в іракській війні 2003 року.</i></p>	<p>Збереження оригіналу</p>
<p>(100). <i><u>Net-Centric Warfare (NCW)</u> is a new organizational principle that binds together surveillance, command, control and weapons use in</i></p>	<p><i><u>Мережецентрична війна (NCW)</u> – це новий організаційний принцип, який пов'язує воєдино спостереження, командування, контроль і використання зброї в мережі, нерухло пов'язаної кому-</i></p>	<p>Збереження оригіналу</p>

<i>a network, cross linked by communication and data interfaces (GNAC, RMA: URL).</i>	<i>нікаційними та інформа- ційними інтерфейсами.</i>	
---	--	--

SUMMARY

This paper deals with the analysis of the features of the functioning and translation military terms. It consists of the theoretical and practical parts. The theoretical part is focused on the analysis of the theoretical aspects of the concept of term, the peculiarities of military discourse, the functioning and translating military terms.

The practical part deals with the analysis of the pragmatic aspects of military terms, as well as the features of translating military terms.

Key words: military discourse, military terms, translation, Ukrainian language, English language